

LUCII II PAPÆ

EPISTOLÆ ET PRIVILEGIA

I.

Privilegium pro monasterio S. Columbani Bobiensi.

(Anno 1144, Mart. 15.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, IV, 977.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis OGNERIO abbati S. Columbani Bobiensis, ejusque fratribus tam presentibus quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Piæ postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, ut et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Ea propter dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, Beati Columbani ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio suo beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti privilegio communimus, statuentes ut quascunque possessiones, quascunque bona in presentiarum juste et canonice possidetis, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis Deo propitio poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Curtem S. Martini cum ecclesia, et castro quod dicitur Petra Carana cum suis pertinentiis. Curtem S. Salvatoris cum ecclesia, et pertinentiis suis, curtem de Cruce cum ecclesia, et pertinentiis suis, curtem de Garda, cum ecclesiis, districto, et pertinentiis suis, curtem Carelli cum ecclesia, et pertinentiis suis, curtem de Gravilia cum ecclesia, et pertinentiis suis, curtem quæ vocatur Gomorga, cum ecclesia, districto, et pertinentiis suis. Plebem S. Albani in Candiubrio cum decimis, et pertinentiis suis, ecclesiam S. Mariæ in Monte Lungo cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Siphoriani in curte Neblani cum decimis, et pertinentiis suis, curtem S. Martini in valle purpuria cum decimis, et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Evasii in Quintiano cum decimis, et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Petri in Masi cum decimis, et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Georgii, quæ est sita Monte acuto, cum decimis, et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Thomæ in Romano cum decimis, et pertinentiis suis, ecclesiam de Ceresola cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Antonini de Braida cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Georgii de Montale cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Andreae in Travano cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam S. Mariæ in Spelunca cum pertinentiis suis, ecclesiam Novam

A cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Bartholomæi in sarto cum pertinentiis suis, et medietate mercati, ecclesiam Sancti Desiderii cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Laurentii cum pertinentiis suis. Mercatum Sancti Columbani, et aliud mercatum de Oliva, censum decem solidorum Papiensium in curte Oremate, Villam de Stabulo, villam de Cavatina nova, decimam de Bradello Antonino, villam de Busbagnio, villam de Salse, mansum Gavone, possessionem Tedisii de Cicogni, villam de Riuturni, et Brodium, et Pratum Donicatum in Monte Penicis, Monte de Merconico, villam de Cereto, villam de Cavanna cum Braida dominica, Sapetelli, et Roveretum, Montem de Cesina, villam de Roncore, villam de Faidelli, Pratum Longum, mansum Rugoli Gambalata, Runchum de Grillo fractum, Runchum de Pradalia, mansum Barbuti, mansum de Petra Columba, mansum de Junearitia, mansum de Silva, mansum de Buzavil, mansum de Costalda, mansum de Conflenti, mansum de Gorda, mansum boni senioris de Caulo, mansos de Violi, Casaria, mansum Lisignoli inter Bobium, et Treviam, mansum de Mocio, mansum de Goslino, mansum de Cisino, mansum de Hiblo, mansum Guizi, mansum Corezala, mansum de Albino, mansum de Cuoco, mansum de Bivis, mansum Marconis de Caneto, mansum de Sancto Desiderio, mansum de Guerro, Decimam Giselberti de Gurra, mansum de Ponzipiedo, mansum Rustici de Stavella, mansum Joannis Benedicti de Caulo. Decimam Lanfranchi de Ottone, mansum Savonarii, mansum Hugonis, et Alberti de Degathani, mansum vallis Lovariolæ, mansum de Pradelle de Sarto, mansum Semerzarii, mansum de Pradelle, mansum Borelli de Sarto, mansum Semerzarii, mansum de Solario, mansum de Mallioli, mansum Cojorum, mansum Petrochi, et Joannis de Coniolo, sortem unam in Liobe, sortem unam in Runcho Joannis, sortem unam in Parratio, et censum de Cornulo. Braidam de Ponte, braidam juxta fossatum de Batalia, braidam in Campo Fasiani, braidam in Pegni, braidam in Marcelasco. Pratum quod dicitur Codugnar cum vineis sibi adjunctis. Vineam infra civitatem, et Molendina. Quascunque etiam venerab. frater noster Simeon episcopus vester, vel antecessores ejus sive etiam Aluisa uxor marchionis Malespinæ cum filiis suis vobis, rationabiliter concesserunt similiter confirmamus. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus, aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestro-

rum animalium nullus omnino clericus, vel laicus, A ejusque successoribus regulariter substituendis, in decimas a vobis exigere præsumat. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum nullus ibi qualibet subreptionis astutia, vel violentia præponatur. Sed liceat vobis communi consilio vel parti consilii sanioris secundum Dei timorem, et B. Benedicti Regulam absque ullius contradictione abbatem eligere. Si vero eadem sedes episcopalis vacaverit vel Catholicum episcopum non habuerit, chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium, seu basilicarum, ordinationes clericorum a quocunque malueritis episcopo vobis suscipere liceat.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, B seu quibuslibet molestiis fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva pontificis canonica justitia, et apostolicæ sedis auctoritate. Si quæ ergo in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore, ac sanguine Dei, et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subja- C ceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inventiant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus ss.

Ego Conradus Sabinensis episcopus subsc.

Ego Albericus Hostiensis episcopus subsc.

Ego Petrus Albanensis episcopus subsc.

Ego Gregorius presb. card. tit. S. Callisti ss.

Ego Gezo presb. card. tit. S. Susannæ ss.

Ego Gregorius diac. card. SS. Sergii, et Bacchi ss.

Ego Otho diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diac. card. SS. Cosmæ, et Damiani ss. D

Ego Petrus diac. card. S. Mariæ in Porticu ss.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris sacri palatii, Idibus Martii indict. vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero D. Lucii II. papæ anno 1.

II.

Privilegium confirmationis bonorum omnium et jurium sanctæ Ferrariensium Ecclesiæ quæ subperpetuo jure sedis apostolicæ cum pertinentiis omnibus esse et fore declaratur.

(Anno 1144, Mart. 15.)

[SAVIOLI, *Annal. Bolon.* I, II, 203.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri GRYPHONI Ferrariensi Ecclesiæ episcopo,

A ejusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Ad hoc in apostolicæ sedis cathedra, disponente Domino, constituti esse conspiciuntur, ut ecclesiarum omnium curam gerere, et jus suum cujusque tribuere, præsertim his quæ Beati Petri juris existunt, conservare integre debeamus. Ad exemplar itaque prædecessorum nostrorum felicis memoriæ papæ Innocentii et Cælestini Romanorum pontificum juxta tenorem privilegiorum, Ferrariensem episcopum a cardinalibus nostris eligendum et a Romanæ sedis antistite consecrandum decernimus, atque Ferrariensem Ecclesiam sub jure et dominio sedis apostolicæ decreto manere sancimus. Te igitur, clero et populo Ferrariensi in fidelitate beati Petri persistentibus, ad instar prædecessorum nostrorum bonæ recordationis Vitaliani, Hadriani, Leonis, Benedicti, Joannis, Alexandri, Paschalis, Innocentii, Cælestini Romanorum pontificum, sanctæ Ferrariensis Ecclesiæ, tanquam apostolicæ sedis filiæ, fundos ejusdem matris et patrimonium confirmamus; ipsam videlicet massam Babylonicam, quæ vocatur Ferrara, cum duodecim fundis suis; cui alias undecim massas nostras minores cum omni obedientia atque servitute subjugamus; id est massam ripam Palatiolum cum duodecim fundis, similiter massam Quartisianam cum duodecim fundis, et totam et integram massam Donorio cum duodecim fundis suis, et similiter massam popularem cum duodecim fundis, nec non massam Curulum, et massam Saletam cum viginti quatuor fundis suis, simili modo massam, quæ vocatur Formignana, cum omnibus fundis suis. Has quidem prædictas massas cum omnibus ad easdem pertinentibus de dominio et jure atque potestate hujus sanctæ Romanæ Ecclesiæ in sanctam Ferrariensem Ecclesiam per hanc donationis paginam donamus et tradimus, ut ab hac hora in antea liceat tam tibi, charissime frater Grippo episcopo, quam successoribus tuis, in singulis massis ecclesias cum clericis, presbyteris, diaconis ordinare et consecrare; illud omnimodis sancientes, ut Ferrariensis Ecclesiæ tota parochia sua in jure et dominio ac privilegio nostræ sanctæ Romanæ Ecclesiæ B. Petri, cujus est patrimonium perpetuo conservetur, et sit semper sub nostra electione atque consecratione: et quicumque episcopus electus ordinatus et consecratus fuerit, ille honoris hujus ac potestatis integritate fungatur. Comitatus autem Ferrariensis fines et termini sunt: ab Oriente ab una parte fluminis Padi altera nostra massa phiscalia et veteraria usque ad fossam Bossonis transeunt flumen Sancti usque Buciletum, transeunt flumen Gabiana, per Ludriam, circumdant villam magnam, et Madrariam pervenientes usque Maletum, et a Maleto pergunt juxta Argilem Anxianum per paludes et piscarias usque Vitricam, veniunt usque fossam Buranam, per fossam Buranam exeunt in Padum, descendunt ad Occidentem usque ad Ultimam formosam, quæ certa finis est inter Romaniam et Longobardiam: ab altera autem parte fluminis fines sunt similiter ab Oriente collis de Fine, quæ

finis est inter nostrum comitatum Ferrariensem, et alterum nostrum comitatum Comaclensem, et extendunt se per paludes et piscarias usque ad fossatum silvulæ, circumdant massam Corneti et Longanum, quæ de nostro comitatu Ferrariensi est; descendendo inde ad occidentem per paludes et piscarias usque ad flumen Tartari pergunt usque in flumen Padi. Sane habitatoribus ipsis majoris massæ Ferrariæ malas et pravas consuetudines removemus; nisi tamen, sicut soliti sunt, ad suffragium sanctæ Romanæ Ecclesiæ annualiter per illorum nuntium unaquæque libera persona capituli Massarii de moneta Venetiæ denarios singulos dabit; census vero et tributi atque telonei de ripa et flumine unam medietatem pro benedictione ad communem utilitatem et meliorationem seu restaurationem, jam dictæ majoris massæ concedimus, et alteram medietatem ad nostras manus reservamus; similiter telonei de mercato unam medietatem nobis conservamus, et alteram medietatem prædicto episcopo condonamus. Placitum quidem generale similiter in domino et potestate sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ tenemus, ut ante nostrum nuntium semel in anno faciendo justitiam ab omnibus per tres dies custodiat: Collectam vero vel fodrum, aut pravam vel injustam functionem, aut dationem, seu consuetudinem nequaquam exigimus; sed omnia pro Dei timore, atque amore præfatæ nostræ sanctæ Ecclesiæ B. Georgii omnibus habitatoribus ipsius massæ pepercimus, aliasque minores massas, et sicut supra scriptum est, cum omnibus suis servitutibus subjugamus. Præterea quascunque ecclesias et possessiones, quæcunque etiam bona in præsentiarum juste et canonice possides, aut in futurum rationabilibus modis, Deo propitio, poteris adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et per vos Ferrariensi Ecclesiæ, et illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: plebem Sancti Georgii de ultra Padum, plebem Sanctæ Mariæ de Gabiana, plebem Sanctæ Mariæ de Vicoventia, plebem Sancti Martini de contra Padum, plebem S. Gregorii de Tomara, plebem S. Petri de Cupario, plebem S. Stephani de Formignana, plebem Sancti Apollinaris de Trissicallio, plebem Sancti Martini de Rupina, plebem S. Mariæ de vico Bariono, plebem S. Mariæ de septem Policino, plebem S. Stephani de Caligo, plebem S. Donati de Pedurio, plebem S. Antonini de Ficarolio, plebem S. Georgii de Trecenta, plebem S. Mariæ de Cinisello, plebem S. Michaelis de Bragantio cum capellis et earum pertinentiis; ecclesiam S. Romani de Tartaro; salva in omnibus sedis apostolicæ auctoritate. Si qua sane ecclesiastica secularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, et aut Ferrariensem Ecclesiam his, quæ supra scripta sunt, diminuere, aut sanctæ sedis apostolicæ sua in eis jura, quæ superius significata sunt, auferre præsumpserit, pœnæ compositionis nomine reddat eidem sanctæ sedi apostolicæ auri optimi libras centum; et

nisi quæ male præsumpta sunt, satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiaceat. Cunctis autem eisdem ecclesiis justa servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli Callisti.

Ego Goizo presbyter cardinalis tituli Sanctæ Cæcilie.

B Ego Thomas presbyter cardin. tit. Vestinæ.

Ego Ubaldus presbyt. card. tit. S. Praxedis.

Ego Guilbertus presb. card. tit. S. Mariæ.

Ego Nicolaus presbyt. cardin. tit. S. Cyriaci.

Ego Manfredus presb. card. tit. S. Sabina.

Ego Gerardus Sabinensis episcopus.

Ego Theodewinus S. Rufinæ.

Ego Albertus Ostiensis episcopus.

Ego Stephanus Prænestinensis episcopus.

Ego Incarus Tusculanus episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Gregorius diacon. card. tit. Sanctorum Sergii et Bacchi.

Ego Otto diacon. cardin. tit. S. Georgii ad Velum Aureum.

C Ego Guido diac. card. tit. S. Mariæ in Dominica.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister.

Ego Petrus diac. card. S. Mariæ in Porticu.

Ego Gr. sanctæ Romanæ Ecclesiæ indignus diaconus.

Ego Joannes diacon. cardinal. tit. S. Hadriani.

Ego Gregorius diac. card. S. Michaeli archangeli.

Ego Joannes diacon. cardin. S. Mariæ Novæ.

Ego Hugo Romanæ Ecclesiæ diaconus tituli S. Lucie in Orphea.

Ego Astaldus diaconus cardinalis Sancti Eustachii.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, Idibus Martii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini

D Lucii papæ II anno 1.

III.

Privilegium pro monasterio S. Petri Perusini.

(Anno 1144, Mart. 15.)

[MARGARINI, *Bullarium Casin.*, II, 106.]

LUCIUS EPISCOPUS, servus servorum Dei, dilectis filiis BERNARDO abbati monasterii S. Petri quod vocatur Perusinum civitatem situm est, ejusque fratribus, tam presentibus quam futuris regulariter promovendis, in perpetuum.

Desiderium quod ad religionis propositum, et animarum salutem perficere monstratur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus ele-

menter annulmus, atque prædecessorum nostrorum vestigiis inherentes, præsertim monasterium in quo divino mancipati estis obsequio, apostolicæ sedis privilegio communimus, statuantes ut quascunque possessiones, quæcunque bona idem locus in præsentiarum juste et legitime possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, vobis vestrisque successoribus firma et illibata permaneant, tam in ecclesiis quam in cellis curtibus, plebibus, monasteriis, fundis atque casalibus, in quibus utique hæc propriis nominibus duximus exprimenda: plebem scilicet S. Constantii, S. Rufini, S. Martini et S. Joannis; plebem S. Martyrii, ecclesiam S. Benedicti in Agellione cum suis pertinentiis, ecclesiam S. Justini cum curte sua, ecclesiam S. Andreæ et S. Angeli de Alliano cum suis pertinentiis; ecclesiam S. Mariæ in Cicciano, et S. Clementis, curtem de Casale, curtem de Petroniano; quidquid vobis pertinet de curte et ecclesia S. Donati in civitella, necnon terram Ugonis nepotis Bernonis de Monte Nigro. Apostolicæ quoque sedis tibi munimine confirmamus, ecclesias sanctorum Apollinariis, Blasii et Montani cum suis pertinentiis, salvo annuo censu Pharpensis Ecclesiæ. Qui etiam confirmamus massas tres, in comitatu Perusino positas, unam quæ vocatur Pusulo, alteram Filoncio et aliam quæ nominatur Casalina, cum ecclesiis, casis, vineis, campis, hortis, montibus, cultis et incultis, et omnibus pertinentiis suis; monasterium S. Angeli in comitatu Assisinate, in loco qui dicitur Limisano, cum cellis capellis, et omnibus sibi pertinentibus: ecclesiam S. Archangeli sitam juxta lacum Perusium, monasterium S. Salvatoris in Pothale, monasterium S. Petri in Plojano cum universis eorum pertinentiis; ecclesiam sancti Sylvestri in Morcelle, ecclesiam S. Donati: jus quod habetis in Agello, ecclesiam S. Mariæ in Podio cum suis pertinentiis; ecclesiam S. Pauli in Monticello, ecclesiam S. Petri de Petroniano, cum curte sua. Sane chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes monachorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, et clericorum ad idem monasterium pertinentium, a diocesano accipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit, et si ea gratis ac sine pravitate voluerit exhibere; alioquin liceat vobis catholicum quem malueritis adire antistitem, qui nostra fulus auctoritate, quæ postulas indulgeat. Obeunte vero te, nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et B. Benedicti Regulam elegerint, a Romano pontifice consecrandum. Missas autem publicas in eodem monasterio per episcopum fieri, vel stationes, aut ordinationes aliquas celebrari, præter abbatis ac fratrum voluntatem, omnimodo prohibemus, ne in servorum Dei recessibus, occasio popularibus præbeatur

A ulla conventibus. Nec ulli episcopo facultas sit, præter Romani pontificis conniventiam, idem cœnobium, aut ejus cellas gravare, interdicere, excommunicare, seu exactiones novas imponere. Nec sæcularium procerum cuiquam liceat fodrum vel aliud servitium ab eodem monasterio, aut ejus pertinentiis extorquere: salvo nimirum jure ac dominio sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu injuste datas, suis usibus vindicare, vel temerariis vexationibus fatigare: sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnino sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eodem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ ecclesiæ episcopus, ss.

C Ego Gregorius cardinalis presbyter S. Calixti, ss.

Ego Goizo presbyter cardinalis tit. S. Cæciliæ ss.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, Idibus Martii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii papæ II anno i.

IV.

Privilegium pro parthenone S. Trinitatis Paraclitensi.

(Anno 1144. Mart. 15.)

[Abælardi *Opp.*, ed. Cousin, p. 719. Paris, 1849, 4°.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis in Christo filiabus Hloissæ priorissæ, cæterisque sororibus in oratorio Sanctæ Trinitatis, divino famulatu mancipatis tam præsentibus quam futuris in perpetuum.

Quoties illud a nobis petitur quod rationi cognoscitur convenire, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum imperitri suffragium. Proinde dilectæ in Domino filiæ, vestris justis postulacionibus assensum præbentes, monasterium Sanctæ Trinitatis, in quo divino vacatis servitio sub apostolicæ sedis protectione suscipimus, et præsentis scripti pagina communimus, statuantes ut quascunque possessiones, quæcunque bona in præsentiarum juste et legitime possidetis, aut in futurum concessione pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis, præstante Domino, poteritis adipisci, firma vobis in perpetuum et illibata permaneant.

Sane laborum vestrorum decimas quas propriis excolitis sumptibus, seu annualium absque contradictione aliqua vobis concedimus possidendas. Nulli ergo hominum fas sit præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed hæc omnia integra conserventur, vestris usibus perpetuo profutura. Ad iudicium autem perceptæ hujus a Romana Ecclesia libertatis, sex nummos quotannis Lateranensi palatio persolvatis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertioque communita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Conservantes autem, intervenientibus beatorum apostolorum Petri et Pauli meritis, gratiam Domini nostri Jesu Christi et æternæ felicitatis præmia consequantur. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Datum Laterani, per manum Barroccii capellani et scriptoris, Id. Martii, ind. vii, Incarnationis Domini: anno 1144, pontificatus vero domini Lucii II papæ anno 1.

V.

Privilegium pro Ecclesia Cremonensi.

(Anno 1144, Mart. 17.)

[UGHELLI *Italia sacra*, IV, 602.)

LUCIUS episcopus; servus servorum Dei, venerabili fratri OBERTO Cremonensi episcopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Sicut injusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Quocirca, dilecte in Christo frater Oberte episcopo, tuis postulationibus clementius annuentes, ad perpetuum sanctæ Cremonensis Ecclesiæ firmitatem, possessiones, et bona omnia quæ in præsentiarum Ecclesia eadem juste possidet, sive in futurum, Domino largiente, juste atque canonice acquisierit, apostolica auctoritate firmamus. Inter quæ omnia hæc prima visa sunt nobis exprimenda. Quidquid scilicet curata telonei, atque ripatici, et portatici de Cremonensi civitate ad publicam sanctionem pertinuerit, tam de ipsius civitatis conitatu, quam de parte curtis Sexpilas, nec non ripas, et piscarias a Vulpariolo, usque in caput Adux, cum molendinis, et cum uniuscujusque navis solito censu, sicut continetur in præcepto, et in tuis notitiis, seu cum per solutionem omnium navium causa mercandi Cremonam adeuntium, tam Venetorum, quam cæterorum navium, et cum curata omnium negotiorum, quæ fiunt in prædicta ripa. Distinctionem civitatis infra, et extra per quinque milliariorum spatia. Altare quoque S. Hymerii, canonicam et dest..... quas canonici soliti sunt suscipere de manu episcopi per beneficium, equos,

A tractus, operas, districtus, legationes, oster, itinera, forum, et cætera quæ in præfato præcepto continentur, et de abbate et monasterio Sancti Laurentii, sicut juste continetur in privilegiis tuis, et in præceptis imperatorum. Ecclesias insuper Sancti Salvatoris, et S. Martini de Morengo, et S. Andrea de Brugnano, et S. Mariæ de Rumano, et Ecclesias de Farinate, de Vailate et S. Stephani de Aufoningo, de Fontanella, de castro Sancini, de S. Bassiano, de S. Petro in Curte, de Sancto Joanne in castro veteri, de Sancto Michaeli in Burgo, de S. Siro, de Questro, de Alfiano, de lacu Obscuro, de Scandola-ria, de Clavatone, de castro Vivariolo, de Via cava, de Sancta Maria, de Comessajo, de Dufno, de Corrigia viridi, de Pantoneta, de Ciconiaria, de Ecclesia S. Margaritæ, de Citanova, salvo statuto censu Monasterii S. Petri. In ecclesia S. Pauli de Citanova, jus episcopale, sicut per fratrem nostrum Indicum ex mandato prædecessoris nostri bonæ memoriæ Cælestini Papæ statutum est. Omnes etiam plebes cum capellis, et baptismales ecclesias, cum earum pertinentiis, quas in præsentia quiete et canonice possides. De omnibus ecclesiis, quæ sunt in tuo episcopatu obedientiam, et Synodalia, et cætera secundum debitam consuetudinem ecclesiarum Cremonensis episcopi. Curtem etiam, quæ Barianum dicitur, et Maleum, Crottam, Montodanum, Rivaltellam, Monterionem, Jovisaltam, Fornovum, Scacinum, Platenam, atque Mocianicam, cum castris, et villis, eorumque pertinentiis. Castrum de Rivingo cum omni sua integritate, et partes in curtibus, Gabiano, Vidalasco, Ternolasco, publica intus et extra, seu etiam in Azanello, Fontanella, et quæcunque prudentiæ tuæ studio prænominate Ecclesiæ juste acquisita, vel acquirenda sunt, præsentia Apostolicæ sanctionis nostræ pagina corroboramus. Investituræ quoque feudorum in tuo episcopatu, a presbyteris, archipresbyteris, seu abbatibus tuis factas de bonis Ecclesiarum absque tuo, tuorumque prædecessorum consilio, vel consensu irritas esse sancimus, et ne deinceps hujusmodi investituræ fiant omnimodo prohibemus. Concordiam vero illam, quam inter te, et majoris Ecclesiæ Cremonensis canonicos prædecessor noster bonæ memoriæ papa Calixtus fecit, et scripto suo firmavit, ratam manere censemus, ut videlicet nullus in majori Ecclesia constituatur canonicus, præter assensum, et voluntatem Episcopi, qui sicut ecclesiæ caput est, ita voluntas ejus, et ratio debet præcedere. Canonici episcopo obedientiam in manu ejus promittant, et teneant. Ad mensam canonicorum quando cum canonicus comederit, cum uno clerico, et uno serviente, vel cum duobus clericis veniat, et tanquam episcopus honoretur. De altario S. Himerii omnem oblationem recipiat, præter edenda, quæ ad pedem altaris offerunt, et ad visum canonicorum reserventur, et præter medietatem cere et incensæ, quæ ibi offeruntur, quæ ad Ecclesiæ servitium reserventur. Archidiaconum, cantorem, et alias per-

sonas episcopus consensu canonicorum constituat. A Ecclesiam S. Michaelis, et prædia, et possessiones, quas episcopus per idoneos testes proprie ad episcopatum pertinere probaverit, quiete, pacificeque obtineat. Et quia canonici domum, in qua olim habitaverant ad ampliandam Ecclesiam concesserunt, domum in qua modo habitant, licet juris episcopi fuerit, pro concordia tamen et charitate, deinceps ad communis vitæ usum, et cohabitationem retineant, et hospites quando voluerint in eam recipiant, salva nimirum in omnibus auctoritate sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Si qua igitur in Tuturum ecclesiastica, sæcularive persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei, et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, et in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiæ justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Theodinus S. Ruffinæ episcopus.

Ego Stephanus Prenestrinus episcopus.

Ego Petrus Albensis episcopus.

Ego GG. presb. card. tit. S. Calixti.

Ego Gio. presb. card. tit. S. Cæciliæ.

Ego Thomas presb. card. S. Vestinæ.

Ego Hubald. presb. card. S. Prædixis.

Ego Manfredus presb. card. S. Savinæ.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum.

Ego Guido diac. card. SS. Cosmæ et Damiani.

Ego Joannes diac. card. S. Mariæ Novæ.

Datum Laterani per manus capellani et scriptoris xvi Kal. Aprilis, indict. vii, Incarn. Dom. 1144, pontificatus vero D. Lucii II papæ anno I.

VI.

Privilegium pro monasterio S. Joannis Parmensis, ordin. Casinen.

(Anno 1144, Mart. 17.)

[MARGARINI, Bullar. Casin. II, 161.]

LUCIUS EPISCOPUS, servus servorum Dei, dilectis filiis GUIDONI abbati monasterii Sancti Joannis quod in Parmensi urbe situm est, ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoniam sine veræ cultu religionis nec charitatis unitas potest subsistere, nec Dei gratum exhiberi servitium, expedit apostolicæ auctoritati, religiosas personas diligere, et loca in quibus divinis vacant officiis, sedis apostolicæ munimine confovere. Ideoque, dilecti in Domino filii, vestris rationabilibus

postulationibus clementer annuimus, et prædecessorum nostrorum felicis memoriæ Paschalis et Innocentii Romanorum pontificum, vestigiis inherentes, ecclesiam S. Joannis, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscepimus et præsentis scripti pagina communimus, statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona impræsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis poterit, Deo propitio, adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: In eodem episcopatu Parmensi ecclesiam S. Stephani, quæ est in Burgo, ecclesiam Sancti Michaelis de Arao, ecclesiam Sancti Stephani de Torano, ecclesiam Sancti Salvini cum curte, ecclesiam Sancti Laurentii de Ramusello. Castrum Ramuselli cum ecclesia, castrum Sancti Vitalis cum ecclesia et curte, ecclesiam de Gainaco, ecclesiam Sancti Sylvestri de Inehela, ecclesiam Sancti Salvatoris de Sanguineo cum castro et curte; duas partes curtis Saccæ, et quod juste in ecclesia ejusdem loci habetis, ecclesiam Sanctæ Justinæ, ecclesiam Sancti Prosperi, et Sancti Anastasii quæ sunt in eadem civitate: ecclesiam Sancti Jacobi quæ est in capite pontis, ecclesiam Sancti Petri de Burgo Sancti Domini, ecclesiam de Provinciano, ecclesiam de Casa Dei cum omnibus earum pertinentiis, ecclesiam Sancti Matthæi de Callio, ecclesiam Sancti Melani cum medietate burgi et quatuor domibus, ecclesiam de Paterno cum castro et curte, ecclesiam Sancti Michaelis de Filino, et quod juste habetis in ecclesia Sancti Georgii de Pratis. In Regiensi vero episcopatu ecclesiam Sancti Michaelis; in Lunensi episcopatu ecclesiam Sanctæ Justinæ, ecclesiam de Cavallaria; in episcopatu Pistoriensi monasterium Sancti Bartholomæi, cum ecclesia Sanctæ Mariæ quæ est in burgo, et ecclesia Sanctæ Mariæ quæ est extra portam, ecclesiam Sancti Bartholomæi de Travallio, ecclesiam Sancti Domini de Impolis cum curte et omnibus suis pertinentiis, ecclesiam Sanctæ Mariæ de Capiciano, ecclesiam Sancti Michaelis de Valle Nebulæ, cum omnibus earum pertinentiis; decimas quoque a discretionem Parmensium episcoporum monasterio vestro concessas, vobis nihilominus confirmamus. Sane de laboribus quos propriis manibus aut sumptibus colitis, seu de nutrimentis vestrorum animalium, a vobis decimas exigi prohibemus. Quæcunque vero libera persona ad vos venire et religionis habitum suscipere voluerit, licentiam ei concedimus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut quicumque se illic sepeliri decreverint, nisi forte excommunicati fuerint, eorum devotioni et extremæ voluntati nullus obsistat, salvo tamen jure matricis Ecclesiæ. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat idem monasterium

temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura: salva diocessani episcopi canonica justitia, et apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, xvi Kalendas Aprilis, interdictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno 1.

VII.

Privilegium pro ecclesia Olivolensi seu Castellana (Veneta).

(Anno 1144, Mart. 21.)

[Ughelli *Italia sacra*, V, 1241.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Jo. Olivolensis, seu Castellanae Ecclesiæ episcopo, ejusque successoribus canonice substituentis in perpetuum.

Æquum et rationabile est ut sancta Romana Ecclesia, quæ Ecclesiarum omnium caput est et magistra a Domino constituta, tanquam pia mater curam et sollicitudinem habeat, et eas a pravorum hominum molestiis provida circumspectione custodiat. Proinde nos, qui licet indigni loco B. Petri apostolorum principis, disponente Domino, residemus, fratres nostros episcopos debita benignitate diligere, et ecclesiis sibi commissis sua debemus ex injuncto nobis a Deo apostolatus officio jura servare. Hoc nimirum charitatis intuitu venerabilis frater Jo. episcopus, tuis rationalibus postulationibus clementer annuimus, et Olivolensem ecclesiam, cui Deo auctore præses, apostolicæ sedis privilegio duximus muniendam. Sanctorum quippe pontificum decretis constat esse statutum, ut nemo alterius terminos usurpet, nec alterius parochianos judicare, aut excommunicare præsumat, ut nullus primas, nullus metropolitanus, nullus unquam reliquorum episcoporum alterius adeat civitatem, aut ad possessionem accedat, quæ ad eum non pertinet, et alterius episcopi est parochiæ, super cuiquam dispositione, nisi vocatur ab eo, cujus juris esse no-

scitur, ut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut dijudicet. Eapropter per præsentis scripti paginam prohibemus, et prohibentes statuimus, ut in Olivolensi, quæ et Castellana dicitur ecclesia, vel in ejus diocesi nullus patriarcha, nullus comprovincialis episcopus sine licentia tua, vel successorum tuorum, ecclesiarum, aut clericorum, vel sanctimonialium consecrationes, seu benedictiones agere præsumat. Nec potestatem habeat inibi chrisma conferre, pueros chrismate confirmare, nec excommunicationes, aut absolutiones facere. Illud etiam adjicimus, ut in eadem parochia sine voluntate vestra possim episcoporum convocatio fiat, nisi provincialis concilii Graden. quod et ipsum cum vestræ charitatis conscientia disponant, nec ibidem nisi pro graviore necessitate immorentur ultra terminos a canonibus constitutos. Præterea nullus eorum sine licentia vestra audeat ecclesiæ vestræ clericos, aut illic, aut alibi ordinare, vel retinere, nec parochianos quos libet judicare, neque suos in vestra ecclesia clericos constituere, neque de publicis criminibus pœnitentias indicare; porro tam B. Marci ecclesia, quam cæteræ ecclesiæ, vel ecclesiarum clerici inter eandem parochiam sub vestra obedientia et dispositione consistant. Inobedientes vero juxta sanctorum canonum sanctiones tua potestatis coerceantur arbitrio. Sane de monasteriis SS. Hilarii, Georgii, Nicolai, S. Crucis, S. Zachariæ, S. Laurentii, S. Erasmi, S. Servuli, eandem vobis obedientiam permanere sancimus, quam prædecessores vestri obtinuisse noscuntur. Porro abbates in vestra parochia constituti publicas missas in ecclesiis non suis minime celebrare præsumant. Sancimus etiam, ut illi, qui in vestra parochia assidue commorantur, et quibus tam ipsis, quam eorum familiis spiritualia administratis, decimas vobis absque alicujus contradictione persolvant. Prohibemus autem, ut nullus episcopus, nullus abbas, eis tam sanis quam infirmis publice pœnitentiam injungere vobis inconsultis, nisi forte urgente mortis articulo, audeat. Ad hæc adjicientes decernimus, ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum juste ac legitime possidet, aut in futurum canonice, præstante Domino, poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus in perpetuum, et intemerata permaneant.

Si quis igitur in posterum huic nostræ constitutioni temere contraire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sanctissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiæ sua jura servantibus sit pax D. N. Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episc., etc.

Ego Conradus Sabinensis episc., etc.

Ego Albericus Ostiensis episc., etc.

Ego Imarus Tusculanus episc., etc.

Ego SS. presb. card. tit. Calixti, etc.

Ego Gilibertus presb. card. tit. S. Marci.

Ego Rainerius presb. card. tit. S. Stephani in Cælio monte.

Ego Manfredus presb. card. tit. S. Sabinæ.

Ego Gregorius diac. card. SS. Sergii et Barchi.

Ego Guido diac. card. SS. Cosmæ, et Damiani.

Ego Gerardus diac. card. S. Mariæ in Dominica.

Ego Gregorius S. Romanæ Ecclesiæ indignus diac. scripsi.

Rodolphus diac. card. S. Lucie in Septasolis.

Dat. Lat. per manum Baronis Capellani, et scriptoris XII. Kal. Aprilis, indict. VII, Incarnat. Dominicæ anno 1144, pontificatus vero D. Lucii II. PP. anno I.

VIII.

Privilegium pro cœnobio Admontensi.

Anno 1144, Mart. 21.

[Pez, *Thesaur. Anecd.*, III, III, 663.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio GOTFRIDO abbati monasterii quod Admontis dicitur in Salzpurgensi parochia situm, ejusque fratribus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Cum omnibus Ecclesiis et ecclesiasticis personis ex injuncto nobis a Deo apostolatus officio debitores existamus: illos tamen paternis affectibus nos convenit amplius confovere, qui postpositis rebus sæcularibus omnipotentis Dei servitio se arctius alligaverunt. Quapropter, dilecti in Domino filii, vestris rationalibus postulationibus elementer annuimus, et præfatum Admontense monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub apostolicæ sedis tutela et protectione suscipimus et præsentis scripti pagina communimus: quod utique a Gebhardo Salzpurgensi archiepiscopo felicitis memoriæ in sua diocesi constat esse constructum, atque multis bonis ditatum.

Insuper etiam quascunque possessiones, quæcunque bona a præfato Gebhardo seu a successore suo Tyemone archiepiscopo, seu aliis Dei fidelibus in decimis vel donationibus aliorum agrorum collata sunt, vel in posterum offerri contigerit, in terris, in vineis, vel quibuslibet aliis possessionibus, quæcunque etiam concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis idem cœnobium acquiserit, præsentis vobis scripti pagina confirmamus, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: prædium, quod dedit episcopus Gebhardus in silva, quæ dicitur Frizewalt ex utraque parte fluminis ab Horgeprukke usque Schratengaste cum decimis et omnibus utilitatibus suis prædium, quod apud Chatse ab

A Ottone per concambium suscepistis. Decimas a Gebhardo episcopo canonice vobis concessas. Prædium, apud Elsindorf cum Ecclesia et suis pertinentiis. Apud Halle juxta monasterium quidquid ibi episcopi videlicet Gebhardus, Tiemo et Chunradus vobis concesserunt.

Nulli autem episcopo, nec abbati ipsi, nec personæ alicui facultas sit bona ejusdem cœnobii in feudum sive beneficium sine consensu meliorum et discretorum fratrum aliquibus dare, nec modis aliis alienare. Prohibemus quoque ut nulli fratrum post factam professionem absque abbatis totiusque congregationis permissione liceat ex eodem claustro discedere, discedentem vero absque communi litterarum cautione nullus audeat retinere. Sane sepulturam ipsius loci liberam esse censemus, ut quicumque, se illic sepeliri deliberaverint, nisi excommunicati sint, extremæ eorum voluntati nullus obsistat, salva tamen justitia matricis Ecclesiæ. Laicos sive clericos sæculares ad conversionem suscipere nullius episcopi vel præpositi contradictio vos inhibeat.

Præterea hospitalem domum a venerabili fratre nostro Chunrado apud Friesach constructam et Admontensi cœnobio cum decimis apud Mothnizc antiquis et novellis et cum cæteris omnibus sive patellis sive silvis aut agris sive mancipiis vel cum concambio, sive rationabili donatione donatam vobis apostolico privilegio roboramus. Obviente vero te, nunc ejusdem loci abbate vel tuorum quolibet successorum, nullus inibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel pars consilii sanctorum, secundum Dei timorem et beati Benedicti Regulam præviderint eligendum. Nulli hominum omnino fas sit idem cœnobium perturbare aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Salzpurgensis archiepiscopi canonica reverentia, cui tamen omnino non liceat eidem vexationem aliquam vel consuetudinem, quæ regularium quieti noceat irrogare.

Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione digna emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus subscripsi.

Ego Chunradus Sabinensis episcopus subscripsi.

Ego Theodewinus S. Rufinæ episcopus subscripsi.

Ego Ymerus Tusculanus episcopus subscripsi.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tit. Calixti subscripsi.

Ego Gwido presbyter cardinalis. tit. S. Chrysoni subscripsi.

Ego Rainerus presbyter cardinalis. tit. S. Stephani in Cælio monte subscripsi.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi subscripsi.

Ego Otto diaconus cardinalis S. Georgii ad Velum Aureum subscripsi.

Ego Gebehardus diaconus cardinalis. S. Mariæ in Dominica subscripsi.

Ego Petrus diaconus S. Mariæ in Porticu subscripsi.

Data Lateranis per manum Baronis capellani et scriptoris xii Kalend. April., indict. vii, Incarnationis Dominicæ anno 1143, pontificatus vero domini Lucii papæ anno 1.

IX.

Privilegium pro parthenone Romaricensi

Anno 1144. Mart. 22.

[*Gall. Christ. XIII, Instrum., 499.*]

Lucius episcopus, servus servorum Dei dilectis in Christo filiabus Judith abbatisse Romaricensis monasterii, ejusve sororibus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis . . . . .

M. . . . . Licet ex injuncto nobis officio ecclesiarum omnium curam gerere debeamus, pro illis tamen ecclesiis, quæ ad jus beati Petri specialiter pertinent, nos convenit, sollicitiores existere, et earum quieti et utilitati diligenti studio providere. Eapropter, dilectæ in Domino filie, vestris rationabilibus postulationibus gratum præbentes assensum, Romaricense monasterium in quo divino mancipatæ estis obsequio, sub apostolicæ sedis tutela protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus. Statuimus enim ut idem cœnobium, juxta venerabilia prædecessorum nostrorum decreta, sub speciali semper apostolicæ sedis jure persistat. Quæcunque etiam idem monasterium in presentiarum juste et legitime possidet sive in futurum, concessione pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium, seu alii justis modis, auxiliante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque succedentibus, et illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: territorium quod habet Romaricense monasterium Adacei, et redditus de Madesmei quos quirit Guillelmus de Arches, villa de Guoherii, Candary punctum, Landricurt, Basonicurt, Guillonvillart, et terras de Madesmei, mansum in civitate Tullensi quem tenuit Hugo de Gundricurt, vineas quas habetis in Barro,

A terram quam habetis in territorio Tullensi. Ut autem in monialium recessibus populari conventui accessus non pateat, ab episcopo aliquo missas publicas inibi celebrari, aut rerum ejusdem loci dispositionem fieri prohibemus, nisi ab eo quem ad hoc ejusdem loci abbatisa vel sororum conventus inviterit: chrisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium, basilicarum, ordinationes clericorum qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a quocunque Catholico malueritis suscipiatis episcopo, qui nimirum gratiam et communionem sedis apostolicæ habeat; et si aliquando rogatus episcopus monasterium accesserit, non liceat vel de ornamentis vel de vasis ac quibuslibet rebus quidquam sibi vel magnum vel exiguum usurpare, sed neque archiepiscopos, neque archidiaconos, neque ipsam diœcesanum episcopum, neque personam quamlibet in eodem monasterio potentiam exercere permittimus. Prohibemus etiam ne infra unam leucam a monasterio liceat alicui invadere aliquem, vel ejus res. Obeunte vero te, nunc ejus loci abbatisa vel qualibet earum quæ post te successerint, nulla illic aliqua subreptionis astutia, seu violentia proponatur, nisi Dei timorem et beati Benedicti Regulam elegerint, electa vero ob percipienda benedictionis mysteria Romano pontifici præsentetur, quæ si forte a regulari tramite devaverit, apostolicæ sedis correctionibus subjacebit. Episcopus autem sine Romani pontificis licentia adversus eam exercere aliquam animadversionem non præsumat. Ad indicium autem perceptas a Romana Ecclesia libertates infra quatuor annorum spatium, cum Rustrolino pallio equum candidum nobis nostrisque successoribus persolvetis. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur utilitati earum pro quarum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva apostolicæ sedis auctoritate. Si quis igitur in futurum archiepiscopus aut episcopus, imperator aut rex, princeps aut marchio, comes, vicecomes, judex, seu aliqua ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisve sui dignitate careat, illaque . . . . . judicio existat . . . . . et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat; cunctis autem de venerabili loco sua jura servantibus sit pax Domini J. C. quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Theodeurinus Sanctæ Rufinæ episcopus

Ego Alberius Ostiensis episcopus.

Ego Gregorius diaconus cardinalis SS. Sergii et Bacchi.

Ego Otto diaconus cardinalis Sabellii ad Velum Aureum.

Ego Guido diaconus cardinalis SS. Cosmæ et Damiani.

Ego Gerardus diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ in Damme.

Ego Thomas presbyter cardinalis S. Vessinæ.

Ego Inarys Tusculanus episcopus.

Ego Theobaldus presbyter cardinalis S. Praxedis.

Ego Numerius presbyter cardinalis S. Stephani in Cælio monte.

Ego Gilibertus presbyter cardinalis S. Marci.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, xi Kal. Aprilis, indict. vii, Incarnationis Dominicæ anno 1148, pontificatus vero domini Lucii papæ anno primo.

X.

Ad Alberonem Trevirensem, Humbertum Vesontionensem, archiepiscopos, etc.

(Anno 1144, Mart. 22.)

[GRAVIER, *Histoire de Saint-Dié*, Notes, p. 348.)

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus [ALBERONI] Trevirensi, Hu. [HUMBERTO] Bisuntinensi archiepiscopis; L. [STEPHANO] Metensi, Hz. Tullensi, A. Viridunensi, et G. Lingonensi episcopis; et dilectis filiis de Bellocampo, et de Belloprato abbatibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Prædecessor noster bonæ memoriæ, papa Innocentius, Simonem ducem Lotharingæ, pro damnis et injuriis quas Romaricensi Ecclesiæ inferebat, excommunicationis vinculo innodavit, et in ecclesia Sancti Deodati, ubi sepultus, divina prohibuit officia celebrari. Nunc autem, per honestas et discretas personas filius terræ nobis significatum est quod eadem excommunicationis sententiâ sibi nequaquam annuntiata fuit, et in communione Ecclesiæ facta confessione et suscepta pœnitentiâ, vitam finiens, a te, frater, Tullensis episcopo, et quampluribus discretis et religiosis viris, tanquam christianus in prædicta Ecclesia tumulatus est. Dux vero Matthæus, filius ejus, in eadem nequitia patris succedens eandem Ecclesiam persequitur, et prædis, rapinis, novis exactionibus, tam in clericis quam in laicis, multis gravaminibus, bona et possessiones ejusdem Ecclesiæ diripit et vastat, quamvis in præsentia charissimi filii nostri Conradi illustris Romanorum regis, cum abbatissa et sanctimonialibus prædictæ Ecclesiæ pacem fecerit, et apud Romaricense monasterium scripto tuo firmaverit. Unde et prædecessore nostro bonæ memoriæ papa Innocentio, est excommunicationis vinculo innodatus, et terra sua a divinis interdicta officiis, præter baptisma puerorum et pœnitentias morientium. Quia igitur eadem abbatissa, per multos labores ad sedem apostolicam veniens, suas et suarum sororum miserias

PATROL. CLXXIX.

A lacrymabiliter nobis exposuit, ejusdem ecclesiæ desolationi et ipsius abbatissæ laboribus compatimur, paterno affectu, et in quibus secundum Deum possumus, ad pacem et tranquillitatem earum libenter operam damus. Quocirca, per præsentia vobis scripta mandamus ad eandem Beati Deodati ecclesiam, secundo Nonas Junii conveniatis; et si præfatus dux pacem et concordiam, quæ inter ipsum et Romaricensem ecclesiam per manum charissimi filii nostri Conradi illustris Romanorum regis facta est et scripto suo firmata, se observaturum firmiter in manu vestra promiserit, et de damnis et injuriis eidem ecclesiæ post factam concordiam illatis satisfecerit, et ipsum ab excommunicationis sententiâ et terram suam ab interdicto absolvatis. De cæteris si pro certo constiterit quod patri suo Simoni excommunicatio annuntiata non fuerit, et ei viventi, Ecclesiæ communicaverit, vel si per idoneos testes cognoveritis quod in ultimis, accepta pœnitentiâ et confessione facta, vitam finiit, et ipse ecclesiasticam habeat sepulturam, et eadem ecclesia et divinis propter hoc de cætero non cesset officiis. Si vero præfatus dux Matthæus, factam concordiam observare et quæ postea præfati ecclesiæ abstulit reddere noluerit, vel in anima etiam infringere præsumperit, tam ipse quam subadvocati ministeriales sui, per quos in bonis ejusdem ecclesiæ tyrannidem suam exercuerit, et terræ eorum supradicta excommunicationis et interdicti sententiâ teneantur. Si vero, tu frater A[lberoni] Trevirensis archiepiscopo, interesse non potueris, vos cæteri fratres, causam ipsam, sicut supra scripta est, effectui mancipietis.

Datum Laterani, undecima Kalendas Aprilis.

XI.

Ad Gervasium abbatem S. Germani Autissiodorensis. — De controversia cum Vizeliacensi abbate.

(Anno 1144, Mart. 22.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 613.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio abbati Sancti Germani Antissiod., salutem et apostolicam benedictionem.

Dilectus filius noster Pontius Vizeliacensis abbas ad nostram præsentiam veniens, questus est quod in quodam nemore tibi et ipsi communi homines suos capi feceris, et servientibus comitis Nivernensis incarcerandos tradideris. Quos cum a te requisisset, et habere non posset, pro eorum liberatione fidejussores dedit, et textum Evangelii tradidit: quod quia, contra religionem et fraternæ charitatis vinculum, factum fuisse cognoscitur: per præsentia tibi scripta mandamus, quatenus dilatione remota, et textum Evangeliorum tam inordinate susceptum ei restituas et fidejussores suos absolvas. Postmodum vero, si quam adversus ipsum te confilias habere justitiam, in præsentia venerabilis fratris nostri Godefridi Lingon. episcopi quod justitia dictaverit, obtineas. Ea quoque quæ Guiberto servienti

suo ob malivolentiam ipsius, abstulisti, ei restituas. A gesimo quarto, pontificatus vero domini Lucii secundi papæ primo.

Datum Lateran., xi Kal. Aprilis.

XII.

Quasdam monasterii Massiliensis ecclesias tuendas suscipit, ac pactionem a Petro abbate cum B. M. Ademaro, episcopo Rutenensi, factam confirmat.

(Anno 1144, Mart. 29.)

[BALUZ. *Miscell.* ed. Luc., t. III, p. 70.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio PETRO Massiliensi abbati ejusque successoribus regulariter promovendis in perpetuum.

Æquum et rationabile esse dignoscitur ut qui ad ecclesiarum regimen assumpti sumus, eas et a pravorum hominum nequitia tueamur et ipsarum quieti atque utilitati auxiliante Domino salubriter providere curemus. Quamobrem, dilecte in Domino filii Petre abbas, tuis justis postulationibus clementer annuimus, et Ecclesias quas canonicè possidetis, videlicet ecclesiam Sancti Amantii, quæ in Rutenensi suburbio sita esse dignoscitur, et ecclesiam Sancti Austremonii de Sales, cum capellis et omnibus ad ipsas ecclesias pertinentibus, sub apostolicæ sedis protectione suscipimus, atque tibi tuisque successoribus et per te Massiliensi monasterio præsentis privilegii pagina confirmamus. Præterea conventionem quæ inter te et venerabilem fratrem nostrum bonæ memoriæ Ademaram ejusdem urbis episcopum et canonicos utriusque partis voluntate atque convenientia rationabiliter facta est et scripto firmata, auctoritate apostolica roboramus et futuris temporibus ratam et inconvulsam perpetuo manere decernimus. Sed nec alicui liceat in præfatam ecclesiam Sancti Amantii interdicti sententiam promulgare quandiu tu vel successores tui aut fratres tui a sede apostolica evocati de objectis sibi querelis iustitiam facere ac recipere coram Romano pontifice fuerint parati. Statuimus ergo ut nulli omnino hominum liceat te vel successores tuos super iis infestare aut vobis exinde aliquam contrarietatem vel molestiam inferre. Si qua vero ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non præsumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui periculum patiat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subiaceat ultioni. Conservantes autem hæc omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus et nostram gratiam consequantur. Amen, amen.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris iv Kal. April., indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo quadra-

(1) Berengarius-Raimundi, comes Provinciæ seu Arelatensis, qui ducta in uxorem Beatrice filia et hærede unica Bernardi comitis Mergoriensis (de Mauguio ou de M. Igueil), Melgoriensis etiam comes

XIII.
Ad Raimundum Magalonensem episcopum. — Mandat ut canonicam sententiam proferat in comitem Merguriensem et alios tanquam sacrilegos, nisi reddant monasterio S. Theofredi ea quæ Bernardus olim Merguriensis comes eidem monasterio per testamentum dimiserat.

(Anno 1144, Mart. 29.)

[Dom BOUQUET, *Recueil*, XV, 411.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri RAIMUNDO Magalonensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Sacrilegium et contra legem est, si quis quod venerabilibus locis reliquitur pravæ voluntatis studiis suis tentaverit compendiis retinere. Ergo perbitus est clamor ad aures nostras, quod comes (1) Merguriensis et quidam alii parochiani tui ea quæ Bernardus, olim Merguriensis comes monasterio S. Theofredi (2), in testamento dimisit, ei per violentiam auferant. Quocirca per præsentia tibi scripta mandamus quatenus præfatum comitem et alios qui ipsum testamentum detinent studiose commoneas, ut quod præfato monasterio pro suæ animæ redemptione dimisit, filiis nostris. B. (Berardo) abbati et fratribus suis cum omnibus ablatis reddant, et in pace dimittant. Quod si infra quadraginta dies post tuam commonitionem adimplere contempserint, in ipsos tanquam sacrilegos canonicam sententiam proferas, et donec resipiscant, facias observari.

Datum Laterani, iv. Kalend. Aprilis.

XIV.

Petro Bituricensi, Arnaldo Narbonensi, Raimundo Arelatensi, Pontio Aquensi, Guillelmo Ebreduensi archiepiscopis, mandat ut adempta monasterio Massiliensi bona reddenda curent.

(Anno 1144, Mart. 30.)

[*L'Antiquité de Marseille*, I, 460.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus P. Bituricensi, A. Narbonensi, R. Arelatensi, P. Aquensi, G. Ebreduensi archiepiscopis et eorum suffraganeis, salutem et apostolicam benedictionem.

P. abbas Massiliensis gravem in præsentia nostra querelam deposuit, quod parochiani vestri ecclesiæ suæ bona violenter auferant, etc. Vos vero, qui patroni iustitiæ constituti malefactoribus acriter puniendo obviare debetis; silentio præterire patimini, etc. Per præsentia vobis scripta mandamus quatenus eosdem malefactores præfato filio nostro abbati ablata cum integritate restituere, et de cætero ab ipsius infestatione cessare, et de tantis excessibus digne satisfacere districtè commoneatis; quod si contemptores extiterint, de eis tanquam de sacrilegis, et de terris ipsorum iustitiam faciatis.

Dat Laterani, iii Kal. Aprilis.

vocabatur.

(2) *Saint-Chaffre*, insigne ordinis sancti Benedicti monasterium, diocesis Podiensis, Calmilium et Calmicæum etiam dictum.

XV.

Henrici patriarchæ Gradensis privilegia Ecclesiæque possessiones confirmat.

(Anno 1144, Mart. 31.)

[UGNELLI, *Italia sacra*, V, 1121.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, ven. Fratri HENRICO patriarchæ Graden. ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Ex commisso nobis a Deo apostolatus officio fratribus nostris tam vicinis quam longe positis paterna nos convenit provisione consulere, et ecclesiis in quibus Domino militare noscuntur, suam justitiam conservare, ut quemadmodum disponente Domino patres vocamur in nomine, ita nihilominus comprobemur in opere. Hujus rei gratia, ven. frater Henrice patriarcha, tuis postulationibus clementer annuimus, et Gradensem Ecclesiam, cui auctore Deo præesse dignosceris, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti patrocinio communitus. Igitur prædecessorum nostrorum Pelagii, Alexandri, Urbani et Innocentii auctoritatem sequentes, illius præcipue constitutionis tenorem servantes, quam prædecessor noster Leo IX papa sancivit, et synodali judicio, et privilegii pagina confirmavit, tibi tuisque successoribus canonice substituendis patriarchalem concedimus dignitatem, et magisterium Gradensis Ecclesiæ gerendam in his tantum finibus confirmamus, qui per supradictos prædecessores nostros eidem noscuntur Ecclesiæ constituti. Crucem quoque ante te ferendam esse concedimus, nisi cum Romæ fueris, aut in præsentia vel comitatu Romani pontificis: paleum etiam fraternitati tuæ plenitudinem videlicet pontificalis officii ex apostolicæ sedis liberalitate largimur, quo intra Ecclesiam tuam ad missarum solemniam celebranda uti memineris eis diebus, quibus prædecessores tuos usos fuisse non ambigimus, videl. in Nativitate Domini, Epiphania, Ypopanton, tribus festivitatibus S. Mariæ, Cœna Domini, Sabato sancto, Resurrectione Domini, Ascensione, Pentecoste, in natalitio S. Jo. Baptistæ, et omnium apostolorum, in festivitatibus quoque S. Marci, S. Prothomartyris Stephani, S. Laurentii, S. Martini, in solemnitate omnium Sanctorum, et principalibus Ecclesiæ tuæ festis, nec non in Ecclesiarum, episcoporum, et cæterorum clericorum consecrationibus, et anniversario consecrationis tuæ die. Statuimus etiam ut quæcunque bona, quascunque possessiones Gradensis Ecclesiæ in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum justis modis poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Redditi autem qui in Constantinopoli, sive in Illiria, seu in Venetia ab episcopis, abbatibus, ducibus, iudicibus, et populo Venetiæ prædecessoribus tuis Dominico videl. et Joanni Gradonico, eorumque successoribus et Gradensi Ecclesiæ juste concessos sicut eorum scriptis continentur: ecclesias quoque a religiosis viris eidem Ecclesiæ Graden. oblatas per parochias ejusdem provinciæ con-

stitutas cum omnibus quæ in eisdem ecclesiis tui juris esse noscuntur, tibi tuisque successoribus libere confirmamus. Quanto itaque, dilecte in Christo frater, majori prærogativa nosceris sublimatus, tanto propensius tibi noveris attendendum, ut in corrigendis subditis plus apud te possit ratio quam potestas; atque te boni dulcem, et mali pium sentiant correctorem; personas diligis, vitia persequaris, ne si aliter agere forte volueris, transeat in crudelitatem correctio, et perdas quos emendare desideras; sicque vulnus debes abscindere, ut non possis ulcerare quod sanum est, ne si plus quam res exigit, ferrum impresseris, noceat cui prodesse festinas, et sic alterum condidiatur ex altero, quatenus et boni habeant amando quod caveant, et mali metuendo quod diligant.

Decernimus ergo ut noli omnino hominum fas sit præfatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones, seu redditus auferre, minuere, aut aliquibus vexationibus, seu infestationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva nimirum in omnibus apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus ss.
 Ego Conradus Sabinensis episcopus ss.
 Ego Theodericus S. Rufinæ episcopus ss.
 Ego Albericus Ostiensis episcopus ss.
 Ego Ymarus Tusculanus episcopus ss.
 Ego Petrus Albanen. episcopus ss.
 Ego Guido presb. card. tit. S. Grisogoni ss.
 Ego Petrus presb. card. tit. Pastoris ss.
 Ego Thomas presb. card. tit. Vestinæ ss.
 Ego Hubaldus presb. card. tit. S. Praxedis ss.
 Ego Rainerius presb. card. tit. S. Stephani in Cœlio Monte ss.
 Ego Manfredus presb. card. tit. S. Savinæ ss.
 Ego Geraklus diac. card. S. Mariæ in Domnica ss.
 Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus ss.
 Ego Petrus diac. card. S. Mariæ in Porticu ss.
 Ego Gr. indignus S. R. E. diaconus ss.
 Ego Joannes diac. card. S. Mariæ Novæ ss.
 Ego Gregorius diac. card. SS. Serzii et Bacchi. ss.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diac. card. SS. Cosmæ et Damiani ss.

Ego Hugo Rom. Ecclesiæ diaconus in S. Lucia in Horphea ss.

Ego Astaldus diac. card. S. Eustachii juxta templum Agrippæ ss.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, 11 Kal. Aprilis, ind. vii, Incarnationis Dominicæ an. 1144, pontificatus vero D. Lucii papæ II an. 1.

XVI.

Ecclesiæ Reginæ possessiones diocesisque fines, petente Alberone episcopo, confirmat.

(Anno 1144, April. 2.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, II, 295.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ALBERONI Regino episcopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Ex commisso nobis a Deo apostolatus officio fratribus nostris tam vicinis, quam longe positis, paternam nos convenit provisione consulere, et ecclesiis, in quibus Domino militare noscitur, suam justitiam conservare, ut quemadmodum, disponente Deo, patres vocamur in nomine, ita nihilominus comprobemur in opere. Eapropter, venerabile frater Alberone episcopo, tuis petitionibus clementer annuimus, et Reginam Ecclesiam, cui Deo auctore præesse dignosceris, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus. Statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona, in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum rationabiliter in eis Deo propitio poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, et per vos eidem Ecclesiæ, et illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. . . . Canonicam S. Prosperi, capellam S. Joannis de Civitate, capellam S. Jacobi, canonicam S. Germaniani, capellam S. Stephani, et cæteras capellas ejusdem civitatis, monasterium S. Thomæ, monasterium S. Raphaelis, plebem de Menotio, capellam Sancti Jacobi de insula de Bibio, cum aliis capellis ejusdem, plebem de Thoano, capellam Hospitalis de ponte de Cavola, cum suis possessionibus, et aliis capellis ejusdem plebis, plebem S. Vitalis cum capellis suis, et omnibus ad eam jure pertinentibus, plebem de Campiola, capellam S. Venantii de Busana, capellam de Valesneria, capellam de Sancto Vito, cum aliis capellis ejusdem plebis, plebem de Baisio cum aliis suis capellis, plebem de castro Ariano cum suis capellis, plebem S. Eleuchadii cum suis capellis, plebem de Albineto cum suis capellis, plebem de Lecolo cum suis capellis, plebem de Caviliano, capellam de Jano, capellam de Rezola, capellam S. Prosperi de Graxiano cum aliis capellis ejusdem plebis, plebem de Bibiano, capellas de Bibianello, cum aliis capellis ejusdem plebis, plebem de Mutilena, capellas de

Curviaco cum aliis capellis ejusdem plebis, plebem de Rivalta cum suis capellis, plebem de Foliano cum suis capellis, plebem de Arceto cum suis capellis, plebem de Banio cum suis capellis, plebem de Herberia cum suis capellis, plebem de Prato cum capella S. Martini de Rio, et aliis suis capellis, plebem de Bagnuolo cum suis capellis, plebem de Campo rotundo cum capella de Corrigia, et aliis capellis, plebem de curte nova, plebem de Nuvolaria cum suis capellis, ecclesias de Campagniola, plebem de Fabrica cum capella de Razolo et aliis suis capellis, plebem S. Zenonis cum suis capellis, plebem S. Mariæ de Novis cum suis capellis, ecclesiam de Gorgatela, plebem de S. Stephano cum capella Sancti Possidonii, et aliis suis capellis, plebem de Quarantula cum suis capellis, plebem S. Martini in Spina cum suis capellis de Gavella, et de Manziana, plebem de Cutiano cum capella de Mulla, et aliis suis capellis, ecclesiam de Gonzaga, plebem de Villula cum suis capellis, plebem de Pigognaga cum suis capellis, plebem de Bondeno de Ronculis cum suis capellis, plebem de Bondeno Arduini cum suis capellis, plebem de Suzaria cum suis capellis, ecclesiam de Loco bello, Ecclesiam de Polesino, ecclesiam de Zitola, plebem de Luzaria cum capella de Sacca, et aliis suis capellis, plebem de Guardistalla cum suis capellis, monasterium de Marola, monasterium de Canusio. Præsentis quoque auctoritate decreti sancimus, ut universi Regin. episcopatus fines quiete deinceps omnino et integre, tam tibi quam tuis successoribus conserventur: prædecessoris quoque nostri bo. mem. Urbani papæ vestigiis inhærentes sancimus, ut in parochialibus ecclesiis, quas tenent monachi in suo episcopatu, vestro assensu presbyteros collocent; qui si idonei fuerint, a vobis animarum curam suscipiant, et de pleb. quidem cura vobis rationem reddant, monachis vero, pro rebus temporalibus debitam subjectionem exhibeant, salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiaceat; cunctis autem eidem Ecclesiæ jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. amen. amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episc. subsc.

Ego Conradus Sabinensis episcopus ss.

Ego Gregorius cardinalis SS. Sergii et Bacchi ss.

Ego Gregorius presb. card. S. Sixti ss.

Ego Guido presb. card. S. Grisogoni ss.

Ego Ymarus Tusculanus episcopus ss.

Ego Petrus Albanus episcopus ss.

Ego Thomas presb. card. tit. Vestinæ ss

Ego Ubaldus tit. S. Praxedis subs.

Ego Manfredus presb. card. tit. S. Savinæ ss.

Ego Nicolaus presb. card. tit. S. Cyriaci ss.

Ego Guido diaconus cardin. SS. Cosmæ et Damiani ss.

Ego Rodolphus diac. card. S. Lucie in Setasolis ss.

Ego Joannes diac. card. S. Adriani ss.

Ego Gr. S. Romanæ Ecclesiæ diaconus ss.

Ego Hugo Romanæ Ecclesiæ diaconus in Sancta Lucia in Horfla ss.

Datum Laterani per manus Bobonis capellani et scriptoris iv Nonas Aprilis, indict. vii, Incarnat. Domini an. 1144, pontif. vero D. Lucii II papæ an. i.

XVII.

Privilegium pro monasterio S. Trudberti.

(Anno 1144, April. 3.)

[HERRGOTT, *Geneal. Habsb.*, II, 169.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis EVERARDO abbati monasterii Sancti Trudberti martyris quod est situm in Nigra Silva, ejusque fratribus tam presentibus quam futuris, regulariter substituendis, in perpetuum.

Ad hoc universalis Ecclesiæ cura nobis a provisoro omnium bonorum Deo commissa est, ut religiosos diligamus personas, et beneplacentem Deo religionem studeamus modis omnibus propagare. Nec enim Deo gratus famulus impenditur, nisi ex charitatis radice procedens a puritate religionis fuerit conservatus. Eapropter, dilecti in Domino filii, venerabilis fratris nostri Theodewini Sanctæ Rudinæ episcopi, precibus inclinati, vestris justis postulationibus clementer annuimus, præfatum monasterium in quo divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communitus; statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: videlicet quidquid Othpertus, Rampertus, Lulfredus et eorum successores, vobis et eidem monasterio contulerunt, scilicet vallem ipsam, ubi monasterium constructum est, cum terminis suis, videlicet a monte Samba usque Mezenbach, cum montibus, collibus, pratis, pascuis, silvis, vallibus, cultis et incultis, ex utraque parte montium, in integrum atque per totum cum decimationibus in Mortunowa, Kippenhein, ecclesiam cum decimatione, ecclesiam in Sunthoven cum decimatione, prædia Bonbach cum ecclesia, Berghusen cum ecclesia, Krossingen cum ecclesia et decimatione,

A Tonsol cum ecclesia et decimatione, Gruonre cum ecclesia, Loiffen cum ecclesia, Wilare, Eberingen, Zesinkoven, Buchingen, Muriclmigen cum ecclesia; Ichlhein, Smihein, Wittilunbach, curam animarum colonum habitantium a monte Brizzenberg usque Mezzinbach, quemadmodum concessione episcoporum Constantiensium canonice eam hactenus habuistis. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia præponatur, sed liceat vobis communi consilio, vel parti consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti Regulam absque ullius contradictione abbatem eligere vallem quoque Belhinowa cum decimatione cum supradictis, similiter confirmamus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat ab abbate vel fratribus censum vel servitium indebitum exigere, sive idem cœnobium temere perturbare aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva diocæsani episcopi canonica justitia et apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona hæc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, iii Nonas Aprilis, indict. vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii II papæ anno primo.

XVIII.

Privilegium pro monasterio S. Zenonis (Reichenhalsensi).

(Anno 1144, April. 5.)

[*Monumenta Boica*, III, 530.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis LAUZONI Hallensi præposito ejusque fratribus tam presentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Desiderium, quod ad religionis propositum et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenti concedere et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et præfatum ecclesiam Hallensem, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et

præsents scripti privilegio communimus : stantentes ut in eadem ecclesia prout venerabilis frater noster Chunradus Salzburgensis archiepiscopus ordinavit, et scripto suo firmavit, ordo canonicus secundum beati Augustini Regulam perpetuis temporibus inviolabiliter conservetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia inpræsentiâ iuste et canonicè possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis : capellam Sanctæ Mariæ Muna ; capellam S. Georgii, capellam S. Martini None ; capellam S. Valentini Morzols ; capellam in castro Plajen ; capellam in castro Halla, aquam in fonte Halla, quam dedit Ebo ; aquam quam dedit Sigboto, Unchen et Oteheim et Unehine. Prædium quod dedit Heinricus, et Papo Nuzboum ; quartam partem decimalis salis. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino clericus sive laicus a vobis decimam exigere præsumat. Interdicimus etiam, ut nemini professionis vestræ facultas sit alicujus levitatis instinctu, vel arctioris religionis obtentu sine præpositi vel Congregationis licentia, de claustro discedere, quod, si dicesserit, nullus episcoporum, nullus abbatum, nullus monachorum sine communium litterarum cautione illum suscipiat, quandiu videlicet in ecclesia vestra canonici ordinis tenor Domino præstante vigerit. Si vero secundo vel tertio vocatus redire contempserit, liceat ejusdem loci præposito canonicam in eum proferre sententiam. Obeunte vero te nunc ejusdem loci præposito, vel ad alterius Ecclesiæ regimen transeunte, sive quolibet tuorum successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia substituatur, vel præponatur, nisi quem fratres communi consensu, aut pars consilii sanioris secundum Dei timorem et B. Augustini regulam canonicè providerint eligendum. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum qui se illic sepeliri deliberaverint, extremæ voluntati et devotioni nullus obsistat, nisi fuerint excommunicati, salva tamen justitia matricis Ecclesiæ suæ. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus bona vel possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet indebitis exactionibus vel molestiis fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva nimirum Salzburgensis archiepiscopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua reatum suum correxerit, potestatis ho-

norisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat, Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ retributionis inveniant.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, Non. Aprilis, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificalus vero domini Lucii II papæ anno primo.

XIX.

B Ad Pontium abbatem Vizeliacensem. — *Adversus interfectores Artaldi abbatis.*

(Anno 1144, April. 8.)

[MANSI, *Concil.* XXI, 614.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis PONTIO abbati Vizeliacensi ejusque fratribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Prædecessor noster felicis recordationis, Paschalis, sicut ex scriptis illius intelleximus, episcopis per Galliam præcipiendo mandavit, ut interfectores abbatis Artaldi Vizeliac., quia dominum suum et presbyterum et abbatem tam nequiter occiderunt, secundum pœnitentiæ dignum modum in exilium detruderent, et si obedire nolent, eos excommunicationi subjicerent. Prohibuit etiam ut nunquam Vizeliacensi abbati vel præposito alicui facultas sit eosdem homicidas in eodem monasterio ad habitandum suscipere. Nos itaque præceptum confirmantes ipsius super hoc, apostolica auctoritate prohibemus ut nec ipsi nec eorum hæretes (nominatim Stephanus Antissiodorensis clericus, qui eunte, dilecte in Domino fili abbas, in præsentia venerabilium fratrum nostrorum Godefridi Lingouensis episcopi et Bernardi Clarævallensis abbatis super hoc in causam traxisset, eorum iudicio, sicut accepimus, a causa decidit) monasterium ipsum ulterius inquietare præsumant, interdicimus. Et ne cui abbati vel præposito eos in Vizeliacensi burgo de cætero ad habitandum suscipere liceat prohibemus.

Datum Later. vi Idus April.

XX.

Bulla pro monasterio Pontileriensi.

(Anno 1144, April. 15.)

[*Call. Christ.* VIII, Instrum., 424.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis FULCBERIO abbati monasterii S. Mariæ Pontileriensis, ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuam memoriam.

Desiderium quod ad religionis propositum et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideris congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti

in Domino filii, venerabilis frat. is nostri Gaufridi Carnotensis episcopi precibus inclinati, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et præfatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus, statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona in præsentiarum iuste et canonice possidetis, aut in futuram concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis Deo propitio poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: In Carnotensi episcopatu locum ipsum Pontilevii cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Petri Pontilevensis. Apud Calvum montem ecclesias Sancti Nicolai et Sancti Martini, ecclesiam de Tauviaco, ecclesiam de Combineio, ecclesiam de Oscampo, ecclesiam de Casteneto, ecclesiam de sella Sancti Mundricii, ecclesiam de Fulgeriis, ecclesiam de Fenis, ecclesiam Sancti Gervasii trans Ligerim, ecclesiam de Vinolio, ecclesiam Sancti D. o. lati, ecclesiam de Monte-Levaldi, ecclesiam de Muisdia, ecclesiam de Braccolis, ecclesiam de Toruo. Blesis ecclesiam Sancti Joannis, ecclesiam S. Gervasii, ecclesiam de Vilarbe, ecclesiam de Sancto Bethario, ecclesiam Sancti Joannis de Floriaco, ecclesiam Octinvilla, ecclesiam Columbæ, ecclesiam de Orioro, ecclesiam de .leso. Apud castrum Firmitatem Villanofii, ecclesiam Sancti Petri et ecclesiam Sancti Martini, ecclesiam Sancti Marcelli de Ceretto. Apud Castridunum ecclesiam Sancti Valeriani. Apud Basocham ecclesiam Sancti Joannis. In Redonensi pago ecclesiam Sancti Petri et Sancti Joannis de Igneo, ecclesiam Sancti Leonardi de Fulgeriis, ecclesiam S. Martini de Cussa, cellam Sancti Martini de Lustris, ecclesiam de Peregrina. In Anglia ecclesiam Sanctæ Mariæ de Luministro, capellam de Roxitunga, capellam de Palingis, capellam de Warmacan, ecclesiam de Pingis, ecclesiam de Sordis. In Aurelianensi pago ecclesiam de Pruneris, ecclesiam de Gii, ecclesiam de Soemo, ecclesiam de Maes, ecclesiam de Chalziaco, ecclesiam de Thaisiis, ecclesiam de Lorgis, ecclesiam de Sa. cto Romano, ecclesiam Sanctæ Mariæ de Fontanis. In Turonensi archiepiscopatu ecclesiam Sancti Dionysii in atrio, Sancti Martini, ecclesiam Sancti Cyrici trans Ligerim, ecclesiam Sancti Thomæ, ecclesiam de Poilly, ecclesiam de Nantolio, ecclesiam Sancti Georgii, ecclesiam Sancti Martini de Pressiuaco, ecclesiam de Vernolio. In Biturico episcopatu ecclesiam Sanctæ Mariæ de Valentiaco, ecclesiam Sancti Hilarii de Castello veteri, ecclesiam Sancti Martini de Sigiaco. In Sagiensi pago ecclesiam Sancti Hilarii, ecclesiam Sancti Petri de Basochis. Liceat etiam vobis in ecclesiis vestris presbyteros eligere, qui si idonei fuerint, ab episcopis gratis et absque ulla pravitate curam animarum suscipiant, eisque de plebis cura rationem reddant, vobis autem

A pro rebus temporalibus debitam subjectionem exhibeant.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva diocæsani episcopi canonica iustitia et apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona hanc nostræ constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius catholicæ ecclesiæ episcopus.

Ego GG. presbyter cardinalis tituli Calixti.

Ego Birido presbyter cardinalis de titulo Sancti Crysogoni.

Ego Rainierius presbyter cardinalis tituli S. Priscæ.

Ego Petrus presbyter cardinalis de tit. Pastoris.

C Ego Hubaldus presbyter cardinalis tituli S. Præxedis.

Ego Manfredus presbyter cardinalis tituli Sanctæ Sabinae.

Ego Guido cardinalis presbyter Sancti Laurentii in Damaso.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Albericus Ostiensis episcopus.

Ego Gregorius cardinalis diaconus sancterum Sergii et Bacchi.

Ego Ivarus Tusculanus episcopus.

Ego Petrus cardinalis diaconus Sanctæ Mariæ in Porticu.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Joannes diaconus cardinalis S. Adriani.

Ego GG. diaconus cardinalis Sancti Angeli.

Ego Artaldus diaconus cardinalis Sancti Eustachii juxta templum Agrippæ.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris xvii Kalendas Maii, indictione vii, incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II anno primo.

XXI

Privilegium pro ecclesia SS. Petri et Ursi Augustensis (provinciæ Tarentasiensis.)

(Anno 1144, April. 15.)

[*Hist. patriæ Monum.*, Chart., I, 785.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ARNALDO priori et fratribus in Augustens.

ecclesia Sanctorum Petri et Ursi canonicam vitam A professis, tam præsentibus quam futuris, in perpetuum.

Ad hoc universalis Ecclesiæ cura nobis a provi-
sore omnium bonorum Deo commissa est, ut reli-
giosas diligamus personas et bene placentem Deo
religionem studeamus modis omnibus propagare.
Nec enim Deo gratus aliquando famulatus impenditur,
nisi ex charitate radice procedens a puritate reli-
gionis fuerit conservatus. Quamobrem, dilecti in
Domino filii, vestris rationabilibus postulationibus
clementer annuimus et Sanctorum Petri et Ursi
ecclesiam in qua divino vacatis servitio, apostolicæ
sedis privilegio communimus, statuantes ut universa
quæ in præsentiarum juste et canonice possidetis, B
aut in futurum concessione pontificum, largitione
regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis
justis modis, præstante Domino, poteritis adipisci,
eidem ecclesiis integra et illibata serventur. Sepul-
turam quoque ipsius loci liberam esse decernimus,
ut videlicet, salva justitia matricis ecclesiæ eorum
qui se illic sepeliri deliberaverint devotioni et sup-
remæ voluntati, nisi forte excommunicati sint,
nullus obsistat. Obeunte vero te nunc ejusdem loci
priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi
qualibet subreptionis astutia seu violentia præpo-
natur, nisi quem fratres communi assensu aut fra-
trum pars sanioris consilii secundum Dei timorem
et beati Augustini Regulam præviderint eligendum.
Statuimus ergo ut neque matrici ecclesiæ, nec alicui C
omnino hominum liceat vestram ecclesiam teme-
rè perturbare aut ejus possessiones auferre, vel
ablatas retinere, minuere, seu a vobis quidquam
id quod est antiquitus constitutum exigere, aut vos
quibuslibet molestiis fatigare; sed omnia vobis in-
tegra conserventur eorum, pro quorum sustenta-
tione et gubernatione concessa sunt, usibus omni-
modis profutura, salva nimirum diocæsani episcopi
canonica justitia et reverentia, et sedis apostolicæ
auctoritate. Si qua igitur in posterum ecclesiastica
sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis pa-
ginam sciens, contra eam temere venire tentaverit,
secundo tertiove commonita, nisi satisfactione con-
grua reatum suum correxerit, potestatis honorisque
sui dignitate careat, reamque se divino iudicio
existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sa-
cratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Re-
demptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in
extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis
autem eidem ecclesiæ sua jura servantibus sit pax
Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum
bonæ actionis percipiant, et apud districtum judi-
cem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen,

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus sub-
scripsi.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli Calixti
subscripsi.

Ego Guido presbyter cardinalis tituli Sancti Chry-
sogni subscripsi.

Ego Guido diaconus cardinalis Sanctorum Cosmæ
et Damiani subscripsi.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et
scriptoris, xvii Kalend. Maii, indictione vii, Incar-
nationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero
domni Lucii II papæ anno primo.

XXII.

Privilegium pro Eremo Arellanensi.

(Anno 1144, April. 24.)

[NITTARELLI, *Annal. Camaldul.*, IX, 27.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis
in Christo filiis SAVINO priori Eremi Sanctæ Crucis
de Fonte-Avellanæ ecclesiæ, et fratribus tam præ-
sentibus quam futuris regularem vitam professis ad
perpetuam rei memoriam.

Ad hoc universalis Ecclesiæ cura nobis a provi-
sore omnium bonorum Deo commissa est, ut religiosas
personas diligamus, et beneplacentem Deo religionem
studeamus modis omnibus propagare. Nec enim Deo
gratior aliquando famulatus impenditur, nisi ex cha-
ritatis radice procedens a puritate religionis fuerit
conservatus. Oportet igitur omnes Christianæ fidei
amatores religionem diligere, et loca venerabilia cum
ipsis personis divino servitio mancipatis attentius
conferre, ut nullis pravorum hominum inquietentur
molestiis vel importunis angariis fatigentur. Eapro-
pter, dilecti in Christo filii vestris justis postulationibus
clementer annuimus, et præfatum locum, in quo
divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et
nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti
privilegio communimus; statuantes ut quascunque
possessiones, quæcunque bona in præsentiarum
juste et canonice possidetis, aut in futurum con-
cessione pontificum, largitione regum vel principum,
oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo pro-
pitio poteritis adipisci, firma vobis verisque suc-
cessoribus et illibata permaneant. Decernimus ergo
ut nulli omnino hominum liceat eundem locum teme-
rè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel
ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus
fatigare, sed omnia integra conserventur eorum,
pro quorum gubernatione et sustentatione concessa
sunt, usibus omnimodis profutura, salva in omnibus
apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in fu-
turum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ
constitutionis paginam sciens, contra eam temere
venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si
non satisfactione congrua emendaverit, potestatis
honorisque sui dignitate careat, reamque se divino
iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat,
et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini
Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque
in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.
Cunctis autem, eidem loco justa servantibus sit pax
Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum
bonæ actionis percipiant et apud districtum judicem
præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, viii Kal. Maii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

XXIII.

Sententiam ab Innocentio II latam de discordia canonicorum S. Vincentii et S. Alexandri Bergomatium confirmat.

(Anno 1144, April. 30.)

[Lupi, *cod. diplom. Bergom.*, II, 1030.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Oskaro proposito et fratribus Sancti Alexandri Pergamensis Ecclesiæ, tam presentibus quam futuris canonicis substituendis in perpetuam memoriam.

Justitiæ et rationis ordo suadet ut qui sua successoribus desiderant mandata servari, decessoris sui voluntatem et statuta custodiat. Eapropter nos qui in regimine sedis apostolicæ prædecessori nostro felicitis recordationis papæ Innocentio licet, indigni successimus ipsius voluntatem ac statutum custodire volentes, sententiam quæ inter vos et canonicos sancti Vincentii ab ipso promulgata est, et a successore ipsius bonæ memoriæ papæ Cælestino firmata confirmamus, et ratum manere censemus. Hanc videlicet ut quoties canonici Sancti Alexandri in solemnitatibus et exsequiis mortuorum cum canonicis Sancti Vincentii, sive in ecclesia Sancti Vincentii sive in aliis convenerint, præpositus Sancti Alexandri teneat primum locum in sinistra parte chori. Capellani ecclesiarum Sancti Salvatoris, Sanctæ Agathæ, Sancti Joannis, Sanctæ Gratiæ, Sancti Viglii in diebus Dominicis et præcipuis festivitibus veniant ad ecclesiam Sancti Alexandri ad majores missas. Criminosi de parochia Sancti Alexandri, præsentem præposito vel uno de presbyteris ejusdem Ecclesiæ penitentiam suscipiant. Item statuimus ut presbyteri qui jurant fidelitatem beato Vincentio, jurent et beato Alexandro unus quoque de sacerdotibus Sancti Alexandri, portet capsam cum reliquiis. In mutatione vero ecclesiæ duo de presbyteris S. Alexandri portent arcam cum duobus presbyteris Sancti Vincentii. Ad scrutinia in cœna Domini, ad baptismum et in aliis solemnitatibus more solito conveniant. Cum canonici Sancti Vincentii ad ecclesiam Sancti Alexandri venerint, et in campanis pulsandis et in aliis sicut consuetudo est, honorifice suscipiantur et totum chorum sicut consueverunt obtineant. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia in præsentiarum juste et canonicè possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio poterit adipisci firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesias de Licina, de Longene, et Sancti Faustini, de Villa, de Gromole, de Virgis; ecclesiam Sancti Martini in Bergamo, ecclesiam Sanctæ Mariæ Magdalenzæ, ecclesiam San-

A cti Laurentii de Zannio. Concessionem quoque decimarum a bonæ memoriæ Adelberto Bergomensi episcopo ecclesiæ vestræ præposito canonicè factam, quemadmodum in scriptis ejusdem episcopi et canonicorum beatorum martyrum Alexandri et Vincentii continetur, confirmamus ut eadem decimæ perpetuis fratrum usibus cedant. Porro bonos usus et laudabiles consuetudines a prædecessoribus nostris piæ recordationis pontificibus Honorio, Innocentio, et Cælestino, vobis firmatas nos quoque auctoritate apostolica roboramus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet aliis molestiis fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva diocesani episcopi canonica justitia et sedis apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove monita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiacet. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus subscripsi.

Ego Conradus Sabinensis episcopus subscripsi.

Ego Theodewinus Sanctæ Rufinæ episcopus subscripsi.

Ego Alherius Ostiensis episcopus subscripsi.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tit. Calixti subscripsi.

Ego Guido presbyt. cardin. tit. S. Chrysogoni subscripsi.

Ego Aribertus presbyter cardinalis tit. Sanctæ Anastasiæ subscripsi.

Ego Rainerius presbyt. cardin. tit. Sanctæ Priscæ subscripsi.

Ego Hubaldus presbyter cardinalis tit. Sanctæ Praxedis subscripsi.

Ego Guido presbyt. cardin. tit. SS. Laurentii et Damasi subscripsi.

Ego Gregorius diacon. cardin. Sanctorum Sergii et Bacchi subscripsi.

Ego Addo diaconus cardinalis Sancti Georgii ad Velum Aureum subscripsi.

Ego Guido diacon. cardinal. Sanctorum Cosmæ et Damiani subscripsi.

Ego Gerardus diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ in Dominica subscripsi.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister A indignus subscripsi.

Ego Hugo Romanæ Ecclesiæ diaconus in Sancta Lucia in Horphea subscripsi.

Ego Joannes diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ Novæ subscripsi.

Dat. Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, II Kalendas Maii, indictione VII, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

XXIV.

Gregorio episcopo Bergomati nuntiat de controversia canonicorum S. Vincentii et S. Alexandri quid decreverit.

(Anno 1144, April. 30.)

[Lupi Cod. dipl. Bergom., II, 1051.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri G [azcoar] Bergomensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Canonici B. B. martyrum Vincentii et Alexandri statuto sibi termino a prædecessore bonæ memoriæ papa Cælestino pro controversia inter ipsos diutius agitata nostro se conspectui præsentarunt, quorum auditis rationibus et scriptis utriusque partis diligenter inspectis, communitatum nostrarum consilio præcepimus ut in vigilia et in festivitate Victoris, et in Litanis Gregorianis quando processiones faciunt, cum pulsatione campanarum, incensu quoque et aqua benedicta canonici Sancti Alexandri ipsimet absque ulla contradictione canonicos Beati Vincentii quiete de cætero recipiant. Cætera vero, sicut per privilegium prædecessoris nostri bonæ memoriæ papæ Innocentii, vel per litteras ipsius, sive per sententiam venerabilis fratris nostri (Robaldi) Mediolanensis archiepiscopi definita sive determinata sunt sicut de sede in choro et in mensa, de recipienda quoque clericorum fidelitate, de capsâ etiam cum reliquiis portanda et reportanda, et aliis sic ab utraque parte irrefragabiliter observentur; ut videlicet præpositus ecclesiæ Beati Alexandri primam sedem in choro et in mensa sinistra parte obtineat; fidelitates vero clericorum ab utrisque communiter recipiantur. Quia igitur tui officii est quæ a sede apostolica statuuntur, irrefragabiliter observare, per præsentia tibi scripta mandamus quatenus hanc sententiam a nobis promulgatam, et quod etiam de poenitentis criminorum, sicut accepimus rationabiliter in synodo promulgasti firmiter observes et ab ipsis facias observari.

Dat. Laterani II Kalend. Maii.

XXV.

Canonicis ecclesiæ S. Alexandri Bergomatis idem significat.

(Anno 1144, April. 30.)

[Ibid., p. 1053.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis OBERTO præposito et fratribus Sancti Alexandri

Bergamensis Ecclesiæ, salutem et apostolicam benedictionem.

Pro controversia inter vos et canonicos Beati Vincentii diutius agitata prædecessor noster bonæ memoriæ papa Cælestinus, vos et ipsos ad sedem apostolicam evocavit quo sicut Deo placuit interim viam universæ carnis ingresso, nos qui licet indigni, disponente Domino in regimine sedis apostolicæ sibi successimus, vos et ipsos qui statuto vobis ab ipso termino, nostro vos conspectui præsentastis diligenter audivimus, et utriusque partis querimonias tam per nos quam per fratres nostros studiosè examinavimus. Auditis itaque utriusque partis rationibus, et scriptis utriusque partis diligenter inspectis, communitate fratrum nostrorum consilio, præcepimus ut in vigilia S. Viatoris et in litanis Gregorianis quando processiones faciunt compulsatione campanarum incenso quoque et aqua benedicta canonici Sancti Alexandri ipsimet absque ulla contradictione canonicos Beati Vincentii quiete de cætero recipiant. Cætera vero sicut per privilegium prædecessoris nostri bonæ memoriæ papæ Innocentii, vel per litteras ipsius, sive per sententiam venerabilis nostri fratris Robaldi Mediolanensis archiepiscopi definita sive determinata sunt, sicut de sede in choro et in mensa, et aliis sic ab utraque parte irrefragabiliter observentur, ut videlicet præpositus ecclesiæ B. Alexandri primam sedem in choro et in mensa a sinistra parte obtineat; fidelitates vero clericorum ab utrisque communiter recipiantur. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hujus nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non reatum suum congrua satisfactione correxerit, honoris et officii sui dignitate atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Data Laterani II Kalend. Maii.

XXVI.

Ad Alphonsum regem Portugaliæ, qui regnum suum Romanæ Ecclesiæ tributarium constituerat (5).

(Anno 1144, Maii 1.)

[Mansi, Concil., XXI, 616.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio A. illustri Portugaliensi duci, salutem et apostolicam benedictionem.

Devotionem tuam, dilecte in Domino fili, maxime congaudemus, quod temetipsum de illis ovibus recognoscens quas Dominus noster Jesus Christus Petri custodiæ commendavit, cum ad expugnationem paganorum intentus, multisque negotiis sæcularibus occupatus, apostolorum limina visitare non posses, per manum dilecti filii G. diaconi cardinalis tunc in partibus illis apostolicæ sedis legati prædecessori nostro felicitis recordationis papæ Innocentii hominum laudabili devotione fecisti, et terram tibi a Deo commissam beato Petro apostolorum principi obtulisti, atque personam tuam et terram ipsam ip-

(5) Vide infra epistolam Alphonsi regis.

suis patrocínio humiliter commisisti, postmodum vero tam per litteras tuas quam per venerabilem fratrem nostrum I. Bracarensem archiepiscopum nobis etiam promisisti ut tam tu quam hæredes tui de terra ipsa quatuor uncias auri annis singulis Romano pontifici persolvatis. Nos itaque, qui, licet indigni, beati Petri loco residere conspiciamur, tam te quam filios suos et successores vestros intra hæredes ipsius apostolorum principis ipso adjuvante suscipimus, ut in ejus benedictione et protectione tuæ animarum quam corporum maneat, per quam ab hostium visibilium et invisibilium expugnatione defensi, ad cœlestia regna revenire largiente Domino valeatis.

Datum Laterani Kalendis Maii.

XXVII.

Confirmatio apostolica generalis super possessionibus Ecclesiæ Lichfeld salva canonica justitia episcopi Conventrensis.

(Anno 1144, Maii 4.)

[*Monastic. Angl.*, t. III, p. 252.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis canonicis Ecclesiæ Lichfeldensis, tam præsentibus quam futuris, in perpetuum.

Apostolicæ sedi clementiæ convenit universis ejus patrociniis implorantibus matricæ tuitionis suffragium exhibere, ut quemadmodum disponente Domino, patres in Dei populo dicimur, ita etiam operum exhibitione comprobemur. Hujus rei gratia, dilecti in Domino filii, vestris desideriis paterna benignitate annuimus, et ecclesiam Lichfeldensem, in qua divino vacatis servitio, ad exemplar prædecessoris nostri papæ Innocentii, præsentis scripti pagina confirmamus, statuentes ut ecclesias decimas et quascunque possessiones, quascunque bona præfata ecclesia in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio poterit adipisci; quæcunque etiam a venerabili fratre nostro Rogero Conventrensi episcopo, tam in ecclesiis, decimis, terris quam in aliis possessionibus vobis collata sunt, vel ab eodem in posterum, Deo propitio conferentur, firma vobis in perpetuum et illibata permaneant. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet molestiis fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Conventrensis episcopi canonica justitia, et apostolicæ sedis auctoritate. Si quis autem ansu temerario id attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus incurrat, et excommunicationi subiaceat. Conservantes autem hæc eorumdem apostolorum et nostram benedictionem et gratiam consequantur. Amen, amen.

Datum Laterani per manum Baronis, capellani et scriptoris, quarto Nonas Maii, indictione septima,

A Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo quadragesimo quarto, pontificatus vero domini Lucii papæ II anno primo.

XXVIII.

Rogero episcopo Conventrensi et Ecclesiæ Lichfeldensi ecclesias quasdam asserit.

(Anno 1144, Maii 4.)

[*Monast. Anglic.*, III, 235.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Rogero Conventrensi episcopo, ejusque successoribus canonice promovendis, nec non Ecclesiæ Lichfeldensi, in perpetuum.

Officii nostri nos hortatur auctoritas, etc., ut erga proximos ad exemplar prædecessoris nostri bonæ memoriæ papæ Innocentii præsentis scripti, etc.; præterea ea ecclesias de Stæfford, et de Pencris, ecclesiam de Wolverampton, cum omnibus pertinentiis, tui Rogeri, etc., salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur, etc.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, quarto Nonas Maii, indictione septima, Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo quadragesimo quarto, pontificatus vero domini Lucii papæ II anno primo.

XXIX.

Rogero episcopo Conventrensi privilegia quasdam concedit.

(Anno 1144, Maii 4.)

[*Monastic. Anglic.*, III, 232.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Rogero Conventrensi episcopo, ejusque successoribus canonice promovendis in perpetuum.

Ex injuncto nobis a Deo, etc.... suas utique, Laurentio priori et monachis ejusdem loci, etc. Ad exemplar felicitis memoriæ papæ Innocentii prædecessoris nostri præsentis scripti pagina confirmamus, etc., salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate. Si quis vero, etc.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris quarto Nonas Maii, indictione septima, Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo quadragesimo quarto, pontificatus vero domini Lucii papæ II anno primo.

XXX.

Bulla confirmatoria omnium jurium ac privilegiorum monasterii Sanctæ Mariæ de Castellione.

(Anno 1144, Maii 10.)

[*MURATORI Antiq. Ital.*, V, 819.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ALBERTO abbati monasterii Sanctæ Mariæ de Castellione, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Desiderium, quod ad Religionis propositum, et animarum salutem pertinere cognoscitur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desiderii congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulacionibus clementer annuimus, et præfatum monasterium, quod Beati Petri juris existit, in quo divino mancipati estis obsequio, in ejusdem apostolorum principis jus, pro-

tectionemque suscipimus, et presentis scripti privilegio communitimus. Statuentes ut quascunque possessiones, quascunque bona idem monasterium juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum, oblatione fidelium, sive aliis justis modis, præstante Deo poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc suis duximus exprimienda vocabulis: Ecclesiam Sancti Salvatoris de Basilica ducis, cum omnibus suis pertinentiis: Ecclesiam Sancti Remigii de Palude: Ecclesiam Sancti Eusebii de Gavi: Cellam Sancti Benedicti de Guasto, cum omnibus suis pertinentiis: Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Charitate, quæ in Mantuano suburbio sita est: Ecclesiam de Castello. . . . Ecclesiam de Tasajalo: Quidquid possidetis in comitatu Lunensi, et Januensi, in comitatu Mutinensi, in loco scilicet, qui dicitur Solaria, et Herbaria, et in abbacia Sanctæ Mariæ de Corsica, quæ appellatur Plaidelii, cum omnibus suis pertinentiis, et in Curte, quæ vocatur Marca Regia, in Curte de Rupta, Castello Novo, Casale Albini et Sancto Andrea. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem et beati Benedicti Regulam elegerint. Electus vero a Romano pontifice benedicatur. Chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium, sive basilicarum, ordinationes monachorum, seu canonicorum vestrorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a quibus malueritis, catholicis accipiatis episcopis. Missas sane publicas in eodem monasterio celebrari, aut stationem, aut synodum, vel ordinationem aliquam, præter abbatis voluntatem ab episcopo quolibet fieri prohibemus; sicque ab omni jugo, seu ditione cujuscunque personæ vestrum cœnobium liberum permanere sancimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum prorsus, pro quorum regimine et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hæc nostræ confirmationis paginam sciens, contra eam temerario ausu venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, et hic bonæ actionis fructum percipiat, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniat. Amen, amen, amen.

Ego Lucius Catholica Ecclesie episcopus subscripsi.

Ego Conradus Sabinensis episcopus subscripsi.

Ego . . . . .

Ego Guido presbyter cardinalis titulo Sancti Gregorii subscripsi.

Ego Albericus Ostiensis episcopus subscripsi.

Ego Thomas presbyter cardinalis titulo Vestine subscripsi.

Ego P. . . . . manus Tuscanus episcopus subscripsi.

Ego Manfredus presbyter cardinalis titulo Sanctæ Savinæ subscripsi.

Ego Aribertus presbyter cardinalis Sanctæ Anastasiæ subscripsi.

Ego Odo diaconus cardinalis Sancti Georgii ad Velum Aureum subscripsi.

Ego Wido diaconus cardinalis Sanctorum Cosmæ et Damiani subscripsi.

Ego Joannes diaconus cardinalis Sancti Adriani subscripsi.

Ego Joannes diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ Novæ subscripsi.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, vi Idus Maii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus domini papæ Lucii anno primo.

Pendet chordula sine sigillo plumbeo.

XXXI.

Privilegium pro parthenone Fontis-Ebraldi.

(Anno 1144, Maii 10.)

[Pavillon, *Vie de Robert d'Arbrissel*, Preuves, p. 628.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis in Christo filiabus P[ETRONILLE] abbatisse monasterii Fontis-Ebraldi et sororibus ibidem divino famulatu mancipatis, tam presentibus quam futuris, in perpetuum.

Apostolici moderaminis clementiæ convenit religiosas personas diligere, earum loca pia protectione munire. Quanto ergo femineus sexus exstat fragilior, tanto magis ergo vos paternam curam atque sollicitudinem volumus exhibere, et jura vestri monasterii a pravorum incursibus defensare. Propter, dilectæ in Domino filix, vestris rationabilibus postulacionibus clementer annuimus, et monasterium Sanctæ Mariæ Fontis-Ebraldi quod utique ad tutelam sedis apostolicæ specialiter pertinet, in quo etiam divino vacatis obsequio, antecessorum nostrorum vestigils inhærentes sub B. Petri jure ac protectione suscipimus, et presentis scripti privilegio communitimus. Statuimus enim ut quæcunque bona, quascunque possessiones quæ prædictum monasterium in presentiarum juste et legitime possidet, aut in posterum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis vestrisque succedentibus integra in perpetuum et illibata permaneant. Præterea, si quis fidelium devotionis intuitu aliquem locum vobis contulerit in quo oratorium velitis construere ad vestram

postulationem aquam benedictam et alia ecclesiastica sacramenta, archiepiscopi et episcopi vestri, in quorum parochia idem locus fuerit, pro episcopalis officii debito absque molestia vobis præbeant. Quemadmodum autem vos ab omni exactione liberas esse statuimus, ita etiam servientes vobis absque inquietatione presbyteri ad quorum parochias spectare noscuntur, vestris obsequiis vacare censemus : statuentes etiam ut idem archiepiscopus et episcopus vos attentius manu teneant et defendant et de possessionibus quas per 2 vel 3 idoneos testes vobis legitime donatas atque possessas probare poteritis nullam vobis inferre injuriam vel molestiam patiantur. Quod si quis hoc tentare præsumpserit pro episcopali officii debito, plenam de eo justitiam faciant. Quia vero religiosam vitam ducentes, de aliorum eleemosynis et beneficentia debent vivere, constituimus ut de laboribus quos propriis sumptibus colitis, seu de vestrorum animalium nutrimentis a vobis exigere decimas, vel accipere nemo præsumat. Sane pro amplioris religionis prærogativa quæ de loco vestro per Dei gratiam longius divulgatur hominibus liberis qui pro animarum suarum salute in Dei et Ecclesiæ servitio, vel apud monasterium vestrum, vel in locis ad ipsum pertinentibus persistere deaverint in peccatorum suorum remissionem ex apostolicæ sedis auctoritate præcipimus in hoc bono perseverare proposito, et juxta dispositionem abbatis ipsius loci, ad honorum Dei, sororibus fideliter deservire sicut a discretione bonæ memoriæ Roberti de Arbrissello spectatæ religionis presbytero institutum est. Quod si forte contigerit, episcopo diocæsano injungimus, ut illos tanquam voti sui prævaricatores ad pristinæ religionis propositum redire compellat, quod temere factum est digna animadversione castigans. Sepulturam vero loci illius liberam omnino esse decernimus, ut illorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat, salva justitia matricis Ecclesiæ. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur earum pro quarum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove comunonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reaque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini

(4) Pringins, château et village situés sur un plateau au-dessus du lac de Genève, près Nyon, canton de Vaud. La famille de Prangins dont il est ici question, était une famille noble qui avait, à ce titre, droit de séance dans les anciens Etats du pays de Vaud. (V. Muller, *Hist. de la Suisse*, liv. 1, ch. 10; *Documents relatifs à l'hist. du pays de Vaud*, par le

A Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine, districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Dei et Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniat. Amen.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, vi Idus Maii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii II papæ anno 1.

XXXII.

Privilegium pro Ecclesia Turonensi.

(Fragmentum. — Anno 1144, Maii 10.)

[Lançon, *Opp.* III, II, 64.]

B Lucius II papa anno 1144, in suo diplomate Laterani dato sexto Idus Maii, indictione vii, pontificatus sui primo, sic loquitur : Porro libertatem et immunitatem, honores et beneficia eidem Ecclesiæ Beati Martini per antecessorum nostrorum, Adeodati, Leonis, Hadriani, Sergii, Gregorii, Urbani, Paschalis, Calixti, Honorii, atque Innocentii Romanorum pontificum, vel per Turonensium archiepiscoporum Crotberti, Ibbonis et Herardi scripta collata, integra vobis et intemerata serventur.

XXXIII.

Bulla ad Humbertum de Prangins.

(Anno 1144, Maii 11.)

C [*Mémoires et Docum. de la société d'histoire de Genève*, II, II, 32.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Humberto de Pringins (4), salutem et apostolicam benedictionem.

Devotioni tuæ, dilecte in Domino fili, maxime congaudemus, quod temetipsum de illis ovibus recognoscens, quas Dominus noster Jesus Christus beati Petri custodiæ commendavit, ipsius limina reverenter visitavisti, et personam ac terram tuam ejusdem apostolorum principis tuitioni commiseris. In nostra siquidem et fratrum nostrorum præsentia, beato Petro et nobis facta hominio promissisti, ut tam tu quam hæredes tui bisantium (5) unum de terra tua annis singulis Romano pontifici persolvatis. Et nos igitur, qui, licet indigni, beati Petri loco residere conspiciamur, tam te quam filios tuos et successores vestros, intra ipsius apostolorum principis hæredes ipso adjuvante suscipimus, et in ejus semper benedictione ac protectione, tam animarum quam corporum, maneat, per quam ad cælestia regna, largiente Domino, perveniat.

Datum Laterani, v Idus Maii.

B. de Grenus, Genève 1817, p. 62.

(5) Bisantium, besant, monnaie d'or ainsi nommée parce que les empereurs firent frapper les premières de ces espèces à Constantinople ou Bysance. L'usage de cette monnaie se répandit en Italie, France, Allemagne, etc. On eut aussi des besants blancs ou d'argent.

XXXIV.

Privilegium pro ecclesia Bononiensi.

(Anno 1144, Martii 13.)

[SAVIOLI, *Annal. Bologn.* I, II, 208.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo fratri HENRICO Bononiensis ecclesie episcopo ejusque successoribus canonice substituendis.

Si ad coelestia regna pervenire desideramus, non pigri studio laborare debemus, sed quantum possumus, Deo adjuvante, festinare studeamus ut exaltationem ecclesiarum, quas etiam Dominus noster proprio sanguine acquisivit, in omnibus sublevare, et in melius restaurare possimus, quas vero divino coelitus auxilio clavigero Christus Dei Filius tradidit Petro, eas quidem idcirco in praestantissimo statu sublevare debemus. Hoc enim certissime credimus quod quanto studiosius ecclesiarum exaltationem procuramus, tanto dignius illius vigemus magnificentia cujus spirituali cura regitur et gubernatur catholica et apostolica Ecclesia in qua, auctore Deo, apostolorum vice fungimur. Idcirco notum omnibus fieri volumus quod reverentissimus frater noster Henricus Bononiensis episcopus Romam veniens visitare limina apostolorum, ostendit nobis munimenta et investitiones, et confirmationes factas ab antecessoribus nostris, id est Agapito, Pelagio, Gregorio VII apostolicis, de rebus suae Ecclesiae..... provide inclinati precibus ejus, concedimus atque confirmamus suae Ecclesiae, salvo in omnibus jure et Romanae Ecclesiae privilegio, monasterium S. Michaelis archangeli positum in fundo paterno cum omnibus rebus et pertinentiis suis, atque concedimus curtem de Brento cum servis et ancillis et omnibus suis pertinentiis, seu donamus monasterium S. Mariae situm in massa quae vocatur Monte Palense, quam Jovinianus imperator tradidit Bononiensi Ecclesiae cum curte ibique tenente; teque nominatur Aurelia cum montibus qui in circuito praefati monasterii sunt positi, et curtes alias quae nominantur Bombiana cum casalibus et pertinentiis suis, et montem qui vocatur Cavallorum; sive et concedimus portum qui nominatur Galliana cum ripatico et teloneo, et paludibus et piscariis et silvis, et cum omnibus rebus quae ad ipsam pertinere dignoscuntur, et duas curtes, una quae vocatur Curta Major, et alia quae dicitur Curta Minor posita infra plebem quae dicitur Boida. Insuper et danius monasterium Sancti Anastasii fundatum in fundo Petriculo cum portu et teloneo et ripatico, cum silvis et venationibus cum paludibus et piscationibus, et cum omnibus quae ad curtem quae vocatur Petriculosum, et ad praefatum monasterium pertinere videntur; necnon et curtem quae dicitur Gellula, juxta flumen quod vocatur Savena, cum olivetis, vinetis, campis, silvis, venationibus, famolis colonis, et cum omnibus sibi pertinentibus, et ibi non longe fundum Venetiae integrum quod et Sociorum vocatur, pertinentem ad iusas curtes. atque curtem in Panigale quae continet

A in se tres fundos terrarum et vinearum, qui hoc nomine vocantur candidatis et pulsia et grisiribili, seu et monasterium S. Prosperi situm in supra dicto loco qui vocatur Panigale, sive et curtem quae dicitur Cumo cum omnibus suis pertinentiis, et monasterium Sancti Martini in Pojo cum curte et omnibus sibi pertinentiis, et monasterium S. Petri in Strada, et monasterium S. Mariae cum omnibus suis pertinentiis; monasterium S. Petri cum curte quae vocatur in Nucifatico cum omnibus suis rebus; et monasterium S. Martini in Casalicchio cum omnibus pertinentiis; atque donamus charitati tuae portum in civitate Bononiensi quod communi nomine dicitur Sancti Petri, et Stratam quae nominatur salaria cum stratatico et omni reddito quem antiquitus persolvere solent ipsi homines qui per praenominatas ire vel redire soliti sunt. Commonemus quoque ut statuto tempore, praefatos redditus absque negligentia persolvere studeant, seu et monasterium S. Mariae quod vocatur Majoris, cum omnibus suis pertinentiis, cum casa Solariata infra civitatem Bononiae quae est juris ipsius monasterii, et monasterium S. Columbani confessoris cum omnibus suis rebus; et monasterium Sanctorum Gervasii et Protasii cum omnibus suis rebus, et monasterium Sancti Andreae apostoli situm ante portam S. Petri cum omnibus suis rebus; et monasterium S. Joannis Evangelistae fundatum in monte qui vocatur Oliveti, cum omnibus suis pertinentiis; similiter concedimus monasterium Sancti Stephani quod vocatur Hierusalem, et quod dominus Petronius sanctissimus episcopus aedificavit ad usum ejusdem ecclesiae, et cum mercato Sancti Joannis Baptistae ibique tenente, seu confirmamus atque stablimus curtem quae vocatur Millonis cum portu et ripatico, et teloneo et mercato, cum silvis, venationibus, et cum paludibus et piscationibus, et cum servis, et ancillis, et colonis, et cum omnibus ad se pertinentibus; similiter concedimus cuncta praedia et possessiones, monasteria et plebes, et ecclesias baptismales omnesque ecclesias alias, castella, villas, abates, monachos, presbyteros, diaconos, clericos litteratos et illitteratos, servos et ancillas Dei atque diaconissas, famulos utriusque sexus, et omnes homines super terram praedictae ecclesiae Bononiensi residentes, ut in tua tuorumque successorum sint potestate et defensione infra terminos et confinia totius episcopatus Bononiensis, sicut est a flumine quod dicitur Gaibana et fluvius qui Sablosculus vocatur cum strada quae vocatur Ungarista usque. . . . . et locus qui vocatur Cutte, et fluminis qui dicitur Leo, et alius qui vocatur Muza. Similiter concedimus praefatae ecclesiae curtem quae Maximaicum cum rebus et possessionibus cunctisque suis pertinentiis. Haec omnia quae superius leguntur, quae praefata ecclesia vere et juste tenet, vel deinceps acquisitura est, tam tibi cum iis cunctis qui in eo quo es ordine loco quae successerint, vel eis quorum interesse potuerit, in perpetuum reservanda decernimus. Si quae vero ro-

gum, sacerdotum, judicum atque sæcularium persona hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, et contra eam venire tentaverit. . . . honorisque sui dignitate careat, eamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et nisi ea quæ ab alio sunt male ablata restituerit, vel digna poenitentia illicite acta desseverit, a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini nostri Jesu Christi Redemptoris nostri aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi Redemptoris, et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli S. Calixti.

Ego Petrus presbyter cardinalis tit. Pastoris.

Ego Thomas presbyter cardinalis tit. S. Justinæ.

Ego Raynerius presbyter cardinalis tit. Sanctæ Priscæ.

Ego Guido presbyter cardinalis tituli Sanctorum Laurentii et Damasi.

Ego Nicolaus presb. card. tit. S. Ciriaci.

Ego Aribertus presbyter card. tituli Sanctæ Anastasiæ.

Ego Manfredus presbyt. cardinalis tit. Sanctæ Sabinae.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Theodorus Sanctæ Rufinae episcopus.

Ego Albericus Ostiensis episcopus.

Ego Aymarus Tusculanensis episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi.

Ego Otto diaconus cardinalis S. Georgii ad Velum Aureum.

Ego Geraldus diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ in Dominica.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus.

Ego Rodolphus diaconus cardinalis Sanctæ Lucie in Septem solis.

Ego Joannes diaconus cardinalis S. Adriani.

Dat. Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, tertio Idus Maii, indictione septima, Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo quadragesimo quarto, pontificatus vero domni Lucii papæ II anno primo.

XXXV.

Ecclesiam S. Mariæ Ardenensem tuendam suscipit bonaque ejus confirmat.

(Anno 1144, Maii 13.)

[*Neustria Pia*, 704.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Gisleberto, priori ecclesiæ S. Mariæ de Ardena, ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum, salutem et apostolicam benedictionem.

A Ad hoc universalis Ecclesiæ cura nobis a provisorum omnium honorum Domino commissa est, ut religiosas diligamus personas et beneplacentes Deo, religionem studeamus modis omnibus propagare. Nec enim Deo gratus aliquando famulatus impenditur, nisi ex charitatis radice procedens, a puritate religionis fuerit conservatus. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et præfatam ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communitus. Statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona, eadem ecclesia in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum, concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Domino propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneat. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis:

Ecclesiam S. Germani de Alba Herba. Totam decimam de proprio dominio Oelardi in Hermenvilla. Unam acram terræ de feodo Willelmi Crassi, ante puteum Ardenæ. Unum campum terræ a Bitot de feodo Odardi. Unam acram terræ a Bitot. Duas acras terræ et tres virgatas, in varena longæ. Unum campum terræ ad Buruni, de feodo Aiulphi. Duas acras terræ inter Cadomum et Ardenam, de feodo Gaufridi de Castello. Duos campos terræ super S. Germano de feodo Henrici, filii Herberti. Novem acras terræ in Ardena. Quinque virgulas terræ, C inter S. Germanum et domum infirmorum. Quinque virgulas ex altera parte viæ. Totam decimam de dominio Adam de Francavilla. Unam præbendam Bajocis, de decem denariis, de elemosyna regis. Aliam Cadomi, de septem denariis. Unam domum Cadomi, liberam et quietam de omnibus consuetudinibus in foro. Aliam domum in Burgo, abbatissæ, Cadomi. Duas domos in Burgo abbatis, Cadomi, in novo rure. Tres acras terræ a la Perella, et quidquid habebat Hasculphus in Lucerna, de proprio dominio (excepta parte nemoris de Curba Fossa) et duos arpennos vinearum, apud Suligneium. Totam decimam de Gripum, tam in molendinis quam in aquis et in omnibus redditibus villæ. Unam piscariam apud Boleium. Totam terram Gisleberti, filii Adam, de proprio dominio in Lucerna. Unam acram terræ in carum, de feodo Radulphi, filii Radulphi. Duos modios segetis, quorum unum dedit Willelmus, filius Rogerii; alium Richardus Chalus.

Sancimus etiam ut ordo canonicus, secundum B. Augustini Regulam et institutionem Præmonstratensium fratrum, perpetuis ibi temporibus, inviolabiliter conservetur. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura: salva diocessani episcopi

canonica iustitia et apostolicæ sedis auctoritate. Si A qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove admonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere, de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Redemptoris Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius, Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Conradus, Sabinensis episcopus.

Ego Albericus, Hostiensis episcopus.

Ego Ismarus, Tusculanus episcopus.

Ego Gregorius presbyter cardinalis, tituli Calixti.

Ego Thomas, presbyter cardinalis, tituli Vestinæ.

Ego Gilibertus, presbyter cardinalis, tituli S. Marci.

Ego Guido, presbyter cardinalis, tituli SS. Laurentii et Damasi.

Ego Gregorius, cardinalis diaconus, SS. Sergii et Bacchi.

Ego Guido, diaconus cardinalis SS. Cosmæ et Damiani.

Ego Gerardus, diaconus cardinalis S. Mariæ in C

Dominica.

Ego Gregorius, diaconus cardinalis S. Angeli.

Datum Laterani, per manum Baronis capellani, scriptoris, in Idus Maii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ ann. 1144, pontificatus vero domini Lucii II papæ ann. 1.

XXXVI.

Ad Raimundum Toletanum archiepiscopum. — Confirmat primatum Toletanæ Ecclesiæ.

(Anno 1144, Maii 13.)

[Mansi, Concil., XXI, 609.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Raimundo Toletano archiepiscopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Sacrosancta Romana et apostolica Ecclesia ab ipso Salvatore omnium Domino Jesu Christo caput et cædo est Ecclesiarum omnium constituta. Non decet igitur a capite membra dissidere, sed eminenti rationi et supernæ provisioni capitis obedire. Moderatrix autem discretio capitis, singulorum membrorum officiosas actiones confæderans, unicuique jus et ordinem a natura constitutum distincte conservat, et quibusque nobilibus venustatis suæ dignitatem, sine invidia, sociali charitate custodit. Hac igitur inducti ratione, honorem nobilis et famosæ Toletanæ Ecclesiæ, apostolicæ sedis propriæ et specialis filix, volumus conservare: ideoque, venerabilis frater Raimunde, quem vera in Christo charitate

diligimus, tuis rationabilibus postulationibus paternæ pietatis affectu duximus annuendum. Per præsentis ergo privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut per universa Hispaniarum regna primatus obtineas dignitatem. Pallio itaque, a sede apostolica tuæ charitati concesso, in Missarum celebrationibus uti debebis tantum in præcipuis festivitibus; tribus videlicet diebus in Natali Domini, in Epiphania, Hypopanton [Hypapante], Coena Domini, Sabbato sancto, tribus diebus in Pascha, in Ascensione, Pentecoste, in solemnitatibus sanctæ Mariæ, sancti quoque Michaelis, sancti Joannis Baptistæ, in omnibus natalitiis apostolorum, et eorum martyrum, quorum pignora in vestra ecclesia requiescunt, sancti quoque Martini et Ildefonsi confessorum, et omnium commemoratione sanctorum: in consecrationibus ecclesiarum, episcoporum et clericorum, in annuo consecrationis tuæ die, et in natali, et S. Isidori, et Leandri. Primatem te universi Hispaniarum præsules respicient, et ad te, si quid inter eos exortum fuerit questione dignum, referent. Salva tamen in omnibus Romanæ Ecclesiæ auctoritate. Verum personam tuam propensiori gratia retinentes, censemus, ut solius Romani pontificis iudicio ejus causa, si qua fuerit, decidatur. Sane Toletanam Ecclesiam præsentis privilegii stabilitate munimus, Complutensem ei parochiam cum terminis suis, nec non et ecclesias omnes, quas jure proprio antiquitus possedisse cognoscitur, confirmantes.

B
C
D
Episcopales præterea sedes, quas in præsentiarum juste et quiete possides, eidem Toletanæ Ecclesiæ, tanquam metropoli, subditas esse decernimus. Reliquas vero, quæ antiquis ei temporibus subiacebant, cum Dominus omnipotens Christianorum restituerit potestati, suæ dignatione misericordiæ, ad caput proprium referendas, decreti hujus auctoritate sancimus. Porro illarum dioceses civitatum, quæ Sarracenis invadentibus metropolitanos proprios amiserunt, eo tenore vestræ subijcimus ditioni, ut quod sine propriis exstiterint metropolitanis, tibi ut proprio debeant subjacere. Si quæ autem metropoles in statum fuerint proprium restitutæ: suo quoque diocesis metropolitana restituantur, ut sub proprio regimine pastoris super Divini collatione beneficii glorietur. Si qua igitur in futurum ecclesiastica persona aut sæcularis hanc nostræ constitutionis paginam sciens, etc.

Datum Laterani per manus Baronis capellani et scriptoris, in Idus Maii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii papæ II anno 1.

XXXVII.

Ad archiepiscopos et episcopos per Hispanias constitutos. — De eodem argumento.

(Anno 1144, Maii 13.)

[Mansi, Concil., XXI, 610.]

Apostolicæ sedis clementia singulis ecclesiis, et ecclesiasticis personis, suam dignitatem et justitiam servare consueverunt. Unde nos, quorum præcipue

interest, ecclesiarum omnium curam gerere, venientem ad nos venerabilem fratrem nostrum reverendissimum Toletanum archiepiscopum benigne recepimus, et inspectis prædecessorum nostrorum privilegiis, primatus dignitatem per universa Hispaniarum regna, juxta eorumdem privilegiorum tenorem, ei confirmavimus. Ipsum itaque cum gratia sedis apostolicæ, et litterarum nostrarum prosecutione, ad sedem propriam remittentes, universitati vestræ mandando præcipimus: quatenus eidem tanquam primati vestro absque ulla contradictione canonicam obedientiam, et debitam reverentiam exhibere curetis. Dignum namque est ut qui multis lætatur præesse subditis, nullatenus erubescat suis subesse prælatis.

Datum Later., III Idus Maii.

XXXVIII.

Privilegium pro monasterio S. Bartholomæi Neuburgensi.

(Anno 1144, Maii 14.)

[*Codex Laureham. diplom., I, 239.*]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis MARQUARDO præposito ecclesiæ Sancti Bartholomæi apostoli de Nova Civitate, ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Ad hoc universalis Ecclesiæ cura nobis a provisorum omnium honorum Deo commissa est, ut religiosos diligamus personas, et beneplacentem Deo religionem studeamus modis omnibus propagare. Neque enim Deo gratus aliquando famulatus impenditur, nisi ex charitatis radice procedens a puritate religionis fuerit conservatus. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et præfatam ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus; statuente ut quascunque possessiones, quæcumque bona eadem ecclesia juste et canonice possidet, aut in futurum, concessione pontificum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, potuerit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; advocatiam vero ipsius loci nullus ibi usurpare præsumat, sed abbas Laurishammensis eandem ecclesiam cum pertinentiis suis loco advocati a pravorum hominum infestatione defendat. Peregrinos autem vel hospites vestros, qui se ibi sepeliri deliberaverint, sepeliendi facultatem liberam habeatis, si tamen excommunicati non fuerint. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva diocæsani episcopi canonica justitia et apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam

A sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

OSTENDE NOBIS, DOMINE, MISERICORDIAM TUAM.

Bene valete.

B Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus subscripsi.

Ego Conradus Sabinensis episcopus ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi ss.

Ego Theodewinus Sanctæ Rufinæ episcopus ss.

Ego Gerhardus diacon. cardinalis Sanctæ Mariæ in Dominica ss.

Ego Albericus Ostiensis episcopus ss.

Ego Guido diaconus cardinalis Sanctorum Cosmæ et Damiani ss.

Ego Octavianus diaconus cardinalis Sancti Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Petrus presbyter cardinalis de titulo Pastoris subscripsi.

C Ego Petrus Albanensis episcopus ss.

Data Laterani, per manum Baronis capellani et scriptoris, II Idus Maii, indictione VII, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

XXXIX.

Ad Bernardum episcopum S. Davidis (Menevensi).

(Anno 1144, Maii 14.)

[*WARTON, Anglia sacra, II, 549.*]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabilis fratri BERNARDO episcopo Sancti Davidis salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatis tuæ litteras debita benignitate suscepimus; et quod de dignitate Ecclesiæ tuæ tam in ipsis quam in aliis quæ super hoc ad sedem apostolicam missæ sunt, diligenter attendimus. Verum quoniam peccatis exigentibus et pravorum hominum superabundante malitia ejusdem Ecclesiæ dignitas longo elapso tempore ab ipsa alienata et ad alias Ecclesias translata est, certum quid inde statuere ad præsens consilium non habemus. Disponimus quidem per Dei gratiam legatos nostros pro Ecclesiarum negotiis ad partes illas in proximo dirigere, quibus eandem causam per antiquos homines et authentica Ecclesiæ tuæ scripta indicare curabis. Et nos per eos veritate plenius cognita, quod ad honorem Dei statuendum fuerit, maturiori habito consilio statuemus.

Datum Laterani, II Idus Maii.

PATROL. CLXXIX.

28

XL.

Bulla confirmatoria sententiæ Urbani II papæ de subjectione Ecclesiæ Dolensis ad Ecclesiam Turonensem.

(Anno 1144, Maii 15.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 619.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Hugoni Turonensi archiepiscopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum. Quæ judicii veritate decisa sunt, litterarum debent memoriæ commendari, ne pravorum hominum valeant in posterum refragatione turbari. Prædecessor siquidem noster felicis memoriæ papa Innocentius controversiam, quæ de prælatione Turonensis Ecclesiæ et subjectione Dolensis inter earum pastores jamdiu agitata est, venerabili fratri nostro Gaufrido Carnotensi episcopo, tunc apostolicæ sedis legato, cognoscendam terminandamque commisit, quæ cum in ejus præsentia in pluribus locis Galliæ tractata esset, et necdum sine debito terminata, Dolensis archiepiscopus, nobis præsentibus, ad ejusdem prædecessoris nostri præsentiam venit, conquirens in dilatione ipsius causæ se multoties gravatum esse, et multas ob hoc expensas sustinuisse. Propter quod suppliciter postulavit, ut idem prædecessor noster eandem causam ad suam præsentiam revocaret, et debitum finem imponeret. Cujus petitioni acquiescens, apostolicis litteris tibi, venerabili in Christo, frater Hugo Turonensis archiepiscope, præcipiendo mandavit, ut apostolico te conspectui præsentares, ecclesiæ tuæ justitiam super hoc ostendere præparatus. Quo interim divino judicio viam universæ carnis ingresso, tam tu frater archiepiscope, quam Dolensis, pro hujus controversiæ decisione nostro vos conspectui præsentastis. Cum autem de ecclesiæ tuæ justitia rationes, scripta, et argumenta plurima produxisses, productum est tandem in medium prædecessoris nostri beatæ memoriæ Urbani papæ privilegium, in quo manifeste continebatur, quod idem papa post multas hujus rei in sua et legatorum etiam sedis apostolicæ præsentia discussiones et retractationes, scriptis Romanorum pontificum, Nicolai videlicet, et Joannis, Leonis quoque IX et Gregorii VII diligenter inspectis, et omnibus hinc inde diligenti examinatione pertractatis, ex communi fratrum suorum episcoporum, et multorum Romanæ Ecclesiæ clericorum sententia decrevit, et scripti sui munimine roboravit, ut tam Dolensis episcopus, quam cæteri deinceps Britannorum episcopi Turonensem Ecclesiam suam esse metropolim recognoscerent, et debitam ei reverentiam exhiberent, nec ullo ulterius tempore post Rolandi obitum, qui tunc Dolensi ecclesiæ præsidebat, ad pallii usum Dolensis episcopus aspiraret. Ad hæc vero Dolensis nihil, quod ratione subnixum foret, respondebat, nec partem suam alicujus Romani pontificis auctoritate tueri potuit. Communicato itaque consilio, quoniam in sede justitiæ, licet indigni, disponente Domino positi, a via veritatis

A deviare nec possumus, nec debemus; ejusdem prædecessoris nostri vestigiis inhærentes, in concessa fratrum nostrorum Conradi Sab. Imeri Tuscul. sedis nostræ episcoporum, Raimundi Toletani archiepiscopi, Henrici Wintoniensis, Ulgerii Andegavensis, Joannis Aletensis, Nigelli Heliensis, et Philippi Bajocensis episcoporum, Gregorii Sanctæ Mariæ Transiberinæ, Petri Sanctæ Potentianæ, Thomæ Sancti Vitalis, Gilberti Sancti Marci, Guidonis Sancti Laurentii in Damaso presbyterorum cardinalium, Gregorii Sanctorum Sergii et Bacchi, Oddonis Sancti Georgii ad Velum Aureum, Guidonis Sanctorum Cosmæ et Damiani, Octaviani Sancti Nicolai in Carcere diaconorum cardinalium; Petri Cluniacensis, Americi Sancti Juliani Turonensis, Berneris Nucariensis B abbatum; Petri prioris Sanctæ Mariæ de Charitate; nobilium quoque Romanorum, Chencii Frangentianum, et Chencii nepotis ejus, Leonis Petri Leonis et Petri Uguitionis, multorumque aliorum tam clericorum quam laicorum, eandem sententiam sedis apostolicæ auctoritate, nobis a Deo concessa, confirmavimus, et tam te, quam Turonensem Ecclesiam de ipsorum episcoporum obedientia propria manu per baculum investivimus. Præcipientes juxta ejusdem sententiæ tenorem, ut tam Dolensis, quam universi deinceps Britannicæ citerioris episcopi, Turonensi Ecclesiæ, tanquam metropolii propriæ, subjaceant, et debitam ei obedientiam ac reverentiam humiliter exhibeant. Hac tamen moderatione habita, ut frater noster Gaufridus Dolensis episcopus, quandiu eidem ecclesiæ præfuerit, pallium habeat, et Romano pontifici tantum subiaceat: post ipsum vero nullus Dolensis episcopus ad pallii usum aspirare præsumat: sed, sicut jam dictum est, Turonensem Ecclesiam propriam metropolim recognoscat, et reverenter ei obediat. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hujus nostræ diffinitionis sententiam sciens, contra eam venire temere tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in D extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Observantibus autem sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

S. PETRUS. S. PAULUS.

Lucius papa II. (*Locus monogrammaticus.*)

OSTENDE NORIS, DOMINE, MISERICORDIAM TUAM.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus ss.

Ego Conradus Sabinensis episcopus ss.

Ego Theodewinus S. Rufinæ episcopus ss.

Ego Albericus Hostiensis episcopus ss.

Ego Ivarus Tusculanus episcopus ss.

Ego Petrus presbyter cardinalis de titulo Pastoris ss.

Ego Thomas presbyter cardinalis titulo Vestinæ ss.

Ego Gilbertus presbyter cardinalis titulo S. Marci ss.

Ego Ranerius presbyter cardinalis de titulo S. Stephani in Cœlio Monte ss.

Ego Manfredus presbyter cardinalis titulo S. Savinæ ss.

Ego Aribertus presbyter cardinalis titulo S. Anastasie ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis SS. Sergii et Bacchi ss.

Ego Octavianus diaconus cardinalis S. Nicolai in carcere Tulliano ss.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus ss.

Ego Johannes diaconus cardinalis S. Adriani ss.

Ego Gregorius diaconus S. Angeli ss.

Ego Hugo Romanæ Ecclesie diaconus in S. Lucia in Horphea ss.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, Idibus Maii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II pape anno i.

XLI.

Ad Briocensem et Trecorensem episcopos. — Absolvit eos ab obedientia episcopo et Ecclesie Dolensi promissa.

(Anno 1114, Maii 15.)

[MARTÈNE, *Thesaur.*, III, 890.]

Controversia quæ de prælatione Turonensis Ecclesie et Dolensis inter eorum pastores est diutius agitata, qualiter in nostra præsentia ordine judiciario decisa sit, fraternitati vestræ breviter duximus intimandum. Auditis quidem utriusque partis rationibus, et inspectis Romanorum pontificum privilegiis, præcipue Urbani pape, in quo manifeste continebatur, quod idem papa post multas tam in sua quam etiam legatorum suorum præsentia discussiones et retractationes judicavit, ut tam Dolensis quam cæteri Britannicæ citerioris, episcopi Turonensem Ecclesiam propriam esse metropolim recognoscerent, et debitam ei reverentiam exhiberent, nullusque Dolensis episcopus post Rollandi obitum ad usum pallii aspiraret. Unde nos, habito fratrum nostrorum consilio, ejusdem prædecessoris nostri vestigiis inhærentes, eandem sententiam auctoritate sedis apostolicæ firmavimus, et venerabilem fratrem nostrum Hugonem Turonensem archiepiscopum de ipsorum episcoporum obedientia propria manu per baculum investivimus. Quocirca ab inobedientia et fidelitate Ecclesie et ipsius Dolensis [i. ecclesie Dolensis et ipsius episcopi] auctoritate nobis a Deo concessa vos absolventes, per apostolicam vobis scripta mandamus, et per obedientiam injungimus, quatenus eidem archiepiscopo et ecclesie Turonensi obedientiam et reverentiam exhibeatis. Quod si contemptores esse præ-

sumpseritis, sententiam quam in vos canonica æquitate promulgaverit, nos auctore Domino ratam habebimus.

Datum Laterani, Idibus Maii.

XLII.

Bulla pro Ecclesia S. Martini Turonensis.

(Anno 1144, Maii 15.)

[*Défense des privilèges de Saint-Martin de Tours*, p. 17.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis canonicis ecclesie Beati Martini Turonensis, tam præsentibus quam futuris canonice instituendis, in perpetuum.

Cum omnibus Ecclesiis et ecclesiasticis personis debitores ex apostolicæ sedis auctoritate ac benevolentia existamus, illis tamen personis propensiori studio providere nos convenit, quæ sanctæ Romanæ Ecclesie noscuntur specialius adherere, proinde, dilecti in Domino filii, justis vestris petitionibus accommodantes assensum, ecclesiam Beati Martini Turonensis in qua divino vacatis officio, quæ utique ad jus et proprietatem Sanctæ Romanæ Ecclesie specialiter noscitur pertinere, protectione sedis apostolicæ duximus muniendam et præsentis scripti patrocinio roborandam. Statuimus enim ut quæcunque possessiones, quæcunque bona ad eandem ecclesiam in præsentiarum juste et legitime spectare videntur, aut in futurum concessione pontificum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poteritis adipisci, firma vobis et inlibata permaneant; in quibus hæc propriis nominibus adnotanda subjunximus: Burgum Sancti Petri puellaris cum pertinentiis suis, a charissimo filio nostro Ludovico illustri et glorioso Francorum rege vobis concessum, ecclesiam Sancti Pauli Cornariacensis, ecclesiam Sanctæ Mariæ de Bellomonte, ecclesiam Sancti Cosmæ cum appenditiis suis porro libertatem et immunitatem, honores et beneficia eidem ecclesie vestræ Beati Martini, per antecessores nostros Adeodati, Leonis, Adriani, Sergii, Gregorii, Urbani, Paschalis, Calixti, Honorii atque Innocentii Romanorum pontificum, vel per Turonensium archiepiscoporum Crotberti, Ivonis et Airardi scripta collata, integra vobis et internerata serventur. Clastrum autem vestrum usque ad muri cuneos liberum omnino permaneat, sicut hactenus noscitur permansisse; presbyteri quoque infra ecclesie ambitum in cellulis et oratoriis vestris, in ecclesia S. Venantii et in ecclesia S. Petri quæ de Cardoneto dicitur commorantes, in ea quæ præteritis temporibus libertate manserunt, de cætero maneant. Sane chrisma, oleum sanctum, ordinationes canonicorum qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a Turonensi accipietis archiepiscopo, siquidem gratiam et communionem apostolicæ sedis habuerit, et ea gratis ac sine pravitate vobis exhibere voluerit; alioquin ea a quolibet catholico suscipietis episcopo; canonicus autem vester si ecclesiarum quæ ad jus archiepiscopi pertinent canonicas

fuerit, beneficio refutato, excommunicandi eum archiepiscopus non habeat facultatem. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam ecclesiam Beati Martini temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus molestiis fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus profutura, salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in posterum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertioque commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

OSTENDE NOBIS, DOMINE, MISERICORDIAM TUAM.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Albericus Ostiensis episcopus.

Ego Imarus Tusculanus episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Guilbertus presbyter cardinalis tituli Sancti Marci.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tit. Calixti.

Ego Petrus presbyter cardinalis de tit. Pastoris.

Ego Guido presbyter cardinalis tituli Sanctorum Laurentii et Damas

Ego Rainerius presbyter cardinalis tituli Sancti Stephani in Cælio Monte.

Ego Manfredus presbyter cardinalis tituli Sanctæ Sabinæ.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi.

Ego Guido diaconus cardinalis SS. Cosmæ et Damiani.

Ego Joannes diaconus cardinalis S. Adriani.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Angeli.

Ego Astaudus diaconus cardinalis Sancti Eustachii juxta templum Agrippæ.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, sexto Idus Maii, indictione septima, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

XLIII.

Ad Gaufridum comitem Britannicæ, et Henricum fratrem ejus. — Ut non impediant episcopos Britannicæ subjici Turonensi Ecclesiæ.

(Anno 1144, Maii 18.)

[MARTÈVE, *Thesaur*, III, 990.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectus in Christo filius GAUFR. illustri comiti Britannicæ, et HENR. fratri ejus, et baronibus per Dolensem,

A Briocensem et Trechorensem episcopatus constituta, salutem et apostolicam benedictionem.

Universitati vestræ notum fieri volumus, quod frater noster G. [Godefridus] Dolensis episcopus prædecessori nostro felicis memoriæ papæ Innocentio nobis præsentibus questus est in causa, quæ de prælatione Turonensis Ecclesiæ et subjectione Dolensis inter ipsum et venerabilem fratrem nostrum Hu. Turonensem archiepiscopum in diversis locis Gallicæ agitata fuerat, se nimium gravatum fuisse, et graves expensas sustinuisse. Cujus laboribus et expensis idem prædecessor compatiens, juxta petitionem suam præfatum fratrem nostrum Hu. archiepiscopum ad sedem apostolicam evocavit, ut utraque parte præsentem causam audiret et debitum finem imponeret. Quo interim divino judicio viam universæ carnis ingresso, nos qui, licet indigni, disponente Domino, sibi successimus, utroque nostro se conspectui præsentato, eandem controversiam hoc ordine diffinivimus. Auditis quidem utriusque partis rationibus, et inspectis Romanorum pontificum privilegiis, præcipue Urbani papæ, in quo manifeste continebatur, quod idem papa post multas tam in sua, quam in legatorum sedis apostolicæ præsentia discussiones et retractationes judicavit, ut tam Dolensis quam etiam Britannicæ ceterioris episcopi Turonensem ecclesiam propriam metropolim esse recognoscerent, et debitam ei reverentiam exhiberent, nullusque Dolensis episcopus post Rolandi obitum ad usum pallii aspiraret. Cumque ad hæc Dolensis nihil ratione subnixum responderet, nec partem suam per authentica Romanorum pontificum privilegia tueri posset; habito fratrum nostrorum consilio, ejusdem prædecessoris nostri vestigiis inhaerentes, eandem sententiam auctoritate sedis apostolicæ firmavimus, et venerabilem fratrem nostrum Hu. archiepiscopum, de ipsorum episcoporum obedientia propria manu per baculum investivimus. Quia igitur honorum principum est sanctæ Romanæ Ecclesiæ statuta servare; per apostolica scripta nobilitati vestræ mandamus, atque in peccatorum remissionem injungimus, quatenus eandem sententiam, a nobis cogente justitia promulgatam, nequaquam impediat; sed ut præfatæ ecclesiæ jam dicto archiepiscopo et ecclesiæ Turonensi, tanquam propriæ metropoli reverenter obediant, patienter sustineatis. Nulli enim injuria irrogatur cum singulis ecclesiis et ecclesiasticis personis debitus honor et reverentia exhibetur. Si quis enim eidem archiepiscopo in hoc contradicere præsumperit, sententiam quam in eum canonica æquitate promulgaverit, nos auctore Domino ratam habebimus.

Datum Laterani, xv Kalendas Junii.

XLIV.

Privilegium pro ordine Præmonstratensium

(Anno 1144, Maii 19.)

[LE PAGE, *Bibl. Præm.*, p. 625.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis HUON. abbati Præmonstratensi, et coabbati-

bus, præpositis, prioribus et universis fratribus A Præmonstratensis ordinis, tam præsentibus quam futuris, regulariter substituendis, in perpetuum.

Ad uberes fructus quos sacer Præmonstratensis ordo in agro militantis Ecclesiæ, cœlesti institutione plantatus produxit hactenus, et continue producere non cessat, nostræ dirigentes considerationis intuitum, et attenta meditatione pensantes, quod illi Dominus tantum dederit incrementum, ut a mari usque ad mare suos palmites jam extenderit, ex apostolici curæ tenemur officii circa hujusmodi religionis augmentum attenti et vigiles inveniri. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris rationabilibus petitionibus annuentes, personas vestras et ecclesias in quibus divino mancipati estis obsequio, ad exemplar prædecessoris nostri felicitis memoriæ Innocentii papæ II, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus, statuantes ut quascunque possessiones, quæcunque bona Ecclesiæ vestræ in præsentiarum juste et legitime possident, aut in futurum concessione pontificum, liberalitate principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis rationabiliter poterunt adipisci, firma vobis vestrisque successoribus illibata permaneant. Præterea auctoritate apostolica vobis præsentium tenore indulgemus, ut minutas decimas, olerum, fructuum et pratorum nulli solvere teneamini, sed ea de cætero libere habeatis, sicut usque modo noscimini habuisse. Prohibentes districte ne archiepiscopi aut episcopi, in quorum C episcopatibus possessiones monasteriorum vestrorum consistunt, ea quæ prædecessores eorum monasteriis vestris rationabiliter contulerunt, et scriptis suis confirmaverunt, vobis audeant sine iudicio et justa causa auferre. Ad hæc elemosynas quos quilibet fidelis per manus episcoporum suorum legitime vobis concessisse noscuntur, et iidem episcopi sigillis suis postmodum confirmaverunt, monasteriis vestris integras et illibatas, sicut nunc eas habetis, manere sancimus; prohibentes insuper ad exemplar prædecessoris nostri felicitis memoriæ Cælestini II, ne archiepiscopi aut episcopi, abbates vel præpositi ordinis vestri in suis episcopatibus commorantes, ad conventum generalem ordinis nullatenus venire prohibeant, imo nolentes ire districte cogant. Fratrum autem qui stabilitatem et obedientiam in loco promiserint, nullus recedere et recedentem, nisi cum commendatitiis litteris, nullus audeat retinere. Ut autem tam in prælatis quam in subditis vestri ordinis integritas inviolabiliter observetur, decernimus ut, si quis abbatum vel præpositorum ecclesiarum vestrarum ab ordinis vestri præposito et consuetudine monasterii Præmonstratensis deviarit, pater abbas super correctione sua eum bis tertiove commoneat. Quod si incorrigibilis apparuerit, diocesanus episcopus sub præsentia et testificatione patris abbatis et duorum ejusdem ordinis abbatum, sine omni dilatione ordinis sui transgressorem deponet; depositum autem, episcopus ad ecclesiam

unde venit remittet, et alium idoneum canonica fratrum electione e vestigio subrogabit. Nulli ergo omnino hominum fas sit personas vel ecclesias vestras temere perturbare, aut earum possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini nostri Redemptoris Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, XIV Kalendas Junii, indictione VII, incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno II.

XLV.

Privilegium pro ecclesia S. Martini Laudunensis.

(Anno 1144, Maii 19.)

[*Ibid.*, p. 451.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis GUATTEO abbati et canonicis ecclesiæ B. Martini quæ est in Laudunensi suburbio sita, eorumque successoribus divino famulatu mancipatis, in perpetuum.

Quoniam sine veræ cultu religionis nec charitatis unitas potest subsistere, nec Deo gratum exhiberi servitium, expedit apostolicæ auctoritati religiosas personas diligere, et religiosa loca apostolicæ sedis munimine coufovere. Quoties enim illud a nobis petitur quod rationi cognoscitur convenire, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris rationabilibus petitionibus annuentes ecclesiam Sancti Martini, in qua divino mancipati estis obsequio, ad exemplar prædecessoris felicitis memoriæ Innocentii papæ, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus; statuantes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia in præsentiarum juste et legitime possidet, aut in futurum concessione pontificum, liberalitate principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis rationabiliter poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant: in quibus hæc propriis nominibus duximus exprimenda: Alodia videlicet de Diona, de Conerchis, de Boelio, molendina de Fossa, molendinum de Bartels, alodia de Taron de Planeto, de Magniviler, de Remicurte,

de Floricurte cum decimis eorundem allodiorum ; A totum territorium Salmuncei cum sylvis et pratis , et justitia , et districtum sicut vobis concessum est a venerabili fratre nostro Stephano Metensi episcopo : terras quos possidetis in Rokignicurte, in Pirrehs , in Pomereto, in Mozokis cum molendino, duas partes decimæ de Cilis cum decima culturarum. Terram de Aveins cum decima, Monstratam culturam, terras quas habetis in Vercigniaco, Burcis, Makigni cum molendino et furno et pratis ; allodia de Vorgia, duas partes decimæ de Monte-Cavillo, molendinum de Alneio, duas partes decimæ de Camulgia, molendinum de Auvil, partem decimæ de Pusello , et terras quas ibidem habetis, et in Athies , molendina de Anisi, de Clari, de Comportet, Destoneles , de Folia, et molendinum quod Becheralum dicitur ; vineas quas possidetis in monte Lauduno, in Tiriniaco, in Vorgia, in Jovia, in Brueria, in Sirivalle, in monte Cavillo, in Orgivalle, in Camulgia, in Capriniaco, in monte Artelli, in Trubercourt, in Cryptis, in Mons, in Philains. Sane laborum vestrorum quos propriis manibus aut sumptibus colitis , sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino clericus vel laicus a vobis decimas exigere præsumat. Ut autem tam in prælatis quam in subditis vestri ordinis integritas inviolabiliter observetur, decernimus ut, si quis abbatum qui de vestra Ecclesia exierint ab ordine et consuetudine Laudunensis monasterii Sancti Martini deviaverit, abbas prædicti monasterii super correctione sua eum bis tertiove commoneat ; quod si incorrigibilis appa- B ruerit, diocesanus episcopus sub præsentia et testificatione abbatum Sancti Martini et duorum ejusdem Ordinis abbatum , sine omni dilatione, ordinis sui transgressorem deponet ; depositum autem episcopus ad ecclesiam B. Martini remittet, et alium idoneum canonica fratrum electione e vestigio subrogabit. Sepulturam quoque ejusdem loci liberam esse concedimus, ut eorum qui se inibi sepeliri deliberaverint , devotioni et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati fuerint, nullus obsistat, salvo jure parochialium sacerdotum. Nulli ergo hominum fas sit præfatam ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, aut ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare ; sed D omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura : salva diocesanis episcopi canonica justitia et apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua

A jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, decimo quarto Kalendas Junii, indictione septima, Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo quadagesimo quarto, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

XLV bis.

Privilegium pro Ecclesia S. Petri Faventini.
(Anno 1144, Maii 20.)

[MITARELLI, *Accessiones Favent.*, p. 431.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis FARULFO Faventinæ Ecclesiæ archidiacono, B PETRO archipresbytero, eorumque fratribus tam præsentibus quam futuris in eadem Ecclesia canonice substituendis in perpetuum.

Ad hoc in apostolicæ dignitatis specula, Domino largiente promoti sumus, ut ecclesiarum utilitati et quieti paterna sollicitudine provideamus, et eam cuique justitiam ratam illibatamque servemus. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus annuimus, et Beati Petri ecclesiam in qua divino mancipati estis obsequio, sub ejusdem apostolorum principis et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti patrocinio communimus, statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, Deo propitio, poterit adipisci, integra vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Decernimus ergo ut nulli omnino, etc.

OSTENDE NOBIS, DOMINE, MISERICORDIAM TUAM

Ego Lucius catholica Ecclesiæ episcopus.

Ego Theodegrinus S. Rufinæ episcopus.

Ego Icmarus Tusculanus episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Rainerius presb. card. tit. S. Priscæ.

Ego Rainerius presb. card. S. Stephani in Cæli-
Monte.

Ego Gregorius presbyt. cardinalis tituli Calisti.

Ego Petrus diac. cardin. S. Mariæ in Aquiro.

Ego Ugo diacon. cardin. S. Romanæ Ecclesiæ.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriniarii, XIII Kal. Junii, indictione VII, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii II papæ anno primo.

XLVI.

Privilegia pro Ecclesia Ariminensi.

(Anno 1144, Maii 21.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, II, 422.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri RAYNERIO Ariminensi episcopo, ejusque successoribus canonice promovendis in perpetuum

In eminenti apostolicæ sedis specula disponente Domino constituti ex injuncto nobis officio fratres

nostros episcopos debemus diligere, et Ecclesiis sibi a Deo commissis, suam justitiam conservare. Prædecessorum ergo nostrorum Romanorum pontificum vestigiis inhærentes, tuis in Christo frat. charissime Rayneri episcopo, postulationibus impartiuur assensum, et S. Ariminensem Ecclesiam, cui Deo auctore præsidet, S. R. Ecclesiæ privilegiis munitis, ad ipsius loci stabilitatem et pacem, monasteria, plebes, ecclesias, curtes, massas, salas, castella, casalia, vineas, terras, sylvas, paludes, prædia culta et inculta, cum decimis et colonis suis, servis et ancillis, aldionibus et cæteris omnibus, quæ aliquorum fidelium concessione, sive acquisitione qualibet ei juste et legaliter pertinent, vel etiam, quæ de nostræ S. R. Ecclesiæ tenet, tibi tuisque legitimis successoribus confirmamus, in quibus hæc propriis nominibus duximus apponenda, scilicet: infra civitatem Ariminensem, ecclesias S. Michaelis archangeli, S. Innocentiæ, S. Mariæ in Tribio, et SS. martyrum Cosmæ et Damiani, quæ vocatur S. Crucis, S. Agnetis, S. Genesii, S. Eupheniæ, ecclesiam S. Joannis evangelistæ, S. Martini, S. Sylvestri, S. Vitalis, S. Laurentii sitam supra portam Gallicam, cum omnibus pertinentiis earum, extra civitatem vero monasterium S. Petri, cum oratorio S. Mauri, ecclesiam SS. Andreæ et Donati, ecclesiam S. Joannis Baptistæ, quæ vocatur foris portam, cum destructa Ecclesia S. Stephani, quæ invicem sibi cohæret, ecclesiam S. Apollinaris et monasterium S. Gaudentii, cum oratorio S. Victoris cum omnibus earum pertinentiis, ecclesiam SS. Joannis et Pauli, ecclesiam S. Gregorii infra eandem civitatem in suburbio, ecclesiam S. Mariæ Majoris, plebem S. Angeli in salute, plebem SS. Joannis et Petri, quæ vocatur in Corpedo, ecclesias S. Mauri, S. Martini, S. Christophori, S. Mariæ, et quidquid juris habetis in monasterium S. Theonisti infra ipsam plebem, plebem S. Pauli et Stephani, ecclesiam S. Properi, ecclesiam S. Petri, ecclesiam S. Mariæ in Cento, ecclesiam S. Mariæ in Vernano, et S. Joannis in Freloli infra ipsam plebem sitas, plebem S. Joannis in Galilæa, ecclesias S. Christophori in Flanignano, ecclesiam S. Laurentii in castro Sulani, ecclesiam S. Pauli in curte eusdem castri, ecclesiam S. Margaritæ in castro cum curseto, et ecclesiam S. Andreæ, ecclesiam S. Christophori in castro Scortigato, et S. Vicini, plebem S. Archangeli, quæ vocatur in Acerbolo, ecclesiam S. Mariæ in Camerano, et S. Joannis in Cento, S. Andreæ in Gallia, S. Mariæ Novæ, S. Mariæ in Ceola, S. Bartholomæi in Tribio infra ipsam plebem sitas, plebem SS. Viti et Molesti, ecclesiam S. Justinæ, S. Juvenalis infra ipsam plebem, plebem S. Martini, quæ vocatur in Burdundo, seu Burdunchio, plebem S. Laurentii, quæ vocatur in monte Appadiano, ecclesias S. Christinæ, S. Martini, quæ vocatur in Viginti, S. Mariæ in Virgilano, S. Mariæ in Paterno, et quidquid juris habet in ecclesia S. Hermetis infra ipsam plebem sitas,

A plebem S. Joannis in Bulgaria nova, ecclesiam S. Apollinaris, quæ in deserto rejacet, ecclesiam S. Martini, quæ vocatur in Cerreto, ecclesiam S. Petri in castro Veraculi, et quidquid juris habet in ecclesiis S. Andreæ, S. Blasii, et S. Viti in Gualdo infra ipsam plebem sitas, plebem S. Joannis in Cella Jovis, et plebem S. Innocentiæ, plebem S. Laurentii in strata, plebem S. Gregorii in castro Conce, cum oratorio S. Stephani sito juxta ipsam plebem, S. Erasmi, ecclesiam S. Andreæ, plebem S. Sabini, ecclesiam S. Joannis in Pasciano, plebem Inferni, quæ vocatur S. Columbæ, ecclesiam S. Donati, et S. Martini, S. Mariæ in Uria, S. Petri, quæ vocatur Accorti, S. Petri in Laureto infra ipsam plebem, plebem S. Laurentii in Barcola, et prædicta monasteria, et ecclesias omnes, quæ in Ariminensi comitatu sitæ sunt, cum pertinentiis earum, tibi tuisque successoribus confirmamus: eidem etiam Ariminiensi Ecclesiæ roboramus portam Sancti Donati, quæ vocatur Sancti Andreæ totam in integrum medietatem de porta Gallica, quæ vocatur S. Petri, porticum totum in integrum, per quod pergitur ad mare, et porticum, unde ingressus est ad episcopium, medietatem totam ex integro rite littoris maris, cum medietate de districtu suo, quæ ad ripas littoris pertinet, sive de Judæis, sive de Christianis, verum etiam et littus maris decurrens a flumicello usque ad flumen, qui vocatur Maricula. Ad hæc prædecessorum nostrorum vestigiis insistentes sicut ab eis sancitum est, ita et nos mansuri in perpetuo de cætero sancimus, ut Ariminensis Ecclesia nulli alteri alii Metropoli, nisi tantum sanctæ et apostolicæ Romanæ subjecta sit Ecclesiæ, ipsiusque antistes tantum a Romano pontifice omni tempore consecretur. De supradictis autem rebus juris sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quas præfata Ariminensis Ecclesia possidet, tu, et tui successores pro pensione triginta denariorum solidos annis singulis Lateranensi palatio persolvatis. Plebem vero Sancti Paterniani cum decimis, et cæteris suis pertinentiis, necnon cum iis quæ beati Petri juris sunt in fundo Arginariæ, sub annuo censu viginti quatuor denariorum Lucensium nobis nostrisque successoribus annualiter persolvendo, tibi tuisque successoribus commitimus, et præsentis scripti pagina confirmamus. Decernimus ergo, etc.; si qua igitur, etc.; cunctis autem, etc.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus.
 Ego Conradus Sabinen. episc.
 Ego Imarus Tusculan. episc.
 Ego Petrus Albanen. episc.
 Ego Raynerius presb. card. tit. S. Priscæ.
 Ego Thomas presb. card. tit. Vestinæ.
 Ego Gilbertus presb. card. tit. S. Marci.
 Ego Nicolaus presb. card. tit. S. Ciriaci.
 Ego Manfredus presb. card. tit. S. Sabinae.
 Ego Albertus presb. card. tit. S. Avastasiæ.
 Ego Octavianus diac. card. tit. S. Nicolai in care. Tull.

Ego Rodulphus diaconus card. Sanctæ Lucie in A Septa Solis.

Ego Joannes diac. card. S. Mariæ novæ.

Ego Gregorius diac. card. S. Angeli.

Ego Astaldus diac. card. S. Eustachii.

Datum Laterani per manum Baronis sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, xii Kal. Jun. indict. 7, Incarn. Dom. 1144, pontificatus vero D. Lucii papæ II anno 1.

XLVII.

Ad G. comitem Nivernensem. — Ut Vizeliaco restituat quod ademit.

(Anno 1144, Maii 22.)

[MANSI, Concil., XXI, 614.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio G. comiti Nivernensi, salutem et B apostolicam benedictionem.

Ad nobilitatem tuam pertinet venerabilia loca cum ipsis personis divino famulatu mancipatis diligere et facere, et suam eis justitiam conservare. Ideoque per apostolica scripta nobilitati tuæ mandamus, atque in peccatorum tuorum remissionem injungimus, quatenus antiquam stratam, quam de Vizeliaco diceris abstulisse et alias divertisse, ad prædictum locum restituas.

Datum ix Kalendas Junii.

XLVIII.

Monasterio Cluniacensi manerium de Lecdecumba asserit.

(Anno 1144, Maii 22.)

[Bullar. Cluniac., 52.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio PETRO Cluniacensi abbati, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris regulariter substituendis, in perpetuum.

Quoniam sine veræ cultu religionis nec charitatis unitas potest subsistere, nec Deo gratum exhiberi servitium, expedit apostolicæ auctoritati religiosas diligere personas, et religiosa loca, maxime quæ B. Petri juris existunt, et ad Romanam spectant Ecclesiam specialiter, sedis apostolicæ munimine confovere, et sua jura eis illibata servare. Eapropter, dilecti filii, prædecessoris nostri felicitis memorie papæ Innocentii vestigiis inhaerentes, vestris justis postulationibus gratum impertimus assensum atque D manerium de Lecdecumba, quemadmodum ab illustri viro Stephano Anglorum rege cum consuetudinibus et libertatibus illi pertinentibus, et omnibus appenditiis suis, de proprio dominio vobis devotionis intuitu concessum est, et scripto suo firmatum, pro centum videlicet marcis argenti, quas Henricus bonæ memoriæ Anglorum rex prædecessor illius de thesauro suo annis singulis vobis concesserat, auctoritate apostolica vobis et per vos Cluniacensi monasterio confirmamus, et præsentis scripti pagina communimus. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona, hujus nostræ confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non sa-

tisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Observantibus autem sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Theodewinus Sanctæ Rufinæ episcopus.

Ego Rainerius presbyter cardinalis tituli Sanctæ Priscæ.

Ego Imarus Tusculanus episcopus.

Ego Thomas presbyter cardinalis tit. Vestinæ.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Gillebertus presbyter cardinalis tit. Sancti Marci.

Ego Manfredus presbyter cardinalis tit. Sanctæ Sabinæ.

Ego Rainerius presbyter cardinalis tit. Sancti Stephani in Cœlio Monte.

Ego Aribertus presbyter cardinalis tit. Sanctæ Anastasiæ.

Ego Hugo presbyter cardinalis tit. Sancti Laurentii in Lucina.

Ego Octavianus diaconus cardinalis Sancti Nicolai in Carcere.

C Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus.

Ego Rodulphus diaconus cardinalis Sanctæ in Sept. Sol.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sancti Angeli.

Ego Astoldus diaconus cardinalis Sancti Eustachii juxta templum Agrippæ.

Ego Joannes diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ Novæ.

Datum Laterani per manum Baronis sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, xi Kalendas Junii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno priuvo.

XLIX.

Ad Petrum Cluniacensem abbatem. — Privilegium Cluniacense.

(Anno 1144, Maii 22.)

[MANSI, Concil., XXI, 610.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Christo filio PETRO Cluniacensi abbati, ejusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Religionis monasticæ modernis temporibus speculum, et in Galliarum partibus documentum, beati Petri Cluniacense monasterium, ab ipso suæ foundationis exordio sedi apostolicæ in jus proprium est oblatum. Proinde patres nostri sanctæ recordationis Joannes XI, item Joannes XIX, Agapitus II, Benedictus VI; item Benedictus VII, Leo VII et IX, Gregorius VI et VII, Alexander II, Stephanus. V-

ctor III, Urbanus II, Paschalis II, Gelasius II, Calixtus II, Nonorius II, Ecclesiæ Romanæ pontifices, locum ipsum singularis dilectionis ac libertatis prærogativa donarunt: et universa ei pertinentia, privilegiorum suorum sanctionibus muniverunt. Statutum est enim ut ecclesiæ omnes, cœmeteria, monachi, clerici, et laici universi infra terminos habitantes, qui sunt a rivo de Salnay, etc., sub apostolicæ tantum sedis jure ac tuitione permaneant. Neque ipsius Cluniacensis loci presbyteri, aut etiam parochiani, ad cujuslibet, nisi Romani pontificis et Cluniacensis abbatis, cogantur ire synodum vel conventum. Sane pro abbatis, monachorum, seu clericorum infra prædictos terminos habitantium ordinatione, pro chrisimatis confectione, pro sacri olei, ecclesiarum, altarium, et cœmeteriorum consecratione, Cluniacense monasterium quem maluerit antistitem convocet Cluniacenses monachos ubilibet habitantes, nulla omnino persona præter Romanum pontificem, et legatum qui missus ad hoc fuerit, excommunicet, aut interdicit. Sane terminos immunitatis loci vestri, qui a præfato antecessore nostro Urbano papa constituti sunt, præsentis nostri decreti pagina confirmamus. Ne videlicet ullus homo cujuscunque conditionis ac potestatis, invasionem, prædam, aut rapinam facere, sive homicidium perpetrare præsumat infra ipsorum limites terminorum. Itaque, termini sacri banni sunt hi, etc. In abbatibus, quæ cum suis abbatibus ordinationi Cluniacensis monasterii datæ sunt, videlicet S. Martialis, etc., sine Cluniacensis abbatis consilio abbas nullatenus eligatur. Ad hæc adjicimus ut in omnibus prioratibus et cellis, quæ nunc sine proprio abbate, vestro regimini subjectæ sunt, nullus futuris unquam temporibus abbatem ordinare præsumat. Sed tam prioratus ipsi, et cellæ, quam et cætera in quibuslibet locis omnia, quibus Cluniacensis ecclesia, Arvernensis concilii, quod per supradictum Urbanum papam celebratum est, tempore investita erat, de quibus tunc nulla quæstio mota est, tam tibi, quam successoribus tuis, in pace semper et quiete serventur. Pro altaribus, et ecclesiis, sive decimis vestris, nulli episcoporum facultas sit gravamen aliquod vobis, aut molestias irrogare; sed sicut eorum permissione quædam ex parte, quædam ex integro habuistis, ita et in futurum habeatis. Ecclesiarum vestrarum decimas, quæ a laicis obtinentur, si secundum Deum eorum subtrahere potestati vestræ religionis reverentia poterit, ad vestram et pauperum gubernationem vobis liceat possidere. Decimas laborum vestrorum, pro quibus tam vos quam alios monasticæ religionis viros inquietare episcopi consueverunt, illorum videlicet, quos dominicaturas appellant, qui vestro sumptu a monasteriis et cellarum vestrarum clientibus excoluntur, sine omni episcoporum, et episcoporum ministrorum contradictione, deinceps quietius habeatis, qui vestra peregrinis fratribus et pauperibus erogatis. Ecclesiæ omnes, quæ ubilibet positæ sunt, seu capellæ vestræ, et cœmeteria libera

A sint, et omnis exactionis immunita, præter consuetam episcopi paratam, et justitiam in presbyteros qui adversus sui ordinis dignitatem offenderint. Liecat quoque vobis, seu fratribus vestris, in ecclesiis vestris presbyteros eligere. Ita tamen, ut ab episcopis, vel ipsorum vicariis, animarum curam absque venalitate suscipiant. Quam si committere illi, quod absit! ex pravitate noluerint: tunc presbyteri ex apostolicæ sedis benignitate officia celebrandi licentiam consequantur: Ecclesiarum vero seu altarium consecrationes, si diocæsani episcopi gratis noluerint exhibere, a quolibet catholico suscipiatis episcopo. Nec cellarum vestrarum ubilibet positarum fratres, pro quolibet interdictione vel excommunicatione, Divinorum officiorum suspensionem patiantur. Sed tam monachi ipsi, quam et famuli eorum, et qui se monasticæ professioni devoverunt, clausis ecclesiarum Januis, non admissis diocæsanis, divinæ servitutis officia celebrent, et sepulturæ debita peragant. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, et illibata permaneant. In quibus hæc propriis diximus exprimenda vocabulis. In Burgundia, ecclesiam, etc.

B Prohibemus autem ut infra parochias ad jus Cluniacensis monasterii pertinentes, absque Cluniacensis abbatis assensu nullus ecclesiam vel capellam ædificare præsumat, salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hæc nostræ concessionis paginam sciens, etc.

C Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus, subscripsi.

Ego Theodewinus Sanctæ Ruffinæ episcopus, subscripsi.

D Ego Rainerius presbyt. card. tit. Sanctæ Priscæ, subscripsi.

Ego Thomas presbyter cardin. tit. Vestinæ, subscripsi.

Ego Gillebertus tit. S. Mariæ, subscripsi.

Ego Maurus Tusculanus episcopus, subscripsi.

Ego Petrus Albanensis episcopus, subscripsi.

Ego Rainerius presbyt. tit. S. Stephani in Cœlio Monte, subscripsi.

Ego Manfredus presbyt. card. Sanctæ Sabinæ subscripsi.

Ego Aubertus presbyt. card. tit. S. Anastasiæ, subscripsi.

Ego Hugo presbyt. card. tit. S. Laurentii in Lucina, subscripsi.

Ego Octavianus diaconus card. subscripsi.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus, subscripsi.

Ego Gregorius diacon. cardin. Sancti Angeli, subscripsi.

Ego Astaldus diac. card. S. Eustachii, juxta templum Agapitæ, subscripsi.

Ego Joannes diaconus card. S. Mariæ Novæ, subscripsi.

Datum Laterani per manum Baronis, ecclesiæ subdiaconi, xi Kal. Junii, indict. vii, Incarnat. Dominicæ 1144, pontificatus vero domni Lucii papæ anno i.

L.

Ad episcopos Galliarum. — Velat ædificari ecclesias vel capellas in parochiis ad Cluniacense monasterium pertinentibus.

(Anno 1144, Maji 22.)

[Dom Bouquet, *Recueil*, XV, 413.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus universis episcopis per Gallias constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Juxta canonicam sanctionem omnino providendum est episcopis, ut aliæ Ecclesiæ antiquiores propter novas suam justitiam aut decimam non perdant, sed semper antiquiores Ecclesias persolvantur. Ideoque, quoniam religiosorum fratrum Cluniacensium necessitatibus nos convenit providere, per apostolica vobis scripta mandamus, quatenus in parochiis ad Cluniacense monasterium pertinentibus absque consensu Cluniacensis abbatis, nullus ecclesiam vel capellam ædificari præsumat, salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate.

Datum. . . . xi Kalend. Junii.

Ll.

Privilegium pro monasterio S. Bertini Sithiensi.

(Anno 1144, Maii 26.)

[*Collection des Cartulaires*, III, 319.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis LEONI, abbati Sancti Bertini, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris regulariter substituendis in perpetuum.

Ab hoc nos, disponente Domino, in apostolicæ sedis servitium promotos agnoscimus, ut ejus filiis auxillum implorantibus efficaciter subvenire, et ei obediens tueri ac protegere, prout Dominus dederit, debeamus. Unde oportet nos venerabilibus locis manum protectionis extendere, et servorum Dei quieti attentius providere. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et Beati Bertini monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communitus; statuantes ut quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum juste et canonicè possidet, aut in futurum, concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis

A vestrisque successoribus, et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: In episcopatu Atrebatensi, altare de Anesin, altare de Werkin, altare de Barli; in Tornacensi episcopatu, altare de Runbeke, liberum a personatu, salvis redditibus episcopalibus; in Morinensi episcopatu, altare de Vuiserna cum eadem villa, decimam in ecclesia sancti Martini, decimam apud Longuenesse, decimam apud Sanctum Michaellem, decimam apud Tilleke. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare aut ejus possessiones auferre vel ablatas retinere, minnere, aut quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva diocæsani episcopi canonica justitia, et apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, etc. *Usque in finem, ut supra in aliis privilegiis.*

Ego Lucius, catholicæ Ecclesiæ episcopus, subscripsi.

Data Laterani, per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, septimo Kal. Junii, indictione septima, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii secundi papæ anno primo.

In circuitu circuli scribitur: OSTENDE NOBIS, DOMINE MISERICORDIAM TUAM.

Lll.

Ad Alvisum episcopum Atrebatensem.

(Anno 1144, Maii 29.)

[Baluz., *Miscell.* ed. Luc., II, 167.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ALVISO Atrebatensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Lator præsentium, sicut accepimus, juvenis est et boni testimonii et in litterarum scientia eruditus, et Atrebatensi Ecclesiæ honeste deservire potest. Ideoque, quoniam cum venerabili fratre nostro Imaro Tusculano episcopo aliquandiu bene conversatus est, per præsentia scripta dilectioni tuæ rogando mandamus quatenus pro beati Petri et nostra reverentia in eadem Ecclesia præbendam ei tribuas.

Datum Laterani, iv Kalend. Junii.

Llll.

Privilegium pro Farensi monasterio.

(Anno 1144, Maii 30.)

[Petit, *Theodori Pœnit.*, II, p. 676.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis in Christo filiabus RISSENDI abbatissæ Farensis monasterii ejusque sororibus tam præsentibus quam futuris, in perpetuum.

Quoties illud a nobis petitur quod religioni et honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere et petentium desideris congruam

Impertiri suffragium. Eapropter, dilectæ in Domino A filiæ, venerabilis fratris nostri Alberici Ostiensis episcopi precibus inclinati, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et præfatum monasterium in quo divino mancipatæ estis obsequio sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus; statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque succedentibus et illibata permaneant. Concordiam autem quæ inter vos et venerabilem fratrem nostrum Meldensem episcopum, ex mandato prædecessoris nostri felicitis memorie papæ Innocentii B per venerabiles fratres nostros Gaufridum Catalaunensem et Ilgonem Autissiodorensis episcopos rationabiliter facta est, et ab eodem prædecessore nostro confirmata, præsentis scripto firmamus, et ab utraque parte servari sancimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat jam dictum monasterium tenere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur vestris, et eorum pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva diæcesani episcopi canonica justitia et apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur C in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam tenere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus s.

Ego Conradus Sabinensis episcopus s.

Ego Theodewinus Sanctæ Rudinæ episcopus s.

Ego Albericus Ostiensis episcopus s.

Ego Incarus Tusculanus episcopus s.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli Calixti s.

Ego Thomas presbyter card. tit. Vestinæ s.

Ego Gilbertus presbyter card. tit. S. Marci s.

Ego Guido presbyter card. tituli SS. Laurentii et Damasi s.

Ego Bb. diaconus cardinalis SS. Sergii et Bacchi s.

Ego Guiso diaconus card. SS. Cosmæ et Damiani s.

Ego Joannes diac. card. Sancti Adriani s.

Ego Radulphus diacon. cardinalis Sanctæ Lucie in Septo Solis s.

Datum Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, III Kalend. Junii, indictione septima, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii papæ secundi anno primo.

LIV.

Ecclesiam S. Petri Faventinam tuendam suscipit, canonicorumque possessiones ac privilegia confirmat, petente Alberico episcopo Ostiensi.

(Anno 1144, Jun. 1.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, II, 495.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis FAROLFO Faventinæ Ecclesiæ archidiacono, PETRO archipresbytero, eorumque fratribus, tam præsentibus quam futuris, in eadem Ecclesia loco eorum substituendis in perpetuum.

Ad hoc in apostolicæ dignitatis specula, Domino largiente, promoti sumus, ut Ecclesiarum utilitati, et quieti paterna sollicitudine provideamus, et suam cuique justitiam, ratam illibatamque servemus. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuentes, et B. Petri ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub ejusdem apostolorum Principis, et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti patrocinio communimus. Statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona in præsentiarum, quomodolibet jure præfata Ecclesia possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, sive aliis rationabilibus modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: plebem S. Petri in Lacuna, cum omnibus ad ipsum pertinentibus, medietatem plebis S. Andreæ in Panigale cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam S. Christophori martyris, dicta castrum Quartulli, ecclesiam S. Andreæ in Casanaula, ecclesiam S. Mariæ in Morlascho. Præterea Arcuatum majorem, et minorem, Fermilinum majorem, et minorem cum appenditiis suis, videlicet Fabriati, Morena cum campo majore coherentem sibi, et Taulis de Villanova, duos mansos in Licutino, quatuor in Pegalino, duos in Amerino, locum qui dicitur Garguguanus, locum qui dicitur Curiglianus, locum qui dicitur mons, locum qui dicitur Tillitus, duos mansos in Varano. Quidquid habetis in Fustarini, in Pigna, in Pitriolo, et in quibuscunque locis, villis vel fundis, terris vel aquis, aquarumve decursibus. Sancimus etiam vobis, vestrisque in perpetuum successoribus antiquas Ecclesiæ vestræ consuetudines, honores, dignitates in decimis, primitiis, testamentis, oblationibus tam vivorum quam mortuorum, antiquitus consuetis plebium episcopatus vestri, processionibus et pensionibus, omnibusque per solutionibus, præbendis sive redditibus, quemadmodum vos, aut prædecessores vestri, ex antiquo vestræ Ecclesiæ usu habuistis, tenuistis, et possedistis, a die obitus boni mem. Pauli ejusdem Ecclesiæ venerabilis episcopi usque

ad tempus Jacobi successoris ejus. Oleum autem A infirmorum, et eorundem unctiones, de tota plebe vestra, soli Ecclesiæ vestræ, ejusque sacerdotibus in perpetuum, apostolicæ sedis auctoritate firmamus. Et ut nullus capellanorum apud se retineat, vel in eo sine matricis Ecclesiæ licentia operetur sub eorum officii interminatione, ac excommunicatione præcipimus. Archidiaconum quoque, et archipresbyterum semper in Ecclesia vestra per canonicam constitutionem habendos præcipimus. Quibus nimirum quicquid eis sacrorum canonum auctoritate conceditur, præsentis privilegii auctoritate firmamus. Sane charitative illa ciborum beneficia, quæ a monasteriis S. Mariæ foris portam, et S. Hippolyti, sive quæ in nativitate et resurrectione Domini, annis singulis ab episcopo vestro recipere consuevistis, sive in dictis monasteriis consuetas processiones feceritis, sive ipsas casu excusabili prohibente subtraxeritis, vobis vestrisque posteris, rata sancimus, et illibata servari. Hoc etiam Ecclesiæ vestræ perpetuis temporibus ratum et inconvulsum manere decernimus, ut de universis ecclesiasticis negotiis, sive contractibus, quæ ad diocesis Faventini episcopatus pertinere noscuntur, formandi, aut reformandi, judicandi seu disponendi, sine consilio et assensu vestro, vestrorumque successorum, nullus omnino habeat facultatem. Sepulcrum quoque eidem Ecclesiæ omnino liberam esse concedimus, et eorum corpora, qui se in illis sepeliri deliberaverint, vel eorum, qui per consuetam parentelæ, aut cognationis sepulcrum ad cæmeterium vestrum pertinere noscuntur, sine licentia vestra, nullus recipere præsumat, nisi forte adhuc viventes, quodlibet propositum religionis assumpserint. Quæ si quis ausu temerario recipere, vel sepulcræ tradere præsumperit, sive clericus sit, sive laicus, usque ad condignam satisfactionem ecclesiasticæ vindictæ subiaceat. Ad hæc adjicientes statuimus, ut sine vestro, aut successorum vestrorum assensu, nulla nova ecclesia, vel oratorium infra Faventini episcopatus terminos construat vel consecratur. Quæ si secus constructa, vel consecrata fuerint, in ipsis auctoritate apostolica divina prohibeatis officia celebrari. Apostolica nihilominus auctoritate interdiximus, ut nullus de episcopatu vestro, quem canonicè interdixeritis, aut excommunicaveritis, occasione alicujus privilegii, sive auctoritatis vobis resistere, aut contradicere præsumat, vel mandato vestro sine contradictione obediat. In communi etiam vestræ civitatis interdicto, nulli Ecclesiæ, quæ interdicta fuerit, officium manifestè licet celebrare. Nulli quoque archiepiscopo, vel episcopo liceat aliquem matricis Ecclesiæ clericum officio, seu beneficio sine canonico judicio spoliare. Illud quoque præsentis decreto duximus adnectendum, ut tam ecclesiasticis quam sæcularibus, tam in communibus quam in privatis, vos vestrique successores ab omni tributaria exactione immunitatem omnimodam habeatis. Decernimus ergo et

nulli omnino hominum, etc. Si qua igitur, etc. Universi autem, etc. Amen.

Datum Lateran., Kal. Junii, anno 1.

LIV bis.

Privilegia monasterii Trenorciensis confirmat.

(Anno 1144, Jun. 7.)

[JOURNIN, *Hist. de l'abbaye royale de Tournus*, Preuves, p. 147.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo Petro Trenorciensi abbati, ejusque successoribus regulariter promovendis, in perpetuum.

Justis votis assensum præbere, justisque petitionibus aures accommodare nos convenit, qui licet indigni justitiæ præcones, in excelsa apostolorum Petri et Pauli specula positi, Domino disponente, conspicimur. Propterea petitionibus tuis clementiam annuentes, Trenorciensi cœnobio cui, Deo auctore, præsides, ad exemplar prædecessorum nostrorum felicis memoriæ Paschalis, Calixti et Innocentii II, Romanorum pontificum, præsidium apostolicæ protectionis impendimus, et loca illa quæ vel antecessorum tuorum, vestræ strenuitatis industria, aut rationabiliter acquisivit, aut legitime recuperavit, vel antiquorum principum seu episcoporum liberalitate eidem cœnobio concessa sunt, præsentis decreti pagina vobis vestrisque successoribus confirmamus. In episcopatu videlicet Claramontensi monasterium Sancti Porciani, cum ecclesiis de Besson, de Quintiniaco, de Polines, de Celsiaco, de Travallio, de Felliniâ, de Monte-Aureo, de Sustris, de Charel, de Liriniaco, de Martiliaco, de Monfanc, de Boiaco, de Barbariaco, de Vernei, de Villena, de Lapiaco, de Paredo, de Brialis, de Variunus, de Voroz, de S. Lupo; ecclesias de Besiaco, de Nuilliaco, de Capeli, de Branciaco, de Floriaco cum capella de Caravocca; ecclesiam de Salviliis, de Libiaco; ecclesiam S. Nicolai, et ecclesiam de Vernolio. In Cabilonensi, Pristiaco, Aguliaco, ecclesiam de Baldeas, ecclesiam Sancti Andree, Lambras, Manciacum; ecclesiam de villa Giunniaco, de Ver; ecclesiam Sancti Martini de Griviliaco, de Cusiriaco. In Lugdunensi, ecclesiam S. Andree de Baljiaco, Vastiacum, Briennam, Juveniaco; ecclesiam sancti Jacobi de Grassiaco, Sancti Benigni; ecclesiam de Cabrosio, ecclesiam de Cavannis, Bisiaco, ecclesiam Sanctæ Mariæ de Soliniaco, S. Martini de Butella, ecclesiam Sancti Andree, quæ vulgo vocatur Pannos, ecclesiam de monte Raculfo, ecclesiam de Sasiriaco, ecclesiam de Peroniaco: capellam de Castro Corgnon: ecclesiam S. Lidii, quæ vulgo vocatur Olive: Lovincum, Silviniaco. In Matisconensi, Ulchisiaco, Villare, Plotas, Belniaco, ecclesiam de Li. Douziaco, cellam Sancti Romani, S. Maurii, S. Symphoriani, S. Mariæ de Capella Reverias, S. Petri de Romaniscas: ecclesiam de Aziaco, de Fisiaco, S. Juliani de Lonciaco, S. Vitalis de Leuna. In Bituricensi, ecclesiam de Saciaco. In Augustodunensi, ecclesiam de Pariniaco cum capella, ecclesiam de Pe-
trafacta, cum capella S. Justi. In Nannetensi, m-

nasterium S. Philiberti, ecclesiam S. Vitalis de Raas, ecclesiam de Machicol, S. Martini de Paclaco, Sancti Liucinii, ecclesiam de Limoziverla, S. Columbari, ecclesias de Corcoiaco, ecclesias de Mores mansiones, de Legiaco, de Tolvei, ecclesias de Monasteriis. In Pictaviensi Herum insulam, ecclesias de Bellovidere cum cœmeterio: cellam Sanctæ Mariæ Lauduni ecclesiam Sancti Nicolai, S. Petri, ecclesias de Basilicis, Sanctæ Crucis, ecclesias de Berniziaco, de Aziaco, Maciacum, Taziacum, ecclesiam de Madernas, ecclesias de Bernazai, de monte S. Leodegarii, de Estivalibus. In Turonensi, Pontiacum Verniolum, Corcoriacum. In Andegavensi, cellam Cunaldu cum appendiciis, ecclesias de Doadicastro, Sancti Dionysii, Sancti Petri, S. Joannis, S. Leodegarii, ecclesiam S. Laurentii, villam Landrum, Terenciacum, ecclesias de Varinas, S. Mariæ de Tanays cum capella. In Genevensi, ecclesiam de Perois. In Aniciensi, monasterium Sancti Philiberti, ecclesiam Sancti Petri de Salitas, S. Felicis de Laudons, S. Mariæ Pratalias, S. Martini Cocornensis; capellam S. Philiberti, S. Cyrici, S. Mauriti Amblavensis, S. Vincentii, capellam in Castro Syroi, Sanctæ Mariæ de Basac, capellam de Castro Rocos, S. Juliani Caspiniaci, capellam de Castro Mercolio, ecclesiam S. Quintini. In Diensi, ecclesiam de Castro Grainan, S. Vincentii, S. Romani, ecclesiam de Torrites. In Tricestrinensi, ecclesiam de Valle nymphis, S. Martini, S. Mariæ, S. Petri, S. Romani, capellam S. Michaelis de Gaba, ecclesiam de Eleemosyna, Sanctæ Mariæ de Grainan. In Aurasicensi, ecclesiam de Dosera, Sanctæ Mariæ, S. Benedicti, S. Christophori, S. Saturnini. In Vasionensi, ecclesiam S. Germani, S. Petri de Falco, Sanctæ Mariæ de Purpureas. In Viennensi, cellam Sanctæ Agnetis de Mota, S. Martini de Aziaco cum cœmeterio, S. Verani de Rivas, ecclesiam de Fai, S. Joannis de Castro Miron, ecclesiam de Villanova, capellam S. Michaelis de Albon, ecclesiam S. Saturnini cum parochia, cellam S. Philiberti de Minniaco, ecclesiam Sancti Romani, S. Andreæ, ecclesiam S. Ferreoli. In episcopatu Bisuntino, S. Corneli, S. Desiderii, ecclesiam de Azzou. Quæcunque præterea in futurum, largiente Deo, juste poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat idem cœnobium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Ad hæc adjicimus ut idem locus, in quo beati Valeriani martyris et Sancti Philiberti confessoris corpora requiescunt, ab omni jugo sæcularis potestatis liber in perpetuum conservetur. Nec episcopo liceat cujuscunque diœcesis eundem locum excommunicationis vel absolutionis, vel cujuslibet dispositionis occasionibus perturbare, aut cruces, seu quasilibet ex-

actiones novas, burgo et cæteris monasterii possessionibus irrogare. Missas quoque in eodem monasterio publicas celebrari, vel stationem ab episcopo præter abbatis et fratrum voluntatem fieri prohibemus. Cætera etiam quæ per reverendæ memoriæ Joannis, et supradictorum Romanorum pontificum privilegia confirmata sunt, confirmemus. Præterea pro reverentia beatæ Mariæ semper Virginis cujus nomine locus vester insignis est, in Annuntiatione Domini Salvatoris nostri, hymnum Angelicum inter missarum solemnias, abbati vel fratribus pronuntiare concedimus. Obeunte te nunc ejusdem loci abbate, et tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet et subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti Regulam elegerint, ab apostolicæ sedis episcopo, vel ejus legato propter difficultatem itineris, consecrandum. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

In symbolo:

OSTENDE NOBIS, DOMINE, MISERICORDIAM TUAM

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Thomas presb. cardin. tit. Vestinæ.

Ego Guido presb. card. tit. Sanctorum Laurentii et Damasi.

Ego Gregorius diac. card. SS. Sergii et Bacchi.

Ego Guido diac. card. SS. Cosmæ et Damiani.

Ego Petrus diac. card. S. Mariæ in Porticu.

Ego Joannes diac. card. S. Mariæ Novæ.

Datum Ceperani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, vii Idus Junii, iudicatione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144; pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

LV.

Gregorio episcopo Bergomati mandat ut episcopatus sui sacerdotes impellat ad fidelitatem ecclesiis S. Vincentii et S. Alexandri faciendam.

(Anno 1144, Jun. 16.)

[Lupi, *Cod. dipl. Bergom.*, II, 1053.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri G[REGORIO] Bergamensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Quid de fidelitatibus faciendis a sacerdotibus tui episcopatus ecclesiis Sancti Vincentii et Sancti Alexandri a prædecessore nostro bonæ memoriæ

papa Innocentio statutum est, et a nobis postea confirmatum, fraternitatem tuam nosse credimus. Unde per præsentia tibi scripta mandamus quatenus sacerdotes illos qui post eandem constitutionem ordinati sunt, utrisque ecclesiis fidelitatem facere districtæ commoneas. Quod si contradictores extiterint canonica eos censura coerceas.

Dat. Ceperani, xvi Kal. Julii.

LVI.

Ad Atrebatensem et Camerac. episcopos. — Ut causam matrimonialem cognoscant, et incursam ea de causa excommunicationem relaxent.

(Anno 1144, Jun. 16.)

[MANSI, Concil., XXI, 618.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus ALVISO Atrebatensi, et NICOLAO Cameracensi episcopis, salutem et apostolicam benedictionem.

Nobilis vir Ebrardus de Britolio per nos ab Hierosolymis rediens significavit nobis quod quamdam suam consanguineam, filiam videlicet Thomæ de Marna, contra prohibitionem episcopi, et Ecclesiæ Belvacensis sibi copulare præsumpsit, qua præsumptione et ipse ab eodem episcopo est excommunicationis vinculo innodatus, et terra sua divinis officiis interdicta. Tandem vero et illam dimisit, et aliam, sicut asserit, sibi legitimo matrimonio copulavit. Ad cuius rei assertionem in prædecessoris nostri felicitis memoriæ, et nostra etiam præsentia, cum Hierosolymam tenderet, testes producere paratus fuit; quos idem prædecessor noster in alterius partis absentia recipere noluit, sed causam ipsam vestræ discretioni cognoscendam et terminandam commisit. Cujus nos vestigiis inhærentes per apostolica scripta vobis mandamus, quatenus infra quadraginta dies postquam præsentia scripta susceperitis, tam ipsum quam eandem mulierem, videlicet filiam Thomæ, ante vestram præsentiam evocetis, et causam ipsam hinc inde studiosius inquiratis. Si vero consanguinitas inter ipsos per idoneos testes probata fuerit, et ipsum contra prohibitionem episcopi, et ecclesiæ Belvacensis eam duxisse, et propter hoc terram suam interdictam et excommunicationem fuisse constitit, ipsum ab eisdem mulieris querimonia omnino absolvatis, et matrimonium, quod cum altera contraxit, propter hoc de cætero nullatenus impediatis. Verum si quis ex vobis necessitate qualibet emergente interesse non poterit, alter, adscitis secum discretis et sapientibus viris, nihilominus causam audiat et supradicto modo diffiniat.

Datum xvi Kal. Julii.

LVII.

Ad Atrebatensem et Morinensem episcopos. — Ut damna illata Walthero de Werdone dum Hierosolymam profectus erat, reparari curent.

(Anno 1144, Jun. 17.)

[MANSI, Concil., XXI, 617.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili

A fratri ALVISO Atrebatensi, et MILONI Morienali episcopis, salutem et apostolicam benedictionem.

Nobilis vir Wallerius de Werdone per nos ab Hierosolymis rediens questus est quod parochiani vestri, postquam Hierosolymitanum iter incepit, terram suam deprædatis sunt, et plurima damna sibi intulerunt. Ideoque, quatenus possessiones et bona eorum qui devotionis intuitu Hierosolymam proficiscuntur sub sanctæ Dei Ecclesiæ protectione consistunt, per apostolica vobis scripta mandamus, quatenus eosdem parochianos vestros de quibus nobis conquestus fuerat, studiosius moneatis, ut damna postmodum sibi illata cum integritate resituant; quod si contemptores extiterint, canonica eos censura coerceatis.

B Datum Ceperani, xv Kal. Julii.

LVIII.

Privilegium pro monasterio S. Mariæ de Fontevivo.

(Ann. 1144, Jun. 28.)

[AFFO, Storia di Parma, II, p. 357.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis VIVIANO abbati de Fontevivo ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Apostolici moderaminis clementiæ convenit religiosos diligere et eorum loca pia protectione muniri. Dignum namque et honestati conveniens esse cognoscitur ut qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, eos et a pravorum hominum nequitia tueamur et apostolicæ sedis patrocinio foveamus. Espropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulacionibus clementer annuimus, et B. Dei genitricis semperque virginis Mariæ monasterium de Vivofonte quod in Parmensi episcopatu situm est, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus, statuentes ut quæcunque possessiones, quæcunque bona idem locus in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poteris adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis visa sunt exprimenda vocabulis: Ex dono videlicet venerabilis fratris nostri Lanfranci Parmensis episcopi ecclesiam Sanctæ Mariæ de Vivofonte cum omnibus pertinentiis suis, et cum decimis ejusdem loci a præfato episcopo assensu canonicorum suorum vobis pro sua devotione concessis, et cum terris sive possessionibus a laicis monasterio vestro juste collatis. Quia vero communem vitam agentes de aliorum eleemosynis et beneficentia convenit sustentari, sancimus ut de laboribus quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium nullus a vobis decimas exigere audeat. Prohibemus autem ut sicut a venerabili præfato fratre nostro Parmensi episcopo rationabili providentia statutum est ex fluvio Tari usque ad rivum

Batibovis, et rivi Scamni strata usque ad finem Cornaleti et Maressii nulla ecclesia noviter construatur, nulla sæcularis habitatio prorsus ædificetur. Nulli ergo omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, universe seu quibuslibet molestiis fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolicæ auctoritate. Si qua sane in posterum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus ss.

Ego Conradus Sabinensis episcopus ss.

Ego Rainerius presb. cardinalis tituli Sanctæ Priscæ ss.

Ego Guido diaconus cardinalis Sanctorum Cosmæ et Damiani ss.

Ego Thomas presbyt. cardinalis tit. Vestinæ ss.

Ego Petrus diaconus card. S. Mathiæ in Porticu ss.

Ego Hugo presb. card. tit. S. Laurentii in Lucina ss.

Ego Aribertus presb. card. tituli Sanctæ Anastasiæ ss.

Ego Julius presbyt. cardinalis tit. S. Marcelli ss.

Ego Ubaldus presb. card. S. Crucis ss.

Datum Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, iv Kalendas Julii, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

LIX.

Ad clerum et populum Ravennatem.

(Anno 1144, Jul. 6.)

[Rome, *Hist. Ravenn.*, p. 329.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis clero et populo Ravennati salutem et apostolicam benedictionem.

Universitati vestræ notum fieri volumus, venerabilem fratrem nostrum M. canonicæ et concorditer vobis electum debita benignitate suscepimus, ipsaque Spiritus sancti gratia invocata, vobis in archiepiscopum, manibus propriis tanquam B. Petri manibus consecravimus. Eundem itaque cum gratia sedis apostolicæ et litterarum nostrarum prosecutione, ad sedem propriam remittentes, per apostolica vobis scripta mandamus, ut ipsum benigne recipia-

tis, affectione præcipua diligatis et honoratis, eique tanquam proprio pastori, et animarum vestrarum episcopo, obedientiam ac reverentiam humiliter exhibeatis. Ad recuperanda quoque possessiones et bona Ravennatis Ecclesiæ matris vestræ, et habita retinenda, tanquam boni filii opem ei et consilium præbeatis. Nos autem ipsum pro scientia et honestate sua, et Ravennatem ecclesiam, tanquam specialem sedis apostolicæ filiam, secundum Deum diligere et honorare volumus, et suam ei justitiam conservare. Inde est quod venerabili fratri nostro A. Placentino episcopo, per apostolica scripta mandamus, ut juxta tenorem privilegiorum Ravennatis Ecclesiæ, et antiquam consuetudinem debitam ei et Ecclesiæ Ravennati obedientiam ac reverentiam exhibeat.

Dat. Lat., ii Non. Julii.

LX.

Heinricum Olomucensem episcopum propter quædam ecclesiastica negotia Romam evocat.

(Anno 1144, Julii 10.)

[Boczek, *Cod. diplom. Morav.*, I, 320.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri HEINRICO Olomucensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatis tuæ litteras debita benignitate suscepimus, et super hoc, quod ex ipsarum inspectione, de nostra promotione te lætari intelleximus, gratum habemus, licet ipsa promotio et officii dignitas nullam nobis quietem vel mentis tranquillitatem conferat, imo curas et sollicitudines, labores quoque et tribulationes nobis quandoque augeat. Nos quidem personam tuam ante hoc officium sincero affectu dileximus, et nunc affectuosius diligere volumus, et in quibus secundum Deum possumus honorare. Tua igitur interest in his quæ ad officium tuum pertinent ita temetipsum laudabiliter exercere, et ad honorem et exaltationem matris tuæ sanctæ Romanæ Ecclesiæ studiosè intendere, ut Deus exinde honoretur, et eadem Romana Ecclesia de tua devotione lætetur. Præterea quoniam in quibusdam negotiis ecclesiasticis tuæ discretionis opus habemus consilio, per præsentia tibi scripta mandamus, ut præsentiam tuam quam citius nobis exhibeat.

Datum Laterani, vi Idus Julii.

LXI.

Ad Othonem Lucensem episcopum, et G. diaconum cardinalem.

(Anno 1144, Jul. 10.)

[BALUZE, *Miscell.* ed. Luc., IV, 593.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus O. Lucano episcopo et G. diacono cardinali sanctæ Romanæ Ecclesiæ salutem et apostolicam benedictionem.

Prior Sancti Angeli in Foro ad nostram præsentiam veniens nudis verbis se excusavit, quod super ecclesia Sancti Salvatoris nullam injuriam fratribus nostris S. Fridiani intulerat. Nos autem pluribus et diversis negotiis præpediti, cum in causa ipsa inter-

tas diligentias adhibere non possemus, viva voce per obedientiam sibi præcipimus, ut quod prædecessores nostri bonæ memoriæ Innocent., Cælest. exinde præceperant, et quod ipse in manu dilecti filii nostri firmavit G. presbyteri cardinalis Sanctorum Laurentii et Damasi sacramento, tam ipse quam fratres sui irrefragabiliter observarent. Vobis vero per apostolicæ benedictiones scripturam mandamus, ut eos qui super eandem S. Salvatoris ecclesiam lapides projecere, vel assultum in ea facere, donec de tanto sacrilegio satisfaciant, pro excommunicatis habeatis. Si vero præfatus prior vel fratres sui sive parochiani super eandem S. Salvatoris ecclesiam, fratres S. Fridiani infestare præsumpserint, in ipsa S. Angeli ecclesia divina prohibemus officia celebrari.

Data Laterani, vi Idus Julii.

LXII.

Heinricum Olomucensem episcopum iterato Romam evocat.

(Anno 1144, Aug. 20.)

[BOCZEK, *Cod. diplom. Morav.*, I, 231.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri HEINRICO Olomucensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatis tuæ litteras debita benignitate suscepimus, et quæ in eis continebantur, diligenter attendimus. Unde quemadmodum per alia tibi scripta mandavimus, iterato mandamus, fut quam citius poteris, præsentiam tuam nobis exhibeas. Et tunc tam de his quæ nobis significasti, quam de aliis, de quibus tecum loqui volumus, per te veritate plenius cognita, quod statuendum fuerit, auctore Domino, statuemus.

Datum Romæ, XIII Kal. Septembris.

LXIII.

Privilegium pro ecclesia S. Sepulcri Hierosolymitana.

(Anno 1144, Sept. 14.)

[ROZIERE, *Cartulaire du Saint-Sépulcre*, p. 53.]

LUCIUS, episcopus, servus servorum Dei, dilectis in Christo filiis PETRO priori et ejus fratribus in Ecclesia Sancti Sepulcri regularem vitam professis, tam præsentibus quam futuris, in perpetuum.

Si mansuetudo et liberalitas sanctæ Romanæ Ecclesiæ universis Christianis debet opportuna solatia ministrare, multo magis his, qui religiosam vitam ducunt, et omnipotenti Domino familiariter adherere videntur, id ipsum convenit propensius impertiri. Quia ergo, dilecti in Domino filii, juxta regulam Beati Augustini vivere decrevistis, et in loco, ubi steterunt pedes Domini, adorantes, apud gloriosum sepulcrum ejus, in quo triduo corporaliter requievit, et alia sacratissima loca, in quibus Redemptor mundi pro salute nostra vincula, flagella, crucis ignominiam, vulnera mortemque sustinuit, regulariter militatis, majori vos benevolentia et gratia dignos esse censemus, et paternis vos affectibus volumus confovere. Vestris igitur postulationibus debita

A benignitate accommodantes assensum, sacrosanctam Ecclesiam Sancti Sepulcri, in qua, divinis obsequiis insistentes, passionem Dominicam et victoriosissime crucis triumphum assidue oculata fide recolitis, necnon etiam personas vestras sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti paginam communimus; statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia in præsentiarum canonice possidet, quæcunque etiam ab egregiæ memoriæ viris, duce videlicet Godofrido et utroque Balduino atque Fulcone regibus, Arnulpho quoque et aliis patriarchis, eidem loco justa collata sunt, aut in posterum a patriarchis vel aliis Dei fidelibus rationabiliter conferuntur, firma vobis et illibata permaneant. In quibus

B hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: videlicet medietatem cunctarum oblationum, quæ ad sepulcrum Domini offeruntur; oblationes quoque Crucis, nisi in sola die sancti parascève, aut si patriarcha eam secum detulerit pro aliqua necessitate; decimas Hierosolymitanæ civitatis et locorum adjacentium, exceptis decimis fundæ, et dimidiam partem beneficii a rege pro cambio episcopatus Bethlemitici tradito, quemadmodum omnia in bonæ memoriæ Arnulfi patriarchæ concessionis et confirmationis pagina distinguuntur; ex ipsius etiam patriarchæ concessione ecclesiam Sancti Petri in Joppem cum honoris et dignitatis suæ integritate. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva reverentia et a[u]ctoritate sanctæ Romanæ Ecclesiæ et patriarchali dignitate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commo[n]ita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini nostri Redemptoris Jesu Christi aliena

D fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat; cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ [actionis] percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. [Amen.]

Ego Lucius, catholicæ Ecclesiæ episcopus, subscripsi.

Ego Conradus, Sabi[n]ensis episcopus subscripsi.

Ego Teodovinus, Sanctæ Rufinæ episcopus, subscripsi.

Ego Petrus, Albanensis episcopus, subscripsi.

Ego Gregorius, presbyter cardinalis tituli Calixti, subscripsi.

Ego Guido, presbyter cardinalis tituli Sanctorum Laurentii et Damasi, subscripsi.

Ego Aribertus, presbyter cardinalis tituli Sanctæ Anastasiæ, subscripsi.

Ego Julius, presbyter cardinalis tituli Sancti Marcelli, subscripsi.

Ego Gregorius, diaconus cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi, subscripsi.

Ego Guido, diaconus cardinalis Sanctorum Cosmæ et Damiani, subscripsi.

Ego Octavianus, diaconus cardinalis Sancti Nicolai in carcere Tulliano, subscripsi.

Ego Gregorius, diaconus cardinalis Sancti Angeli, subscripsi.

Ego Astaldus, diaconus cardinalis Sancti Eustachii juxta templum Agrippæ, subscripsi.

Ego Berardus, diaconus cardinalis sanctæ Romanæ Ecclesiæ, subscripsi.

Data Romæ, per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, xviii Kalendas Octobris, indictione viii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii papæ II anno primo.

LXIV.

Ad Petrum Cluniacensem abbatem. — De sua ægritudine, et tregua cum rege Sicilia inita.

(Anno 1144, Sept. 22.)

[MANSI, Concil., XXI, 608.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio PETRO Cluniacensi abbati, salutem et apostolicam benedictionem.

Dilectionis tuæ litteras debitas benignitate suscepimus, et petitiones tuas, quæ nobis et fratribus nostris rationabiles visæ sunt, libenter admisimus. De stata vero nostro te sollicitum cognoscentes, scire te volumus quia omnipotens Dominus sua nos gratia visitavit, castigans castigavit, sed morti non tradidit. Per ipsius misericordiam convalescimus, et pristinam sanitatem in brevi nos recepturos speramus. Ad colloquium regis Siciliae descendimus; et quia ad honorem Dei et Ecclesiæ suæ firmam pacem cum eo facere non potuimus, instanti tamen ipsius violentia nos cogente, treguam cum eo composuimus. Placet autem nobis ut, sicut litteris tuis significasti, tredecim de fratribus tuis, quam citius poteris ad nos transmittas: quia nos, Domino auxiliante, eos honeste recipere, et ad honorem Dei et Cluniacensis Ecclesiæ collocare curabimus. Sanctam congregationem vestram pro nobis orantem gratia divina custodiat, et ab omnibus peccatis absolvat.

Datum Laterani, decimo Kalendas Octobris.

LXV.

Monasterii S. Mariæ Ebronensis protectionem suscipit possessionesque ac privilegia confirmat, petente Hugone archiepiscopo Turonensi.

(Anno 1144, Nov. 4.)

[*Institut des provinces de France, 2e série, instrumens, tom. I, p. LXXIX. 1° chartulario Ebronensi.*]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis

PATROL. CLXXIX.

ALIIS GAUFRIDO abbati Ebronensis monasterii, ejusque fratribus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Desiderium quod a religiosis ad religionis propositum animarum salutem pertinere monstratur, animo nos deceat libenti concedere et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, venerabilis fratris nostri Hugonis Turonensis archiepiscopi metropolitani vestri, religiosorum quoque virorum Garnerii abbatis et fratrum Majoris Monasterii precibus inclinati, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et Beata Dei genitricis semperque virginis Mariæ Ebronensem Ecclesiam in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscepimus, et presentis scripti privilegio communimus, statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia in presentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum oblatione, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam Sancti Martini in Ebronensi burgo sitam, cum omnibus suis pertinentiis; ecclesiam Sancti Vigoris de Nigello; ecclesiam Sancti Martini de Monte-Securo; ecclesiam Sancti Georgii de Gesna; ecclesiam Sancti Petri de Chaalon; ecclesiam de Basogla de Monte-Pinsonis; ecclesiam Sanctæ Mariæ de Bedisco; ecclesiam Sancti Gervasii de Campo Genestoso; ecclesiam Sancti Nicolai de Trabant; ecclesiam Sancti Petri de Isiac; ecclesiam Sancti Martini de Castris; ecclesiam Sancti Martini de Curis; ecclesiam Sancti Martini de Lunayo; ecclesiam Sancti Dionysii de Orris; ecclesiam Sanctæ Susannæ. In supradictis vero ecclesiis, consuetudines quæ circades vocantur, et de synodis episcopalem partem a Cenomanensibus episcopis vobis canonice concessas. Cœnobium ipsum cum adjacenti burgo; ecclesiam Sancti Martini de Campis in eodem burgo sitam; ecclesiam Sancti Petri de Tortiaco; ecclesiam Sancti Leodegarii de Vivariis; ecclesiam Sancti Petri de Vulteriaco; ecclesiam Sancti Generati, ecclesiam de Campo-Aionis; capellam de Tilliaco; ecclesiam Sancti Sapitii de Vegia; ecclesiam Sancti Leodegarii; ecclesiam Sancti Xisti de Capella; ecclesiam Sancti Gervasii de Breiaco; ecclesiam Sancti Paduini de Campis; ecclesiam Sanctæ Gemmæ; ecclesiam Sancti Martini de Arnohe; ecclesiam Sancti Frontonis de Mezengiaco; ecclesiam Sancti Christophori; ecclesiam Sanctæ Mariæ de Cambiaco; ecclesiam Sancti Petri in eadem villa sitam; ecclesiam sancti Germani de Hatevella; capellam Sancti Audoeni; capellam Sancti Treicii; capellam Sancti Giralli; capellam Sanctæ Mariæ de Barben; ecclesiam Sancti Cypriani de Baconeria; ecclesiam de Andoliaco; ecclesiam de Intramis; ecclesiam de Ruilliaco; ecclesiam de Frumenteriis; ecclesiam Sancti Martini de Agniculo; ecclesiam

Sancti Martini de Bosco; ecclesiam Sancti Symphoriani de Martignaco; Capellam Sancti Martini de Cadurcis; capellam sancti Vigoris de Mengniaco; ecclesiam de duabus Avallis; ecclesiam S. Audoeni; ecclesiam Sanctæ Mariæ de capella; capellam Sanctæ Mariæ de Lynceio; ecclesiam Sanctæ Mariæ de Chimiriaco (*alias* Chimeriaco); ecclesiam de Moolayo; ecclesiam Sancti Petri de Chama; ecclesiam Sancti Stephani de Thorigniaco. Jus vestrum in ecclesia de Nova Villula, decimæ quas habetis in parochia de Pareneio; in parochia de Ameneio, in parochia de Tanneia; in parochia de Courcite; in parochia de Parennis; in parochia de Cigneio; in parochia Sancti Joannis super Arvam, capellam Sanctæ Mariæ in Campo Divino.

B Sanximus etiam ut presbyteri qui parochialibus vestris ecclesiis deserviunt, juxta decretum prædecessoris nostri bonæ memoriæ Urbani papæ de cura plebis, episcopo rationem reddant, vobis autem pro rebus temporalibus debitam subjectionem exhibeant.

Porro, quoniam in damnum antiquarum ecclesiarum novæ ecclesiæ vel capellæ non debent construi, prohibemus ut nullus intra parochias vestras novam ecclesiam vel capellam ædificare præsumat.

C Pravam vero illam consuetudinem ex qua archidiaconi vel clerici in substitutione abbatis vestri monasterii centum solidos a vobis exigunt, omnimodis abolemus, et ne quis eos de cætero dare vel exigere audeat, auctoritate apostolica prohibemus. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successerum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia præponatur; sed liceat vobis communi consilio, vel partis consilii senioris secundum Dei timorem et beati Benedicti Regulam absque ullius contradictione abbatem eligere.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum cœnobiū temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva apostolicæ sedis auctoritate, et diocæsani episcopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam venire temere tentaverit, secundo tertiove communita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen.

A Datum Lat. per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, ii Nonas Novembris, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II, papæ anno i.

LXVI.

Bulla pro confirmatione monasterii S. Mariæ Roggenburgensis.

(Anno 1144, Nov. 7.)

[Hugo *Annal. Præm.*, II, 435.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio GERUNGO præposito de Roggenburg, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

B Apostolici moderaminis culmine convenit religiosos diligere, et eorum loca pia protectione munire. Dignum namque et honestati conveniens esse cognoscitur, ut, qui ad Ecclesiarum regimen assumpti fuimus, eos a pravorum hominum nequitia tueamur, et apostolicæ sedis patrocinio foveamus. Eapropter, dilecti in Domino filii, venerabilium fratrum nostrorum, Gualteri Augustensis et Conradi Curienis episcoporum precibus inclinati, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et beatæ Dei genitricis semperque virginis Mariæ et Sancti Augustini Ecclesiam in Roggenburg, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti patrocinio communitus, statuentes ut quascunque possessiones, et quascunque bona in præsentiarum juste et canonice possidetis, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Adjicimus etiam ut ordo canonicus qui, secundum B. Augustini regulam in eodem loco, et institutionem Præmonstratensium nascitur institutus, ibidem perpetuo teneatur. Nec alicui fratrum liceat post factam ibi professionem, absque prælati sui licentia de claustris discedere; discedentem vero nullus episcoporum vel abbatum suscipere audeat, vel retinere. Sane de laboribus, quos propriis manibus sumptibusque colligitis, sive etiam de nutrimentis animalium vestrorum, nullus omnino clericus vel laicus decimas a vobis exigere præsumat. Obeunte vero te, nunc ejusdem loci præposito, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres, aut fratrum pars consilii senioris, secundum Dei timorem et B. Augustini regulam sibi providerint eligendum. Liceat autem vobis in parochialibus Ecclesiis, quas tenetis, de fratribus vestris, sive de aliis, sacerdotes constituere, quibus, si idonei fuerint, episcopi parochiæ curam consensu vestro committant, ut ejusmodi sacerdotes de plebis quidem cura episcopo rationem reddant, vobis autem pro temporalibus debitam subjectionem exhibeant. Ad indicium autem, quod idem locus, præfato fratre nostro Cæ-

rado episcopo et fratribus ejus, Sigefredo scilicet A et Bertholdo, beato Petro oblati sit, et sub ipsius protectione consistat, bisantium aureum nobis nostrisque successoribus annualiter persolvat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conterventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva apostolicæ sedis auctoritate, et diocæsani episcopi canonica reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, si satisfactione congrua non emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtam judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episcopus subscripsi.

Ego Gregorius presbyter cardinalis subscripsi.

Ego Theodoguidus Sylvæ candidæ episcopus G subscripsi.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus subscripsi.

Datum Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, vii Idus Novembris, indictione vii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero Lucii II papæ anno primo.

LXVII.

Monasterium Stabulense sub sua protectione suscipit, firmitateque ejus privilegia.

(Anno 1144, Nov. 10.)

[MARTENE, *Ampl. Collect.*, II, 121.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis WIBALDO Stabulensi abbati, ejusque fratribus D tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum. Apostolici moderaminis clementiæ convenit religiosos diligere, et eorum loca pia protectione munire, etc., ut in privilegio Cælestini secundi papæ sub num. 21 hujus voluminis col. 785.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Theodewinus Sanctæ Rufinæ episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Gregorius presbyter cardinalis titulo Calixti.

Ego Gisbertus presbyter cardinalis titulo Sancti Marci.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis titulo Sanctæ Crucis.

Ego Hugo sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyter titulo Sancti Laurentii in Lucina.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi.

Ego Guido diaconus cardinalis Sanctorum Cosmæ et Damiani.

F Ego Octavianus diaconus cardinalis Sancti Nicolai in Carcere Tulliano.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus.

Ego Petrus diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ in Porticu.

B Ego Gregorius diaconus cardinalis Sancti Angeli.

Ego Johannes diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ Novæ.

Ego Gerardus diaconus cardinalis sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Datum Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, iv Idus Novembris, indictione viii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii secundi papæ anno primo.

LXVIII.

Ad S. Bernardum Claræval. abbatem. — Ut monast Nivernensem comitem ne quid præter fas a Vizeliacensibus exigit.

(Anno 1144, Nov. 19.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 614.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Christo filio BERNARDO Clarævallensi abbati, salutem et apostolicam benedictionem.

Dilectionem tuam ignorare non credimus, quod Vizeliacense monasterium B. Petri juris existit, et ad ejus proprietatem et defensionem specialiter pertinet. Nunc autem, sicut accepimus, G. Nivernensis comes contra justitiam, et sedis apostolicæ auctoritatem a dilecto filio Pontio ipsius loci abbate violenter exigit ut de qualibet querimonia in persona sua cum hominibus suis in curia sua respondeat. Quod quidem nec ipse abbas, nec prædecessores sui hactenus fecisse noscuntur. Ideoque per apostolica tibi scripta mandamus, quatenus eundem comitem ex nostra parte diligenter commoneas, ut pro B. Petri reverentia, cujus juris idem monasterium esse dignoscitur, ab hujusmodi exactione desistat, aut in præsentia venerabilium fratrum nostrorum A. Hostiensis, et I. Tuscul. episcoporum; apostolicæ sedis legatorum, juxta tenorem sedis apostolicæ privilegiorum, quod justitia dictaverit, ab eodem abbate recipiat. Quod si hoc recipere noluerit, ipsum monasterium tam injuste opprimi pati non poterimus; et quod nostri interest officii, auctore Domino faciemus.

Datum Later., xiii Kal. Decembris:

LXIX.

Monasterii Omnium Sanctorum Barensis possessiones et privilegia confirmat.

(Anno 1144, Nov. 25.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, VII, 620.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis NICOLAO abbati venerab. monasterii, quod Omnium Sanctorum dicitur in loco Cuti in Barensi suburbio, sive ejus fratribus, tam presentibus quam futuris regulariter substituendis in perpetuum.

Desiderium quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Quamobrem, dilecte in Christo filii Nicolae abbas, quem per Dei gratiam in abbatem benediximus, Omnium Sanctorum monasterium, cui Domin. auctoritate præsides, ad exemplar prædecessoris nostri felicitis memoriæ papæ Callisti apostolicæ sedis privilegio communimus. Omnem siquidem quietis et libertatis provisionem, quam bonæ recordationis Ursus, et Elias Barensis Ecclesiæ præsules eidem mortuo contulerunt, et dominus prædecessor noster sanctæ mem. Paschalis papa firmavit, nos quoque præsentis scripti pagina confirmamus, ut videlicet locus ipse cum rebus omnibus ad eum juste pertinentibus a dominio, vel oppressione cujuslibet hominis liber debeat permanere, nec ullus ecclesiæ Barensis antistes, aut alius quolibet temerarius audeat eidem cœnobio excommunicationem inferre; neque personis, aut rebus ejus aliquo citra justitiam modo molestiam, aut controversiam irrogare. Ordinationes aut clericorum, et Ecclesiarum consecrationes gratis, seposita pravitate, et omni exactione concedat. Missas sane illic publicas per episcopum fieri præter abbatis et fratrum voluntatem omnimodis prohibemus ne servorum Dei recessibus popularibus occasio præbeatur ulla conventibus. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus quilibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem, et B. Benedicti Regulam providerint eligendum. Cui, si qua gravior causa evenierit, libere liceat apostolicæ sedis audientiam appellare. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam Sancti Nicolai de Pazzar, ecclesiam Sancti Laurentii de Anto, monasterium puellarum Sancti Procopii de Sao, et ecclesiam sanctorum apostolorum Simonis et Judæ extra muros; Ecclesiam Sancti Sebastiani cum omnibus earum pertinentiis.

A Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integre conserventur eorum pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salvo nimirum in omnibus jure, et auctoritate sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Si qua igitur in futuram ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, extremo si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in examine districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episc.

Ego Conradus Sabinen. episc.

Ego Theodewinus Silvæ Candidæ episc.

Ego Petrus Albanen. episc.

Ego Petrus diac. card. S. Mariz in Porticu.

Ego Guido in Rom. Ecclesia altaris minister dign.

C Datum Laterani per manum Bosonis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, vii Kalend. Decembris, indict. viii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii II papæ anno 1.

LXX.

Bulla pro abbacia Classensi S. Apollinaris.

(Anno 1144, Nov. 29.)

[*Annal. Camaldul.*, III, 411.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis HENRICO abbati monasterii Sancti Apollinaris in Classe ejusque fratribus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

D Ad hoc universalis Ecclesiæ cura nobis a provisorio omnium bonorum Deo commissa est, ut religioſas diligamus personas, et beneplacentem Deo religionem studeamus modis omnibus propagare. Nec enim Deo gratus aliquando apostolicus impenditur famulatus, nisi ex charitatis radice procedens a puritate religionis fuerit conservatus. Oportet igitur omnes Christianæ fidei amatores religionem diligere, et loca venerabilia cum ipsis personis divino servitio mancipatis attentius confovere, ut nullis pravorum hominum inquietentur molestiis, vel importunis angariis fatigentur. Eapropter, dilecte in Domino filii Henrice abbas, tuis justis postulationibus clementer annuimus, et præfatum monasterium, cui, Deo auctore, præesse dignosceris, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et præsentis scripti privilegio communimus; statuantes ut quascunque possessiones, quæcunque bona idem

monasterium in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant: in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: in Marchia cellas quinque, quarum una est ædificata in honore Sanctæ Mariæ cum castro ibi fundato, quod nominatur Frasta, cum capellis, villis et omnibus sibi pertinentibus; alia in honore Sancti Martini similiter cum castro sibi subjacente cum capellis, villis et omnibus sibi pertinentibus; tertia in honore Sancti Apollinaris in Rotundo cum omnibus ad se pertinentibus; quarta in honore Sancti Viti cum omnibus sibi adjacentibus. Item duobus castris et insula quæ vocatur Collese cum capellis, villis et omnibus sibi pertinentibus. In civitate Fanensæ ecclesie Sancti Apollinaris cum omnibus ad eam pertinentibus. In comitatu Senegaliæ ecclesie Sanctæ Mariæ in Scot cum pertinentiis suis. Quidquid etiam habetis in comitatu Firmano, Pesariensi, Ariminensi, Ravennati, Faventino, Corneliensi, Populiensi, Livieni, Sarsenatæ, Feretrano, Eugubino cum rebus et possessionibus suis. . . . quemadmodum a prædecessoribus nostris Romanis pontificibus statutum est, et scriptis eorum firmatum, solidum auri nobis nostrisque successoribus annis singulis casualiter persolveretis. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si quis igitur hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri alienus fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. [Cunctis autem eidem loco justa serventibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.]

OSTENDE MORIS, DOMINE, MISERICORDIAM TUAM.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus ss.

Ego.....

Ego Petrus Albanensis episcopus ss.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli Calixti ss.

Ego Rainerius presbyter cardinalis tit. Sanctæ Priscæ ss.

Ego Nicolaus presbyter cardinalis tit. Sancti Cyriaci ss.

Ego Hugo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyter tit. Sancti Laurentii in Lucina ss.

A Ego Julius presbyter cardinalis tit. Sancti Marcelli ss.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis tit. Sanctæ Crucis in Jerusalem ss.

Ego Gregorius diaconus card. Sanctarum Sergii et Bacchi ss.

Ego Guido diaconus card. Sanctorum Cosmæ et Damiani ss.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris.

Ego Petrus diaconus card. Sanctæ Mariæ in Porticu ss.

Ego Rodulfus diaconus card. Sanctæ Lucie in Septa Solis ss.

B Ego Astaldus diaconus cardinalis Sancti Eustachii ss.

Ego Joannes diaconus cardinalis Sanctæ Mariæ Novæ ss.

Ego Berardus diaconus cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ss.

Datum Laterani per manum Brunonis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, in Kalend. Decembris, indictione viii, incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii II papæ anno primo.

Exemplata anno 1294 a Villielmo Marcho et Braucha notariis Foroliviensibus.

LXXI.

Privilegium pro ecclesia S. Mariæ Iibenstadenst.

(Anno 1144, Dec. 2.)

[Hugo, *Annal. Præm.*, I, 654.]

C Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Antonio Elvestadensi præposito ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoties illud a nobis petitur quod rationi et honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et B. Dei genitricis semperque virginis Mariæ Elvestadensem ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostræ protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio commu-

D nimus; statuentes ut quascunque possessiones, quascunque bona eadem ecclesia in præsentiarum justo et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. In villa Eberbach censum unius mansi vinearum, et in Auavilla censum dimidii mansi quæm frater noster Henricus Moguntinus archiepiscopus vobis donavit, et scripto suo firmavit. Prohibemus autem ut ejusdem loci advocatiam nullus sibi usurpare liceat; sed sicut hactenus ab omni advocato libera et quieta de cætero maneat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum

liceat præfatam ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva apostolicæ sedis auctoritate, et diocessani episcopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita; si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Datum Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, iv Nonas Decembris, indict. vii, Incarnationis Dominicæ 1144, pontificatus vero domini Lucii papæ II anno i.

LXXII.

Privilegium de ecclesiis episcopo Parisiensi subjectis et de libertate suppellectilium decedentis episcopi a Christianissimo rege Ludovico concessa.

(Anno 1144, Decemb. 5.)

[*Cartulaires de Notre-Dame de Paris, t. I, p. 25.*]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri THEOBAUDO, Parisiensi episcopo, ejusque successoribus canonice promovendis, in perpetuum.

Quanto nobis et gloriosa Parisiensis Ecclesia pro sede regis Francorum existit famosior, et in amore et reverentia beati Petri et sanctæ Romanæ Ecclesiæ, venerabilis frater Theobaude, manifestis argumentis exstat devotior, tanto propensius, in his quæ ad utriusque decus et emolumentum spectare noscuntur optata suffragia impertimur. Ideoque, charissimus frater Theobaude, rationabilibus postulationibus tuis præbentis assensum, quæcunque Parisiensis ecclesia in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, liberalitate regum, largitione principum, oblatione fidelium seu aliis justis titulis, Deo propitio, poterit adipisci, tibi tuisque successoribus, et per vos, Parisiensi ecclesiæ apostolici muniminis privilegio communimus. In quibus hæc propria duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam videlicet Sancti Marcelli, ecclesiam Sancti Clodoaldi cum villa et omnibus appenditiis suis, ecclesiam Sancti Germani Altissiodorensis, ecclesiam Sancti Eligii; ecclesias quoque de Campellis cum præbendis et tribus parochiis, id est, de Sancto Mederico, de Capella et de Karris eidem ecclesiæ pertinentibus, salvo nimirum censu duorum solidorum monetæ illius terræ, videlicet quæ in partibus illis expenditur,

A Senonensi Ecclesiæ annualiter persolvendo; quæ videlicet supradictæ ecclesiæ ad jus et proprietatem Parisiensis episcopi spectare noscuntur. Jus etiam episcopale in subscriptis abbatibus, et earum parochiis seu parochianis omnibus, videlicet, in abbacia Latiniacensi, in abbacia Fossatensi, in abbacia Sancti Maglorii, in abbacia Sancti Victoris, in abbacia vallis Sanctæ Mariæ, in abbacia de Sarneia, in abbacia sanctimonialium de Monte-Martyrum, de Edera et de Kala; in ecclesia super Argenteoli. Præterea pactum et conventionem inter te et charissimum filium nostrum Ludovicum, regem Francorum illustris memoriæ faciam, de loco in suburbio Parisiensi sito, qui Campellus nominatur, tibi nibilominus confirmamus; ita, videlicet ut tertia pars totius redditus Fossati illius terræ, sive in censu seu in emptioibus, venditionibus, questibus aut aliis quibuscunque modis aliquid inde processerit, tibi et successoribus tuis, absque diminutione aliqua, persolvatur: Duæ vero reliquæ partes regali fisco redantur. Quicunque vero fuerit præpositus regis, super hoc fidelitatem tibi tuisque successoribus faciat, et tuus, regi et hæredibus suis; et unus absque altero nihil de terra illa suscipiat vel disponat. Statuimus etiam ut, si aliquis Ecclesiæ Parisiensis canonicus, ad episcopatus fuerit honorem promotus, ipsius præbenda ad Parisiensem Ecclesiam libero revertatur. Apostolica quoque auctoritate interdiximus, ut suppellectilem decedentis episcopi Parisiensis nullus omnino diripiat, sed ad opus ecclesiæ et successoris sui illibata permaneat, sicut a Ludovico, illustri Francorum rege, concessum est, et scripto tuo firmatum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat, te vel successores tuos, super hac nostra confirmatione temere perturbare, vel possessiones Ecclesiæ Parisiensis auferre, vel ablatas retinere, seu quibuslibet molestiis fatigare. Si qua igitur in posterum ecclesiastica sæcularive persona, hujus nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi præsumptionem suam satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere, de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem ecclesiæ sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen. Hic subscriptiones cardinalium.

Datum Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, Nonis Decembris, indictione viii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii papæ II anno primo.

LXXIII.

Monasterium Savigniense sub sua suscipit protectione, ejusque possessiones confirmat.

(Anno 1144, Dec. 5.)

[MARTENE, *Ampl. Collect.*, I, 775.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis SERLONI abbati S. Trinitatis Savignei monasterii ejusque fratribus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Desiderium quod ad religionis propositum et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenter concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecte in Domino fili Serlo abbas, tuis rationabilibus postulationibus clementer annuimus et monasterium S. Trinitatis, cui, Deo auctore, præesse dignosceris, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus, statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum juste et rationabiliter possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipi ci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Ex dono Radulfi Filgeriensis et Henrici filii ejus forestam Savignei cum omnibus appenditiis suis et molendinum de Romaniaco. Ex dono Henrici regis Anglorum apud Abrincas vineam de Campo-Bedri cum appenditiis; et in foresta de Passeis locum de Frenusia cum terra de Moreth, et locum de Sancto Alveo cum terra de Bello-Campo et locum de Domino Petro cum omnibus ad prædicta loca pertinentibus, et in eadem foresta de Passeis pasnagium et herbagium cum cæteris consuetudinibus, et in aliis forestis suis pasnagium, et in tota terra sua et in portibus maris quitantiam theloneorum et omnium consuetudinum . . . præterea de laboribus quos propriis manibus aut sumptibus colitis, seu de nutrimentis vestrorum animalium, a quolibet clerico sive laico decimas exigi prohibemus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri

A Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

[OSTENDE NOBIS MISERICORDIAM TUAM.]

[S. PETRUS. S. PAULUS. LUCIUS PAPA II.]

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Gregorius diaconus cardinalis sanctorum Sergii et Bacchi ss.

Ego Guido diaconus cardinalis SS. Cosmæ et Damiani ss.

Ego Petrus Albanensis episcopus ss.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli Calixti ss.

Ego Rannerius presbyter cardinalis tit. Sanctæ B Priscæ.

Ego Guido presbyter cardinalis tit. SS. Laurentii et Damasi ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Angeli.

Datum Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, Nonas Decembris, indict. VIII, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domini Lucii II papæ anno primo.

LXXIV.

Privilegium pro abbacia S. Martini de Campis.

(Anno 1144, Dec. 5.)

[MARRIER, *Hist. de Saint-Martin des Champs*, p. 76.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ODOMI priori S. Martini de Campis, ejusque fratribus tam presentibus quam futuris, regulariter substituendis, in perpetuum.

Ad hoc nobis Ecclesiæ catholicæ cura summo pastore Deo commissa est, ut Dei servos paternis affectibus diligamus, et eo amplius studeamus ipsorum devotionem modis omnibus confovere, quo ferventius ipsi disciplinis ecclesiasticis et sanctorum Patrum Regulis inhærere noscuntur. Tunc enim Deo gratus apostolicus impenditur famulatus, si sanctorum locorum salubris institutio, rigor et ordo nostris patrocinii in religionis puritate fuerint conservata. Eapropter, dilecti in Domino filii, venerabilis fratris nostri Theobaldi Parisiensis episcopi, qui per Dei gratiam eidem loco utiliter præfuisse dignoscitur, precibus inclinati vestris justis postulationibus clementer annuimus, et ecclesiam B. Martini in qua divino mancipatis obsequio sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus; statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: In episcopatu Exoniensi, ecclesiam S. Jacobi, et ecclesiam Sancti Petri de Wertonia, cum capellis, terris et omnibus pertinentiis suis; terram de Cotheleia et de Raimelia; in episcopatu Ambianensi, ecclesiam S. Gervasii

de Enclira cum capellis et omnibus pertinentiis suis. In episcopatu Atrebatensi, ecclesiam de Passu cum capellis et omnibus pertinentiis suis. In archiepiscopatu Senonensi, in ecclesia S. Mariæ de Stampis, præbendam unam. In episcopatu Parisiensi, in ecclesia beate Mariæ, præbendam unam. In ecclesia S. Genovefæ, præbendam unam. In episcopatu Belvacensi, ecclesiam de Prateriis. In episcopatu Catalaunensi, ecclesiam de Wale-Monte, ecclesiam de Frisivilla cum capella, ecclesiam de Nigro loco, ecclesiam de Espancis, ecclesiam de Verreriis; capellam secus castrum domini Petri in Estannejo, cum omnibus earum pertinentiis.

Porro locus ipse in obedientia et subjectione abbatibus Cluniacensis, ad cuius jus pertinere dignoscitur, cum omnibus quæ ad ipsum pertinent, perpetuo maneat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolicæ auctoritate et diocæsani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Theodewinus S. Rufinæ episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli Calixti.

Ego Rainerius presb. card. tituli S. Priscæ.

Ego Guido presbyt. card. tituli SS. Laurentii et Damasi.

Ego Nicolaus presbyt. card. tituli Sancti Ciriaci.

Ego Manfredus presb. card. tituli S. Savinæ.

Ego Hugo presb. card. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ tit. S. Laurentii in Lucina.

Ego Julius presb. card. tit. S. Marcelli.

Ego Gregorius diaconus card. SS. Sergii et Bacchi.

Ego Guido diac. card. SS. Cosmæ et Damiani.

Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai in carcere Juliano.

Ego Rodolphus diac. card. S. Lucie in Septa Solis.

Ego Joannes diac. card. S. Adriani.

Ego GG. diac. card. S. Angeli.

Ego Astaldus diac. card. S. Eustachii.

Ego Joannes diac. card. S. Mariæ Novæ.

Ego Bernardus diac. card. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Data Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, Nonis Becembris, indictione viii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii secundi papæ anno primo.

LXXV.

Ad Henricum Fulgeriensem et Juhellum de Meduana, — *Commendat eis monachos Savigniacenses.*

(Anno 1144, Dec. 7.)

[MARTENE, *Thesaur.*, I, 396.]

B LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, nobilibus viris HENRICO Fulgeriensi, et JUHELLO Meduanensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Gratum nobis est quod religiosos fratres Savigniensis monasterii, sicut dilecto filio nostro Serlone abbate referente cognovimus, in terra potestatis a Deo vobis commissa juvenis et mantinetis, et de facultatibus vobis a Deo commissis optata eis solatia ministratis. Quia igitur non incepisse, sed perfectiore virtutis est, per apostolica scripta vobis mandamus, atque in peccatorum remissionem injungimus quatenus, juxta bonum initium, locum, et fratres ibidem Domino servientes, ab omnibus injustis calumniis et oppressionibus defendatis, et ad ejusdem loci augmentum studiosius intendatis. Sic enim et in futura sempiternam a Domino retributionem promereri poteritis, et in præsentibus bonorum temporalium abundantiam et incrementum honoris obtinere.

Datum Laterani, vii Idus Decembris.

LXXVI.

Privilegium pro ecclesia B. Mariæ de Reno.

(Anno 1144, Dec. 27.)

[TROMBELLI, *Memorie Stor. di Reno*, Appendix p. 363.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis GUIDONI priori ecclesiæ Beatæ Mariæ de Reno, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris canonice substituendis in perpetuum.

Apostolici moderaminis clementiæ convenit religiosos diligere, et eorum loca pia protectione munire. Dignum namque est et honestati conveniens esse cognoscitur, ut qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, eas et a pravorum hominum nequitia tueamur, et apostolicæ sedis patrocinio teveamus. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et præfata ecclesiam in qua divino mancipati estis obsequio, ad exemplar prædecessoris nostri felicis memoriæ papæ Innocentii II, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et præsentis scripti privilegio communimus. Imprimis siquidem statuente et ordo canonicus secundum beati Augustini Regulam perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conservetur. Præterea quascunque possessiones, quascunque bona

in presentiarum juste et canonice possidetis, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, sive aliis justis modis, Deo propitio, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, Prohibemus quoque ut nullus fratrum post factam ibidem professionem, absque prioris totiusque congregationis permissione, ex eodem claustro audeat discedere: discedentem vero absque communium litterarum cautione nullus omnino suscipiat. Clericos vero, sive laicos liberos, seculariter viventes ad conversionem suscipiendi absque alicujus contradictionis facultatem liberam habeatis, Sane laborum vestrorum quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis animalium vestrorum, nullus omnino clericus vel laicus decimas a vobis exigere præsumat. Oleum vero sanctum, consecrationes altarium, seu basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a diocæsano suscipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit et gratiam atque communionem apostolicæ sedis habuerit, et ea gratis et absque pravitate aliqua vobis exhibere voluerit: alioquin liceat vobis catholicum quemcumque malueritis adire antistitem, qui nimirum nostra fultus auctoritate, quod postulat indulgeat. Obeynte vero te nunc ejusdem loci priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia præponatur, sed liceat vobis communi consilio et pari consensu, vel parti consilii sanioris, secundum Dei timorem et B. Augustini Regulam absque ullius contradictione priorem eligere. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obstat; salva tamen matricis ecclesiæ justitia. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam ecclesiam temere perturbare, aut ipsius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva tamen diocæsani episcopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

OSTENDE NOBIS, DOMINE, MISERICORDIAM TUAM.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus ss.

Ego Theodewinus Sanctæ Rufinæ episcopus ss.
 Ego Petrus Albanensis episcopus ss.
 Ego Gregorius presbyter cardinalis tituli Calixti ss.
 Ego Rainerius presbyter cardinalis tit. Sanctæ Priscæ ss.
 Ego Thomas presb. cardin. tit. Vestinæ ss.
 Ego Manfredus presb. card. tit. Sanctæ Savinæ ss.
 Ego Hugo sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyter tit. S. Laurentii in Lucina ss.
 Ego Otto diaconus cardin. S. Georgii ad Velum Aureum ss.
 Ego Guido diacon. cardin. Sanctorum Cosmæ et Damiani ss.
 Ego Rodolphus diacon. cardin. Sanctæ Lucie in Septa Solis ss.
 Ego Gregorius diac. card. Sancti Angeli ss.
 Ego Joannes diac. card. Sanctæ Mariæ Novæ ss.
 Ego Astaldus diacon. card. S. Eustachii juxta templum Agrippæ ss.
 Ego Hyacinthus diac. card. Sanctæ Mariæ in Cosmedyn ss.
 Ego Beraldus diac. card. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ss.

Datum Laterani per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, vi Kal. Jan., indict. viii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

LXXXVII.

Ad Alvisum episcopum Atrebatensem.

(Anno 1144, Dec. 27.)

[BALUZ., *Miscel.*, II, 167.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ALVISO Atrebatensi episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras tuas debita benignitate suscepimus, utpote quia personam tuam ante pontificale officium vera in Domino charitate dileximus, et nunc ampliori affectu diligere volumus et in quibus secundum Deum possumus honorare. Tua itaque interest tam in pace inter charissimos filios nostros Ludovicum Francorum regem et Theodoricum comitem componenda et aliis quæ ad honorem sanctæ Romanæ Ecclesiæ spectare cognoveris studiose intendere, ut Deus exinde honoretur, et eadem mater tua sancta Romana Ecclesia de tuis bonis actibus gratuletur.

Datum Laterani, vii Kal. Januarii.

LXXXVIII.

Privilegium pro monasterio Sancti Mauri Ratisponensis.

(Anno 1144, Dec. 28.)

[HUNDT, *Metropolis Salzburg.*, III, p. 523.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis GEBBARDO provisorio ecclesiæ quæ dicitur ad Ripas, ejusque fratribus regularem vitam professis, tam presentibus quam futuris, in perpetuum.

Si religiosorum virorum petitiones clementer admittimus nostris procul dubio opportunitatibus benignum ac pium omnipotentem Dominum reperimus. Eapropter, dilecte in Domino fili Gebearde, tuis

rationabilibus postulationibus gratum præbemus assensum, et ecclesiam quæ dicitur ad Ripas cui auctore Domino præsidet, sub apostolicæ sedis tutela et protectione suscipimus, et præsentis scripti pagina communimus; imprimis siquidem statuentes ut Ordo canonicus qui secundum beati Augustini Regulam et fratrum Portuensium Institutionem in eodem loco noscitur institutus, futuris perpetuisque temporibus inviolabiliter conservetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum iuste et canonicè possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Obeunte vero te nunc ejusdem loci præposito, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia præponatur nisi quem fratres communi vel sanioris partis assensu, secundum Dei timorem et Beati Augustini Regulam providerint eligendum. Liceat etiam vobis communicato consilio idoneum defensorem eligere, qui si inutilis apparuerit et pestilens effectus æquitate contempta vobis et rebus vestris noxius esse præsumperit, rejiciendi eum facultatem liberam habeatis. Nullus quoque ad publicas processiones vos invitos trahere, aut quietem vestram quolibet modo audeat conturbare. Sepulturam vero ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obstet, salva Ratisponensis Ecclesiæ canonica iustitia et apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in posterum ecclesiastica sæcularisve persona, haec nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam tenere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non congrue satisfecerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructus bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus ss.

Ego Gregorius cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi ss.

Ego Theodewinus Sanctæ Rufinæ episcopus ss.

Ego Otto diaconus cardinalis S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diaconus card. Sanctorum Cosmæ et Damiani ss.

(6) Suessionensis episcopus erat tunc Goslemus cuius vicem supplevit Hugo Turonensis archiepiscopus, ut videre est in nota huic subjecta.

(7) Anno tantum 1149 hæc controversia finem ac-

A ⁶ Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Hyacinthus diaconi card. S. Mariæ in Cosmedyn ss.

Ego Thomas presbyt. cardin. tit. Vestinæ ss.

Ego Guido presbyt. card. tit. Sanctorum Laurentii et Damasi ss.

Datum Laterani per manus Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, v Kalendas Januarii, indictione VIII, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ, anno I.

LXXIX.

Ad Petronillam Fontis-Ebraldi abbatisam. — Significat se controversiam ejus cum Ulgerio, Andegavensi episcopo dirimendam commisisse concordia vel iudicio delegatis episcopis.

(Anno 1144.)

[D. BOUQUET, *Recueil*, XV, 419.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis in Christo filiabus PETRONILLÆ abbatisæ et sororibus Fontis-Ebraldi, salutem et apostolicam benedictionem.

Etsi, ex injuncto nobis a Domino apostolatus officio, venerabilia loca diligere et manuteneere (debeamus), locum vestrum Fontis-Ebraldi, pro religione et honestate sua, jamdiu specialiter dileximus et diligimus, et in quibus secundum Dominum possumus, vobis providere et jura vestra volumus illibata servare. Nos quidem petitiones vestras paterna benignitate recepimus, et de quibusdam, prædecessorum nostrorum tempore, ex ipsorum mandato, sæpius scripsimus, et eadem per eadem scripta, sicut per nuntios vestros intelleximus, vestram non potuistis obtinere justitiam; dignum duximus ut legatis nostris, quos ad partes illas mittere disponimus, viva voce præcipiamus ut querimonias vestras diligenter audiant, et quod justitia dictaverit, vobis faciant exhiberi; locum quoque vestrum, et quæ ad ipsum pertinent, jurent et manuteneant, et potentes personas illius terræ ad benefaciendum vobis studiose commoneant. De cætero dilectioni vestræ notum esse volumus, quod de controversia quæ inter vos et venerabilem fratrem nostrum Ulgerium Andegavensem episcopum tanto tempore agitata est, paterno affectu dolemus, et ut debitum finem obtineat, tam pro vobis quam pro fratre nostro libenter operam damus. Inde est quod venerabilibus fratribus nostris G [aufrido] Burdegalensi archiepiscopo, G [aufrido] Carnotensi, B [ernardo] (6) Suessionensi, B [ernardo] Santonensi, et G [isleberto] Pictaviensi episcopis, per apostolica scripta injungimus ut infra quadraginta dies, postquam præfatus episcopus a sede apostolica redierit, in unum conveniant, et eandem controversiam per concordiam vel iudicium definiant (7). Eundem quoque episcopum studiose rogamus, et re-

cepit, ut ex sequenti patet instrumento: « Ego Engelbaudus, Dei patientia Turonensium humilis minister, præsentibus et futuris notum fieri volo, quod controversiam quæ diu inter Andegavensem Eccle-

gando ibi præcipimus ut vos et locum vestrum diligat, juvet et manteneat, et tam in hoc quam in aliis talem erga vos semetipsum exhibeat, ut gratiam B. Petri et vostram ampliorem acquirat. Tua itaque interest, dilecta in Domino filia Petronilla abbatissa, cum a præfatis fratribus nostris evocata fueris, ad eos accedere, et quod ipsi super hoc supra dicto modo stauerint, humiliter observare. Præterea, quoniam de vobis valde confidimus, charitatem vestram per omnipotentem Deum deprecamur, ut ipsæ speciales pro me ad Dominum orationes faciatis et per omnes congregationes vestri ordinis, fieri studeatis.

Datum Laterani, vi Kal.

LXXX.

Bulla pro Ecclesia S. Augustini Cantuariensis. B

(Anno 1144.)

[*Rev. Anglic. Script.*, III, 1805.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Hugoni abbati Beati Augustini Cantuariensis ejusque fratribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Venerabilium locorum cura nos admonet de eorum perpetua securitate tractare, et *infra*. Concordiam itaque quæ inter vos et venerabilem fratrem nostrum Theobaldum archiepiscopum Cantuariensem super l. s. et vii d. quos vestrum monasterium Ecclesie Cantuariensi singulis annis solvere consueverat, sicut per venerabilem fratrem nostrum Henricum Wyntoniensem episcopum et alios discretos viros pacis intuitu rationabiliter facta est, apostolica auctoritate firmamus et ratam manere censemus, ut videlicet ecclesie S. Trinitatis Cantuariensis duo molendina apud Dovor, quæ juris ipsius erant monasterii, et xx s. de præbenda quam idem monasterium habet in ecclesia Sancti Martini de Dovor, hac conditione ut de cætero memoratos l. s., vii d. non exigat, salva in cæteris utriusque Ecclesie per omnia dignitate. Statuimus etiam ut in concambiam illorum trium solidorum qui pro pane, potu et arietibus, archiepiscopo et Ecclesie Cantuariensi a monachis B. Augustini annuatim solvebantur,

et monasterium Fontis-Ebraudi cum multis laboribus et innumerabilibus expensis agitata fuerat, tandem, Dei miseratione permittente, ad tranquillitatis portum hoc modo deduximus. Investituram itaque quæ Turoni a venerabilibus Patribus Hugone Turonensi, Gaufrido Burdegalensi archiepiscopis, Gaufrido Carnotensi, Gilberto Pictaviensi, Bernardo Xantonensi, episcopis, et aliis pluribus personis adjudicata fuit, quam etiam frater noster Ulgerius Andegavensis episcopus concessit, nos vice Andegavensis Ecclesie monialibus Fontis-Ebraudi concessimus et confirmavimus, ut firmiter deinceps et inconcusse habeant, teneant ac possideant. Ipsæ vero moniales bonam pacem se deinceps cum Ecclesia Andegavensi habituras nobis promiserunt et concesserunt. Statuimus autem quod Basletus omnia illa de quibus eum apud Calumniam investivimus, de cætero, salvo jure Andegavensis episcopi, habeat et possideat. Pro recompensatione vero damnorum suorum, quæ se multa et gravia pertulisse conquerebatur, statuimus ut mille solidi Andegavensis monetæ ei solverentur. Quod et factum est; et sic, Deo annuente, bona

A sicut pro bono pacis et utriusque ecclesie quiete, a nobis et fratribus nostris provisum est, quod archiepiscopus præfatus tres solidatas terræ ipsius monasterii recipiat quas Ecclesia Cantuariensis de cætero imperpetuum quiete habeat, ita ut nec eidem archiepiscopo, nec alicui successorum suorum per se sive per ministros suos ab eodem monasterio vel fratribus aliquid exigere liceat. Si quis autem contra hæc temere venire præsumpserit, nisi tertio commonitus reatum suum digna satisfactione correxerit, anathematis gladio feriatur.

LXXXI.

Diplomatis fragmentum pro monasterio S. Augustini Cantuariensis.

(Anno eodem.)

[*Ibid.*, p. 1806.]

Lucius episcopus servus servorum Dei, etc. . . .

Præterea confirmamus vobis Estanoris et totum lituus usque ad medietatem aquæ, sicut a bonæ memoriæ Henrico et Stephano Anglorum regibus monasterio est concessum, etc... (*Et hæc bulla est cum subscriptione x. cardinalium.*)

LXXXII.

Assignmentem quam Hugo secundus abbas S. Augustini Cantuariensis fecit de sacristia et camera monasterii ecclesie confirmat.

(Anno 1144.)

[*Ibid.*, p. 1806.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, etc.

Quoties nobis illud petitur et *infra*, etc. Concessionem itaque possessionum sive reddituum ad luminaria continuanda, et ipsum monasterium reparandum et ornandum a te, fili abbas Hugo, cum fratrum consilio rationabiliter factam et scripto tuo confirmatam, præsentis scripti pagina confirmamus, et ratam manere censemus, videlicet duo molendina *infra* civitatem, x marcas de Ecclesia de Middleton, ita ut tres sint ad libros faciendos, et cætera septem reddantur altari, et omnes denarios qui oblati fuerint in festo Sanctorum Cosmæ et Damiani in vestra capella de Chistelet, et omnes denarios quos solebat habere de

concordia inter Andegavensem Ecclesiam et Fontis-Ebraudi monasterium composita. Hæc siquidem concordia facta est apud Fontem-Ebraudi per manum nostram in præsentia domnæ Petronillæ abbatissæ, et priorissæ Fontis-Ebraudi, et Mathildis sororis comitis [Britanniæ], in capitulo monialium ipsarum concordiam laudante et confirmante (forte laudantis et confirmantis). Interfuerunt huic concordie Bernerus abbas Nucariensis, et clerici nostri Theduinus magister scholarum, Guillelmus capellanus, Bricius capellanus, Garnerius notarius; clerici Andegavenses, Gaufridus de Sancto-Saturnino archidiaconus, Jonas capellanus, et plures alii. Ut autem hæc concordia firma et inconcussa permaneat, scripto huic commendare curavimus, et sub chirographi astipulatione firmari fecimus. Actum est hoc anno ab Incarnat. Dom. 1149, Eugenio papa in urbe præsidente, Ludovico rege Francorum in expeditione Jerosolymitana demorante. Sigillum Engelbandi archiep. Turonensis., sigill. monasterii Fontis-Ebraudi. Ex *Clypeo* Joan. de la Mainfraine t. II, p. 482.

capella Sanctæ Mildredæ in Thanet; et etiam metietatem candelarum et ceræ quæ oblatæ fuerint in memorato scilicet festo Cosmæ et Damiani, constitutionem ad vestitum monachorum a vobis communi consilio et assensu simili modo factam, nihilominus confirmamus. Si quis autem hujus nostræ confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communitus, si non reatum suum congrua satisfactione correxerit, honoris et officii sui dignitate careat, etc.

LXXXIII.

Ad regem Conradum. — De sua oppressione, et ipsum ad patrocinium Ecclesiæ Romanæ invitat.

(Anno 1144.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 609.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, charissimo filio CONRADO Romanorum regi illustri, salutem et apostolicam benedictionem.

Omne datum optimum (Jacob. 1), etc. Populus enim Romanus nullas insaniz suæ metas ponere volens, senatoribus, quos ante instituerat, patricium adjiciens, atque ad hanc dignitatem Jordanem Petri Leonis filium eligentes, omnes ei tanquam principi subjiciuntur. *Et infra*: Deinde pontificem suum adeunt, ac omnia regalia ejus, tam in Urbe quam extra posita, ad jus patricii sui reposcunt: eumque more antiquorum sacerdotum de decimis tantum et oblationibus sustentari oportere dicentes, de die in diem animam justis affligere non timuerunt.

LXXXIV.

Willelmo patriarchæ Hierosolymitano privilegia quædam concedit.

(Anno 1144.)

[ROZIERE, *Cartul. du Saini-Sépulcre*, 6.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri GUILLELMO, Jerosolymitano patriarchæ, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Quanto apostolicæ sedi et beato Petro, apostolorum principi, ab universis Ecclesiis longe lateque diffusis reverentiam convenit exhiberi, dicente ad eum Domino: *Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*, tanto magis in earum curam sive tuitionem nos oportet esse sollicitos et exacta diligentia laborare; cumque cætera venerabilia loca sanctorum honorare summopere debeamus, non ab re erit si civitatem regis magni sanctique sanctorum peculiarem locum ac reverentissimam Jerosolymitanam Ecclesiam specialius veneremur, eique dignitatem et jura sua conservemus. Quam enim idem Rex regum et Dominus dominantium corporali præsentia dignatus est visitare, sueque passione ac resurrectione, ascensione et sancti Spiritus missione voluit illustrare, debet ab universis fidelibus propensius honorari, et in suis opportunitatibus efficaciter confoveri. Hujusmodi nimirum intuitu, frater in Christo charissime Guillelme patriarcha, tuis justis postulationibus debita benignitate gratum impertientes assensum, civita-

tes omnes atque provincias, quæ in præsentiarum tibi et Ecclesiæ Jerosolymitanæ patriarchali seu metropolitico jure subjectæ, quæcunque etiam temporibus utriusque Balduini et Fulconis, Jerosolymitanorum regum, Ecclesiæ Jerosolymitanæ gratia divina restitutæ, et per authentica Romanorum pontificum privilegia confirmatæ sunt, vel si quæ in futurum per industriam atque potentiam charissimi filii nostri Balduini, illustris et gloriosi Jerosolymorum regis, ad honorem Dei et salutem Orientalis Ecclesiæ de sub jugo paganorum eidem Jerosolymitanæ Ecclesiæ, Domino auxiliante, restituta vel aliis justis modis acquisita fuerint, tibi tuisque successoribus et [per] vos sanctæ Jerosolymitanæ Ecclesiæ per præsentis scripti paginas roboramus, et patriarchalem vel metropolitam dignitatem ac reverentiam in eisdem civitatibus atque provinciis vobis auctoritate sedis apostolicæ confirmamus, salva reverentia et auctoritate sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

LXXXV.

Ad Salzburgensem archiepiscopum, et ad Gurgensem episcopum,

(Anno 1144.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 617.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus CONRADO Salzburgensi archiepiscopo, ROMANO Gurgensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Venientem ad apostolicam sedem dilectum filium nostrum Gerhoum Richerispergensensem præpositum paternam benignitatem suscepimus, et pro religione et honestate sua personam ejus honorantes cum gratia sedis apostolicæ ad propria remisimus. Ipsum itaque vestræ fraternitati attentius commendantes, per præsentia scripta rogamus, quatenus, sicut hactenus obtentu solius religionis et honestatis fecistis, pro beati Petri, et nostra reverentia ipsum de cætero honoretis, et diligatis, et in necessitatibus suis opem sibi et consilium tribuatis.

LXXXVI.

Ad episcopum Burgensem in Hispania. — Ut ecclesiam de Caradigua fratribus Cluniacensibus reformandam committat.

(Anno 1144.)

[Bullar. Cluniac., p. 55.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri. . . Burgensi episcopo.

Memnisse debet tua fraternitas quod ecclesiam de Caradigua dictante justitia tibi restituius; facta vero restitutione discretionem tuam studiose monuimus, quatenus eandem Ecclesiam fratribus Cluniacensibus, ad reformandam ibidem religionem, pro reverentia Beati Petri et nostra committeres. Quoniam igitur per eosdem fratres multa loco et in religione reformata, et bonis temporalibus augmentata, cognovimus; sicut tibi viva voce innuimus, ita per præsentia scripta mandamus, quatenus infra quadraginta dies, postquam præsentia scripta

susceperis, eandem ecclesiam monachis Cluniacensibus committas, et in prioratum concedas, salva tamen tua et Ecclesiæ tuæ justitia. Si vero abbas, qui eidem loco præfuisse dignoscitur, sub obedientia Cluniacensis abbatis manere voluerit, nos ei injunximus ut eum charitative pertractet; sin autem secundum prudentiam tibi a Deo collatam ut ei in alio loco provideas.

LXXXVII.

Otoni episcopo Pragensi mandat ut monasterium Raygradense adversus Wratislaw, ducem Drunensem et alios nobiles tueatur.

(Anno 1144.)

[BOCZEK, *Cod. diplom. Morav.*, I, 252.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri OTTONI Pragensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Conquerentes nobis transcribere litteras dilecti filii . . . abbas et fratres ejusdem de Porevov, quod sibi per laicas personas videlicet Wratizlaum ducem et nonnullos nobiles terræ ejusdem rapiendo et detinendo bona monasterii Raygradensis, quod eorum esse dignoscitur, non modicæ injuriæ et damnationes inferantur. Quapropter fraternitatem tuam hortamur, etc.

LXXXVIII.

Willelmo patriarchæ Hierosolymitano privilegia quædam concedit.

(Anno 1145.)

[ROZIKER, *Cartul. du Saint-Sépulcre*, 32.]

Lucius, episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri GUILLELMO, patriarchæ Hierosolymitano, salutem et apostolicam benedictionem.

Justum est et, qui sua desiderat a successoribus mandata servari [præ]decessorum suorum statuta observare non negligat. Eapropter, venerabilis in Christo frater Guillelmus patriarcha, tuis justis postulationibus gratum impertimur assensum, atque prædecessoris nostri felicitis memoriæ, papæ Innocentii, vestigiis in hærentes, concordiam, quæ inter Warmundum bonæ memoriæ, prædecessorem tuum, et Ebremarum, tunc Casariensem archiepiscopum, pacis intuitu facta est ac postmodum tam a te ipso quam a fratre nostro Gaudentio, Casaræ archiepiscopo, scriptis et testimoniis confirmata, ratam et inconvulsam perpetuis temporibus manere sancimus. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, eamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Datum Romæ, n Nonas Januarii.

LXXXIX.

Ad Petrum Cluniac. — Super subjectione abbatis monasterii S. Benedicti super Padum iusi Cluniacensi abbati.

(Anno 1145, Jan. 11.)

[*Bullar. Cluniac.*, p. 54.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis PETRO Cluniacensi abbati, ejusque fratribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Privilegiis quæ a sede apostolica Cluniacensi monasterio indulta sunt, diligenter inspectis, manifeste cognovimus quod Beati Benedicti monasterium a prædecessore nostro bonæ memoriæ Gregorio papa septimo Hugoni Cluniacensi abbati, ejusque successoribus commissum est, ut in ejus gubernatione atque custodia et potestatem habeant, et studium procurationis impendant. Obeunte quoque ipsius loci abbate, eorum semper provideat diligentia, quatenus idonea, et huic officio digna in loco regiminis secundum Regulam Sancti Benedicti, persona subrogetur; et quidquid in monasterio ad augmentum et observationem monasticæ religionis institui vel emendari oportuerit eorum semper magisterio et dispensatione administretur, salva quidem in omnibus auctoritate sedis apostolicæ, cujus juris locus ille esse dignoscitur. Idipsum quoque ab ipsius successoribus, nostris prædecessoribus, et præcipue papa Calixto felicitis memoriæ statutum est et confirmatum, qui in sua confirmatione addidit, ut in eodem Beati Benedicti monasterio, sine Cluniacensis abbatis consilio, provisione et præcepto abbas nullatenus eligatur, nullusque episcoporum sine commendatitiis litteris Cluniacensis abbatis eidem electo consecrationis vel ordinationis manum imponat; alioquin et consecrator tanquam constitutionis apostolicæ prævaricator graviori subjaceat ultioni, et consecrati electio sive ordinatio, donec apostolicæ sedi et ejus Cluniacensi monasterio satisfiat, irrita habeatur. Nunc autem nostro tempore, dilecte in Domino filii Petre abbas, tam per te, quam per fratres tuos, nostris prædecessoribus et nobis etiam sæpe conquestus es, quod te, inconsulto contra supradictum tenorem sibi abateu elegerint, et debitam tibi obedientiam ac reverentiam subtrahant. Unde prædecessor noster felicitis memoriæ papa Innocentius per litteras suas eis mandavit ut Guillelmus abbas, qui vobis inconsultus electus et ordinatus fuerat, cum honestis et discretis personis de fratribus suis, monasterium et fratres Cluniacenses visitaret, et tibi, Petre abbas, obedientiam ac reverentiam, quemadmodum suus prædecessor bonæ memoriæ Henricus exhibuisse dignoscitur, cum humilitate et charitate exhiberet; quo nequaquam per eos adimpleto, et vobis in vestra querimonia persistentibus, per apostolica eis scripta mandavimus, ut præfatus Guillelmus abbas cum honestis et discretis personis et privilegiis sui monasterii in præteritis Beati Andrea octavis nostro se conspectui præsentaret, ut utrius-

que partis causa cognita, pacem inter vos, Domino auxiliante, componeremus. Fratribus autem vestris eodem termino nostro conspectui presentatis, nec ipse venit, nec per fratres suos, qui nostro se conspectui presentarent, pax inter vos potuit reformari. Quia ergo tam manifestæ Cluniacensis justitiæ ulterius deesse non possumus, per apostolica eis scripta mandavimus, atque præcepimus quatenus ipse Guillelmus abbas, ut supra diximus, cum honestis et discretis personis de fratribus suis, occasione dilationis remota, Cluniacense monasterium visitet, atque tibi, Petre abbas, obedientiam ac reverentiam quam prædecessores tui tuis prædecessoribus exhibuisse noscuntur, humiliter exhibeat. Quod si infirmitate gravatus ipse id adimplere non poterit, per meliores personas ipsius monasterii id ipsum adimpleat. De cætero vero, ne in eodem Sancti Benedicti monasterio, nisi juxta prædictum tendrem privilegiorum sedis apostolicæ, abbatis fiat electio, apostolica auctoritate prohibemus. Quod si facta fuerit, irrita et vacua habeatur.

Datum Romæ, III Idus Januarii.

XG.

Privilegium pro ecclesia S. Blasii Frideselensi.

(Anno 1145, Jan. 16.)

[Exstat in tabulario regio Hannoverano, teste JAFFÉ, *Regesta Rom. pont.*, p. 613.]

XCI.

Sancti Sabæ monasterium Cluniacensibus in perpetuum subjicitur.

(Anno 1145, Jan. 19.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 613.]

Lucius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio PETRO Cluniacensi abbati, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Etsi Ecclesiarum omnium cura nobis ex apostolicæ sedis administratione imminet: illis tamen locis, quæ nostro regimini specialiter commissa sunt, atque infra Urbem sita, juris sanctæ Romanæ Ecclesiæ esse noscuntur, propensiori nos convenit affectionis studio imminere. Beati Sabæ monasterium, a temporibus beatissimi papæ Gregorii in religione et honestate fundatum, atque magnis et amplissimis possessionibus ditatum fuisse dignoscitur. Nunc autem peccatis exigentibus, et religio elapsa est, et pravorum hominum superabundante nequitia, bona et possessiones distractæ sunt, et ab ipso contra justitiam alienata. Eapropter, dilecte in Domino filii Petre abbas, quoniam Cluniacense monasterium, per omnipotentis Dei gratiam, tandiu longe lateque religione præcipua floruit, et bonæ opinionis odore multos aspersit: præfatum sancti Sabæ monasterium cum omnibus ad ipsum pertinentibus, ad reformandam ibidem religionem, ad meliorandum etiam et

A disponendum, tibi, tuisque successoribus in perpetuum committimus: ut in ipsius restitutione et gubernatione, studium et sollicitudinem impendatis, et potestatem habeatis. Decernimus etiam ut sine Cluniacensis abbatis provisione et consilio, ibidem abbas de cætero nullatenus eligatur. Sed vestra semper provideat diligentia, quatenus idonea, et huic officio digna in loco regiminis, secundum regulam S. Benedicti, persona subrogetur, et quidquid in monasterio ad augmentum et observationem monasticæ religionis instituit, vel emendari oportuerit, vestro semper magisterio et dispensatione administratur. Salva quidem in omnibus auctoritate sedis apostolicæ, cujus juris locus ille esse dignoscitur. Si qua igitur ecclesiastica sæcularisve persona hanc nostræ B constitutionis paginam sciens, etc.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ episcopus subscripsi, cum decem et octo cardinalibus.

Datum Romæ per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, XIV Kal. Februarii, indict. VIII, Incarnat. Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno I.

XCII.

Ad Petrum Cluniacensem abbatem. — Missus ad id Cluniacenses monachos in ecclesia Sancti Sabbæ locutos significat.

(Anno 1144, Jan. 200.)

[DOM BOUQUET, *Recueil*, XV, 416.]

C LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis PETRO abbati et monachis Cluniacensibus salutem et apostolicam benedictionem.

Fratres vestros debita benignitate suscepimus, eosque apud Sanctum Sabam honeste locavimus. Maxima vero urbis perturbatione (8) præpetiti, quam per dilectos filios nostros Joannem camerarium et alios fratres vestros plenius intelligere poteritis, abbatem ibi ordinare nequivimus; locum tamen ipsum cum omnibus pertinentiis suis per privilegium nostrum vobis concessimus et confirmavimus. Quam citius autem per Dei gratiam ab his expediti, magistro Mario qui hactenus eidem loco præfuerat, quem pro ipsorum novitate provisorem eis per aliquantulum temporis dimisimus, providere D curabimus, et illum qui a fratribus vestris nobis designatus est, ibidem ad honorem Dei et sanctæ Romanæ Ecclesiæ et Cluniacensis monasterii, Domino auxiliante, in abbatem ordinare curabimus. Rogamus autem ut pro nobis et universo statu sanctæ Dei Ecclesiæ speciales orationes ad Dominum faciatis et per religiosos congregationis vestri ordinari fieri studeatis.

Datum Romæ, XIII Kal. Februarii.

(8) De his turbis Godefridus Viterbiensis, et Lucius II, inquit, intendens senatum extinguere, cum ingenti militia Capitolium Romæ conscendit, ut sedentes ibi tunc senatores cum dedecore removeret. Senatus autem populusque Romanus ad arma con-

versus, papam cum suis omnibus a Capitolio in monumento repellunt; ubi papa, sicut tunc audivimus, lapidibus magnis percussus, usque ad obitus sui diem, qui proxime secutus est, non sedit in sede.

XCH.

Privilegium pro monasterio Baumburgensi.

(Anno 1144, Jan. 23.)

[*Monumenta Boica*, II, p. 187.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis GODESCALCO Paumbercensi præposito, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Ad hoc nobis Ecclesiæ Catholicæ cura a summo pastore Deo commissa est, ut Dei servos paternis affectibus diligamus, et eo amplius studeamus ipsorum devotionem modis omnibus confovere, quod ferventius ipsis disciplinis ecclesiasticis, et sanctorum Patrum regulis inhærere noscuntur. Tunc enim Deo gratus apostolicus impenditur famulatus, si sanctorum locorum salubris institutio, rigor et ordo nostris patrocinis in religionis puritate fuerint conservata. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et Beatæ Margaretæ ecclesiam in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus, statuente ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis, Deo propitio, poteris adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exhibenda vocabulis: Scirnisca, Rota curtem et molendinum unum, Homdorf, Windebercum cum suis pertinentiis; prædia quæ a Berengario comite, et aliis Dei fidelibus devotionis intuitu vobis concessa sunt. Liceat etiam præposito, qui pro tempore fuerit, advocatum quem eidem loco utilem et necessariam esse perspexerit, communis vel sanioris partis fratrum consilio, secundum Deum eligere; et si inutilis apparuerit remove, sicut a prædecessoribus nostris bonæ recordationis Paschali, Honorio et Innocentio statutum esse dignoscitur, et scripto suo firmatum. Sane laborum vestrorum quos propriis manibus aut sumptibus colitis, seu de nutrimentis vestrorum animalium nullus omnino clericus vel laicus decimas a vobis exigit. Obeunte vero te nunc ejusdem loci præposito vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia præponatur, nisi quem fratres communi consilio, vel pars consilii sanioris, secundum beati Augustini Regulam præviderit eligendum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolicæ auctoritate, et diocæsani episcopi canonica justitia. Ad iudicium autem hujus a sede apostolica perceptæ

A protectionis unum bisantium aureum, nobis nostrisque successoribus annuatim persolveris. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Dei et Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

B Datum Romæ per manum Baronis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, x Kal. Februarii, indictione viii, Incarnationis Dominicæ anno 1144, pontificatus vero domni Lucii II papæ anno primo.

XCIV.

Ad monachos S. Pancratii.— Irritas declarat chartas per quas filii Patribus suis successores sunt in ecclesiis.

(Anno 1144-1145.)

[*Mansi, Concil.*, XXI, 615.]

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, priori et monachis Sancti Pancratii salutem et apostolicam benedictionem.

Cum simus ad regimen universalis Ecclesiæ, Domino disponente, vocati, sicut ea solvere debemus, quæ ipsius Ecclesiæ nutriunt honestatem; sic ea tenemus evellere quæ canonicis obviant institutis, et materiam dissolutionis videntur adferre. Sane relationis vestræ tenore comperimus pravam apud vos, sub prædecessorum vestrorum negligentia, consuetudinem introductam, quod filii eorum, qui vestras ecclesias tenuerunt, ut... patribus ab ipsis antecessoribus nostris confirmationem de obtinendis ecclesiis, consecuti, sub reprebensibili collusione volunt ipsas ecclesias jure successionis habere, et talium confirmationum obtentu aliqua pensione retenta, patres filios sibi constituere successores. D Cum igitur ex hoc et canonicæ disciplinæ vigor infringitur, et temporalia vobis damna proveniunt; prædictas concessionem vel confirmationem, taliter ab eorundem locorum priore, vel etiam ab apostolica sede veritate tacita impetrata, irritas esse censuimus; præsentium vobis auctoritate licentiam concedentes, ut in ecclesiis vestris, non obstantibus concessionibus, aut confirmationibus illis, liceat vobis idoneas personas eligere, et electas episcopo præsentare, ut animarum cura recepta de spiritibus ei, vobis autem de temporalibus debeant respondere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et

deatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se novem
rit incursum.

Dat. Vellei. K. J.

XCV.

Ad *** cum adhuc presbyter cardinalis.

[MANSI Concil., XXI, 617.]

De abusivis et abusionibus quæ hoc tempore in
Ecclesia Dei sunt, multa, reverende frater, in charta
notasti, et plura notare potuisti: quia peccatis no-
stris exigentibus multo plura sunt in hoc pericu-
loso tempore, quam in diebus patrum nostrorum.
Quæ tanto liberius et crebrius sunt, quanto nulli,
aut paucissimi sunt, qui ex adverso ascendunt, et
murum pro domo Israel opponendo stent in prælio

in die Domini. Unde credimus Antichristum vel jam
venisse, vel in proximo venturum esse, cujus faciem,
sicut in Job legitur, præcedit egestas: egestas si-
quidem virtutum, et virtuosorum hominum, ut ea
liberius voluntatem suam faciat, quo fere nullus
est qui ei contradicat. Inter hoc autem, bone frater,
quid tibi agendum sit non ignorat tua religiositas
a cunabulis sacris litteris erudita. Ego attem, hoc
mihi video faciendum, et utinam faciam! et hoc
tibi consulo tanquam charissimo fratri, ut abomi-
nationes quæ sunt Domini adjutorio vitemus, et sa-
per his qui faciunt doleamus, quatenus vir ille ve-
stibus lineis de quo in Ezechiele legitur, Tau super
frontem nostram signet, et non occidamur.

VARIORUM AD LUCIUM PAPAM

18 EPISTOLÆ.

I.

Alphonsi regis Portugalie epistola ad Lucium II papam, qua regnum suum Romanæ Ecclesie tributarium constituit.

(BALUZ., *Miscell.* edit. in-fol., tom. III, pag. 78.)

LUCIO secundo A. rex Portugalensis (9).

Claves regni cælorum beato Petro a Domino no-
st Jesu Christo concessas esse cognoscens, ipsam
patronum et advocatum apud Deum omnipotentem
habere disposui, ut et in vita præsentii opem illius
et consilium in meis opportunitatibus sentiam, et
ad præmia felicitatis æternæ ipsius suffragantibus
meritis valeam pervenire. Quocirca ego Adefonsus
Dei gratia Portugalensis rex per manum domini G.
diaconi cardinalis, apostolicæ sedis legati, domino
et Patri meo papæ Innocentiæ hominum feci, et
terram quoque meam beato Petro et sæctæ Ro-
manæ Ecclesie offero sub annuo censu quatuor
unciarum auri, ea videlicet conditione et tenore ut
omnes qui terram meam post decessum meum te-
huerint, eundem censum annuatim beato Petro sol-
vant, et ego, tanquam proprius miles beati Petri
et Romani pontificis, tam in me ipso quam in
terra mea vel in iis etiã quæ ad dignitatem et ho-
norem meæ terræ ac etiã defensionem et solatiũ
apostolicæ sedis habeam, et nullam potestatem al-
cujus ecclesiastici sæcularisve domini, nisi tantum
apostolicæ sedis vel a latere ipsius missi, unquam
in terra mea recipiam (10).

Facta oblationis et fortitudinis charta Idus Decem-
bris, æra MCLXXX. Ego supradictus Adefonsus Por-
tugalensis rex hanc chartam fieri jussi, et libenti

(9) Proclamatus rex an. 1139. MARIAN. l. x,
c. 17.

(10) Vide Innoc. III, lib. 1, epist. 99, 441, 448,

B animo coram idoneis testibus propria manu con-
firmo (11).

Ego Joannes Bracarensis episcopus confirmo.

Ego B. Colimbiensis episcopus confirmo.

Et ego Petrus Portugalensis episcopus confirmo.

II.

*Ulgerii Andegavensis episcopi ad Lucium II papam: — Odonem S. Martini Turohensis decanum com-
mendat.*

(DUCESNE, *Hist. Franc. script.*, IV, 769.)

LUCIO Dei electione summo pontifici, dilectissimo
domino suo et omnium ULGERIUS, ejusdem permisso
Andegavensis licet indigne dictus episcopus, et ser-
vus ejus, officiosam subjectionem, et devotam obe-
dientiam.

Charissimos pedes sacrosanctæ majestatis vestræ
precibus et supplicatione postulare præsumimus,
quatenus venerabilem decanum Beati Martini do-
minum Odonem, virum egregium, cum ad vestram
venerit præsentiam, pro vestræ benignitatis mis-
ericordia dulciter et mansuete suscipiatis, et ejus
graves molestias in lætitiã convertatis, et cum ple-
nitudine pacis et gratiæ vestræ, quod vestram se-
renitatem decet, eum ad nos et ad propria remit-
tatis. Coram vobis, cui perniciosum est mentiri,
testamur quod cum ad modo dictam ecclesiam ve-
nissemus, et capitulum, quod tunc frequentissi-
mum residebat, fuisset ingressi, nullum in fra-
tribus illis intelleximus, qui in superius nominatum
decanum clamaret, vel ei in aliquo derogaret. Sed
potius ei plurimum ob istiusmodi increpationem
vestram condolebant, et unanimes voce concordii

447; lib. XIV, epist. 59; lib. XV, epist. 24.

(11) Pontificis responsum vide supra sub num. 26.